

BODNÁR BÁLINT:

KISVÁRDA KÖRNYÉKI NÉPMESÉK

Nyíregyháza, 1980.

B o d n á r B á l i n t

K I S V Á R D A K Ö R N Y É K I N É P M E S É K

A meseillusztrációkat készítette:
HUSZÁR ISTVÁN festőművész

N y í r e g y h á z a

1980.

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM KIADVÁNYAI

~~16~~ 17.

Szerkeszti: Németh Péter

A kötet anyagát sajtó alá rendezte:

Erdész Sándor

Felelős kiadó: Dr. Németh Péter

ISSN 0133-8110

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM
NYIREGYHÁZA
KÖNYVTÁRA

22.604

Készült:

a Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács
Sokszorosító Költségvetési Üzemében
80/414. 1000 példányban

Felelős vezető:

Kovácsvölgyi Zoltánné
üzemvezető

TARTALOM

BEVEZETÉS /Erdész Sándor/	3
NÉPMESÉK /Gyűjtötte: Bodnár Bálint/	5
1. Virág tehén és fiai	5
2. Az obsitos katonák	24
3. Virág Bandi	32
4. Az égigérő fa	37
5. Bandi	46
6. A kényes királyfi	56
7. A bátor királyfi	64
8. Faragó Riska	67
9. Jó tett helyébe jót várj!	85
10. A virágos ember	92
11. Szegény Jancsi	99
12. A rozsdás lakat	108
13. Kilenc	113
14. Krisztus és Szent Péter	120
15. Az ördög és a katona	123
16. Az egyszeri szegénylegény	125
17. Hamu Jankó	127
18. A szegény lány szerencséje	136
19. Mátyás király és a huszárok	143
20. A medve és az ember	149
21. A szegény halász sárfala	151
22. A bolond asszony	154
23. Az Igazság	158
24. A szabólegény szerencséje	160
25. Bolond Jankó	162
JEGYZETEK /Erdész Sándor/	168

BEVEZETÉS

Régi adósságunknak teszünk eleget akkor, amikor Bodnár Bálint népmesegyűjteményéből ezt a szerény kötetet közreadjuk. Bodnár Bálint nevét, úgy hisszük, nemcsak Nyíregyházán és Kisvárdán, hanem Szabolcs-Szatmár megye határain túl is ismerik, hiszen mint mesegyűjtő és mesemondó egyaránt nagy megbecsülésnek örvendett. Tudjuk, hogy szabadidejében mást sem csinált, csak járta a falvakat; eleinte jegyzetfüzettel, majd magnetofonnal és mindent megörökített, amit néprajzi szempontból fontosnak tartott.

Szóljunk most röviden Bodnár Bálintról!

Bodnár Bálint egy szegényparaszti család hetedik gyermekeként 1911. január 29-én Tiszaálkön született. Kezdetben maga is gazdálkodott. 1942-től a megyeházán /Nyíregyháza/ kisegítő altiszt, majd a felszabadulás után, a polgári iskola és egy közigazgatási tanfolyam elvégzése után kinevezik segédtisztnek. 1949-től a kisvárdai járási tanácson dolgozott, mint nyilvántartó, majd mint telefonközpontkezelő. 1971-ben nyugdíjba vonult, mely után rövidebb ideig Pátróhán és Nyíregyházán lakott, majd véglegesen Kemeccsén telepedett le.

Bodnár Bálintnak, mint önkéntes néprajzi gyűjtőnek neve az 1958. és az 1959. évi Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatokon tünt fel először, pályamunkáiért mindkét alkalommal felemelt országos II. díjat nyert. Azóta haláláig nem mult el olyan év, hogy megyei és országos pályázatokon ne jeleskedett volna. Pályamunkái közül meg kell említeni a következőket: Tiszaálköi szólásmondások, "Tiszaálköi gyermekjátékok", "Kisvárdai jeles napok", "Pátróhai népmesék", Rét-és takarmánygazdálkodás Ajakon, "A nád hasznosítása a szabolcsveresmarti füzesekben", "Ál-

lattenyésztés és a velejáró szokások Pátrona községben", "Ajaki népmesék", "Mesék és tréfák", stb. Bodnár Bálintról, aki a paraszti élettel, gondolkodásmódtól sohasem szakadt el, csakhamar kiderült, hogy mesemondói talentumokkal is rendelkezik. Jó emlékezőtehetsége révén megrizte fejében azokat a meséket, amelyeket gyermekkorában, majd főleg a katonaságnál tanult. Tréfás alaptermészetéből adódik, hogy csupán A Boccaccio-stilusu tréfák, elbeszélések érdekelték. A hivatásos néprajzkutatók biztatására fogott hozzá ezek lejegyzéséhez. 1971-ben 102 db. katonameséjével országos II. díjat, 1972-ben "Bodnár Bálint meséi" című gyűjteményével /425 tréfa, 2000 oldal!/ országos I. díjat, 1974-ben 95 tréfájával országos III. díjat, s 1975-ben "Bodnár Bálint tréfái" gyűjteményéért ugyancsak országos III. díjat nyert. Azok számára, akik Bodnár Bálint munkásságát ismerték, nem volt meglepetés az, hogy 1966-ban megkapta a "szocialista kulturáért" kitüntetést, majd 1975-ben "a népművészet mestere" címet.

Bodnár Bálint ereje teljében, tragikus körülmények között halt meg Kemeccsén, 1977. november 18-án. Sajnos, a ragyogó terveit már nem valósíthatta meg: szeretett szülőfaluja, Tiszalök néprajzi monográfiájának összeállítása, népmese-gyűjtéseinek és saját tréfáinak sajtó alá rendezése befejezetlenül maradt.

Ugy véljük, hogy ezt a kis kötetet, melynek értékét Huszár István művészi grafikái nagy mértékben emelik, nemcsak a népmese-kedvelő olvasók, hanem Bodnár Bálint tisztelői és volt barátai is szeretettel fogadják.

Nyiregyháza, 1980. január 15.

N É P M E S É K

1.

VIRÁG TEHÉN ÉS FIAI

Egyszer vót, hol nem vót, vót egyszer egy király. Annak a királynak vót egy huszáves Virág nevű tehene. Elleni husz év alatt sem ellett, csak mikor a husz évet elérte. A király ráparancsolt a gulyásra, hogy nagyon vigyázzon a tehénnek az ellésére. A legelő mellett vót egy nagy tó.

Egyszer egy délbe a gulyás csak elaludt. A tehén pedig átment a vizon. Ott vót egy nagy erdő. Bement abba és ott a nagy cserfa tövébe megellett, még pedig két fiugyereket. Ott betakarta őket cserfafalevéllal és otthagya. Mire a gulyás felébredt, akkor már látta, hogy a tehén megellett. Kereste a bornyát mindenütt, de sehol nem találta. Jelentette a királynak:

- Felséges király atyám, grácia fejemenek, a Virág tehén megellett, de a bornyát sehol nem találom!

A király azt mondta:

- Figyeljed a tehenet, mikor megy szoptatni!

A gulyás mindent elkövetett, még éjszaka se mert elaludni, de soha rá nem tudott jönni, hogy hova jár szoptatni a tehén, mert mindig délbe járt szoptatni a tehén, és meg akkor mindig elaludt, álmom jött rá. Mikor a szoptatás ideje lejárt, akkor a tehén ráfujt a két fiugyerekre, akkor ezzel megkeresztelte őket. Az egyiket Jancsinak, a másikat Ferinek. Így a két gyerek az erdőbe maradt. Ak utnak indultak, jöttek - mentek az erdőbe, mezitelen. Majd idővel éhesek is vótak, fáztak. Tanakodtak, hogy mitóvak

legyenek. Ahogy tanakodnak, Jancsi felnézett egy nagy fára. Azt mondja Ferinek:

- Nézd csak, Feri mi van annak a fának a tetejébe? Mintha ott egy csomag ruha lenne, puska, kard!

Azt mondja Ferinek:

- Te könnyebb vagy, mint én, erigy fel érte!

De Feri nem mert felmenni, így Jancsinak kellett felmászni. Lehozta a ruhát, puskát, kardot. Mikor felöltöztek, mintha úkrájok lett volna szabva. Így megindultak az erdőbe ballagni. Találkoztak egy farkassal. Jancsi ráfogta a puskát, hogy meglővi. Azt mondja a farkas:

- Jancsi, Feri, ne lűj agyon! Két fiam van, nektek adom!

Akkor a farkas odaadta nekik a két kis fiát, meg adott nekik egy-egy sipot. Így nem lőtték meg, mentek tovább. Találkoztak a medvével. Ezt is meg akarták lüni. Ez is ehhez hasonlóan adott két kis fiát. Így nem lőtték meg ezt se. Mentek tovább, találkoztak egy oroszlánnyal. Ezt is meg akarták lüni. Ez is azt mondta:

- Jancsi, Feri, ne lűj agyon! Két fiam van, neked adom! Tudtam, hogy tiáltalatok kell meghalnom, még mikor annyik vótatok a Virág tehénbe, mint egy kásaszem!

Igy lett nekik hat kis vadjok. Így járkálgattak ők az erőben. De mán nagyon éhesek vótak. Azt mondja Jancsi Ferinek:

- Változtassunk mink az életen, mert így elpusztulunk éhen. Keressünk egy keresztutat és váljunk el egymástól!

Tanáltak is az eredőben egy keresztutat. Ledűntöttek egy fát és megállapodtak abban, az egyik megyen jobbra, a másik pedig megyen balra. Beleverték a fába egy szeget, azt mondták egymásnak:

- Akár mékünk jön ide vissza, ha kihuzza a szeget, ha víz jön utánna akkor életbe lesznek mind a ketten, ha vér jön utána, akkor az egyikőjük, aki nem érkezik vissza, az biztos meg lesz halva.

Megosztották a vadakat, így elbucsusztak egymástól. Jancsi ment jobbra, Feri ment balra. Így vót mind a kétőnek farkas, medve, oroszlán.

Jancsi ahogy ment mendegélt, hetedhét ország ellen is túl, meg az Óperenciás tengeren is túl, hol a vadkan tur, talált egy kis kunyhót. Bement oda, egy öregasszony vót ott. Reggel vót, mikor odaért, köszönt:

- Agyun isten jó reggelt, édes öreganyám!

- Hol jársz itt, kedves fiam, ahol még a madár se jár?

Jancsi letelepedett. Azt mondja az asszonynak:

- Édes öreganyám, nagyon éhes vagyok, főzzék nekem valamit!

- Főznék én, kedves fiam, de mán három hete viznek színét sem látjuk.

Kérdezte Jancsi:

- Hát miért?

- Nem messzi van ide egy város. A sárkány a kutakba lezárta a vizet. Csak minden nap egy szép lányér adott vizet. Most pedig a királykisasszonyra került a sor. Hónap fogják - azt mondja - hozni a tengerpartra a sárkánynak.

- Tessék csak nekem ide adni ami csak edény van, mindet!

Nem vót csak egy korsó. Felvette, János elment a tengerhez. Telimerítette és vitte az öregasszonynak. Az öregasszony megfogta, meg is itta egyből. Krumplit hámozott, de odamosni nem maradt a vizből. Az öregasszony szé-

gyellte, hogy mind megitta. Bele akart vizelni a korsóba, de nem tudott, mert János is ott ólálkodott körülte. János kapta-fogta a korsót és elszaladt megint a tengerre vizért, hozta tele megint. Az öregasszony odakészítette a krumplit, a többi vizet megint megitta. Mikor megfőtt a krumpli, jóllaktak. János megint hozott egy korsó vizet. Este oszt lefeküdtek. Reggel mikor felkeltek, János mondta:

- Édes öreganyám, megyek vadászni.

- Ó kedves fiam, ne menj! Ki tanálsz menni a tengerpartra, máma fogják hozni a királykisasszonyt a sárkánynak. A Veresálnok vitéz lesz a megmentője. Oda tanálsz menni, téged is megölnék!

- Nem megyek én oda - azt mondja - mit keresne ott egy ilyen szegény ember?

Magához vette a három vadat, megindult egyenest a tengerpart fele. Ott sétálgatott. Eccer látja, hogy a város felől jön egy fekete hintó. A tengerparthoz nem meszsi vót egy nagy csonka füzfa. Ott a hintó megállt. Leszállt a királykisasszony, meg a Veresálnok vitéz. A hintó elment haza. Azt mondja a Veresálnok vitéz a királykisasszonynak:

- Tessék egészen nyugodtan menni a tengerparthoz, ott lesznek védelmezésére!

Ű pedig felmászott a füzfára, innét leste, hogy mi fog történni. A királykisasszony leült a tengerpartra, ott sirt keservesen. Jancsi arra sétált a három vadjával. Azt kérdi a királykisasszonytól:

- Mért sir olyan keservesen, felséges királykisasszony?

- Hogy ne sirnék, mikor ebből a tengerből mindjárt jön értem egy hatfejű sárkány!

- Legyen szives, felséges királykisasszony, nézzen a fejembe, hátha segíthetek rajta!

Ahogy így nézegett a fejébe, egyszer csak feljajdul a lány.

- Jaj! Jön mán!

Jött a hatfejű sárkány, dult-fult, csak úgy hánta a habokat. Kiszólott:

- Jancsi, add be azt a jánt, mert elvittél három korsó vizemet! Ha be nem adod, kimegyek, diribrül-darabra vagdallak!

Azt mondja neki Jancsi:

- Gyere ki, ha bajod van!

Akkor a sárkány kijött. Azt kérte Jancsitól:

- Hogy vijjunk? Ülre vagy kardra?

- Ahogy te akarod!

- Vijjunk ülre!

Igy összedültek. A három vad körülállták, várták, mikor szól nekik a gazdájuk. A sárkány belevágta Jancsit bokáig a földbe.

Jancsi belevágta a sárkánt térdig a földbe. Úgyesen kirántotta a kardját, levágta mind a hat fejét a sárkánynak. Így a királykisasszony megmenekült, megölelte, megcsókolta. Hitta, hogy menjen vele a királyi palotába. De Jancsi nem ment. Így odaadta neki az aranygyűrűjét. Megköszönte a jószágát és elkészönt tülle. A kisasszony mikor ment hazafele, a Veresálnok vitéz leszállt akkora a fáról:

- Na, felséges királykisasszony, esküdjön meg kardom markolatjára, hogy én mentettem meg a haláltól!

Igy a kisasszony elment haza. Jancsi ez alatt az idő alatt leszedte a sárkánynak a nyelve hegyeit, belerakta a kis táskájába és elindult vele hazafelé. A Veresálnok vi-

téz is odament tanubizonysággul, ő is leszedte a csonka nyelvéket, ő is elment haza.

Jancsi utközbe lőtt egy nyulat, hazavitte, megsütötték az öregasszonnyal. Megvacsoráztak, megint csak lefeküdtek. Másnap a második királykisasszonyra került a sor. Jancsi mikor felkótt, egyenesen sétált a tengerhíd partjára. Láttá megint, hogy jön a fekete hintó, megint ugyan csak megállt a csonka fűzfánál. Leszállt a királykisasszony, meg a Veresálnok vitéz. A hintó elment haza. Azt mondja a királykisasszonynak:

- Tessék egész nyugodtón menni, ott leszek védelmezésére!

A kisasszony kiment a tengerpartra, leült, ott sirt keservesen. Azt kérdi tőle Jancsi:

- Felséges királykisasszony, mért sir olyan keservesen?

- Hogy ne sirnék, mikor ebből a tengerből mindjárt jön értem egy tizenkétfejű sárkány. A nénémet már megmentette a Veresálnok vitéz, de engem már nemigen fog tudni!

Felséges királykisasszony, legyen szíves nézzen a fejembe, hátha segíthetek rajta!

Mikor nézett a fejébe, látta a nénjének az aranygyűrűjét az óralánccon. Mán akkor gondolta, hogy nem a Veresálnok vitéz mentette meg a nénjét, hanem ez az idegen. Mindjárt megkönnyebbült. Eccer a királykisasszony elvissította magát:

- Jajj, jön mán!

Jött a sárkány kifele. Hánta a tüzet, turta a tajtékot. Kiszólt:

- Jancsi, add be azt a jányt! Megöltél egy öcsémet, elvittél három korsó vizemet. Ha be nem adod, kimegyek, kásaszemnek vagdallak!

Jancsi beszólt:

- Gyere ki, ha bajod van!

A sárkány kiment. Azt kérte Jancsitul:

- Hogy vijjunk, János? Öltre vagy kardra?

Azt mondta János:

- Vijjunk öltre!

A három állat háromfele állott, kértek a gazdájukat:

- Nekimenjünk, oszt széjjeltépünk?

Jancsi leintette őket:

- Csak akkor, ha baj lesz!

Összedültek birkózni. Jancsi a sárkányt belevágta bokáig a földbe. A sárkány Jancsit térdig. Jancsi kiugrott, megkapta a sárkányt, belevágta kötésig. Mire a sárkány ugrott vóna, kirántotta a karját, levágott hat fejét. Mire fordult a sárkány, akkor levágta a másik hat fejét is. Így megmenekült ez a királykisasszony is. A királykisasszony a nyakába ugrott, megölelte, megcsókolta. Rimázkodott neki ez is, menjen vele a királyi kastélyba. Ha netlen feleségül is hozzámegyen. De Jancsi nem vállalta. Ez is odaadta neki az aranygyűrűjét. Így a királykisasszony elment haza. Mikor ment hazafele, a Veresálnok vitéz eljött be állott:

- Felséges királykisasszony, esküdjön meg kardom szívatjára, hogy én mentettem meg a haláltól!

Igy a királykisasszony elment haza. Ez alatt az idő alatt Jancsi a nyelve hegyeket levágta a sárkánynak. Tészkájába rakta, és elballagott hazafelé. Veresálnok vitéz is odament a sárkányhoz és levagdalta a csonka nyelveket és ő is elment haza. Jancsi utközben lőtt egy nyulat, elvitte haza. Megsütötte, a vénasszonnyal megették. Utána lepihentek. A királyi palotába félig-meddig már megvolt az öröm, mert már két lánya megmenekült és a kutakba is

már félig megindultak a vizek. Így nagy lett a városban az öröm. Üdvözölték a Veresálnok vitézt. Harmadnap reggelre János szintén felkelt. Azt mondta a vénasszonynak:

- Legyen olyan szives, melegítse meg a reggelit!

Megreggelizett.

- Megyek az erdőre vadászni!

Azt mondja neki a vénasszony:

- Kedves fiam, csak ki ne menj a tengerhid partjára, mert nem jót álmodtam! Ha ki tanálsz menni az a Veresálnok vitéz meg talál ölni. Mert máma fogják a harmadik királykisasszonyt a sárkánynak kihozni.

- Dehogy megyek, mit keresne ott egy ilyen szegényember?

János elment egyenesen a tengerhid partjára. Látja, hogy jön a fekete hintó, csak úgy ragyogott a fekete hintó. A csonka fűzfánál megállott. Leszállt belőle a királykisasszony, és a Veresálnok vitéz. A hintó elment haza. A Veresálnok vitéz felmászott a fára. Azt mondta a királykisasszonynak:

- Egész nyugodtón menjen a tenger partjára, ott leszek védelmezésére.

A kisasszony leült. Ott sirt keservesen. Jancsi arra sétált a három vadjával, kérdezte tőle:

- Felséges királykisasszony, miért sir olyan keservesen?

- Hogyne sirnék, mikor ebből a tengerből mindjárt jön értem egy huszonnégyfejű sárkány. A két nénémet már megmentette a Veresálnok vitéz, de engem már nem igen fog tudni.

- Felséges királykisasszony, legyen szives nézzen a fejembe! Hátha segíthetek rajta!

Mikor nézett a fejébe, elvissitotta magát a királykisasszony:

- Jajj! Jön már!

A Veresálnok vitéz, mikor a huszonnégyfejű sárkányt meglátta, ijedtében leesett a fáról. Azt mondja a sárkány Jancsinak:

- Jancsi, add be azt a jányt! Megöltél két őcsémet, elvittél három korsó vizemet. Ha be nem adod, kimegyek és porszemnek vagdallak!

Azt mondja neki Jancsi:

- Gyere ki, ha bajod van!

A három vad azt kérdi Jancsitól:

- Mit csináljunk? Nekimenjünk, oszt széjjeltépjük?

Azt mondta nekik Jancsi:

- Ha látjátok, hogy baj van, akkor segítsetek!

Akkor kijött a sárkány. Azt kérde Jancsitól:

- Hogy víjjunk, ölre vagy kardra?

Azt mondta Jancsi:

- Víjjunk ölre.

Mikor összedültek, Jancsi megfogta a sárkányt, belevágta bokáig a földbe. A sárkány Jancsit térdig vágta bele a földbe. Jancsi belevágta térdig. A sárkány belevágta Jancsit kötésig. Jancsi is belevágta a sárkányt kötésig. A sárkány belevágta Jancsit nyakig. Itt a három vad látta, hogy Jancsi veszélyben van, nekiugrottak a sárkánynak, tépték, marták, szaggatták. Jancsi ez alatt az idő alatt kitápáskodott az állatok segítségével, levagdalta mind a huszonnégy fejét.

Igy a harmadik királykisasszony is megmenekült. Ez is a nyakába borult, megölelte megcsókolta, megköszönte a jószágát, hívta magával. De Jancsi nem ment. Azt mondta neki, még egyéb felé van az útja. Így a királykisasszony lehuzta az aranygyűrűjét és adadta Jancsinak. Azsal megindult nagy örömmel haza. Veresálnok vitéz, mint a két

nénjét, őt is feleskette a kardja markolatjára, hogy ő mentette meg a haláltól. Ez alatt az idő alatt Jancsi leszedte a sárkány nyelvének a hegyeit, ű meg lefeküdt pihenni. Elaludt, ő is meg a három vadja is. A Veresálnok vitéz odament, leszedte a csonka nyelveket, látta hogy Jancsi alszik, meg a három vad is. Jancsinak elvágta a nyakát. Így ű nyugodtón elment haza. Egyszer a három vad közül a medve felébredt. Látja, hogy a gazdájának el van vágva a nyaka. Belerugott a farkasnak a lábába, úgy hogy eltört. Pofonvágta az oroszlánt is, mondta nekik:

- Lássátok, elaludtunk, megölték a gazdánkat!

Na most tanakodtak, mitévők legyenek, mit csináljanak? Beszaladtak az erdőbe. Ahogy ott szaladgáltak, jött rájuk szembe egy kigyó. Kérdezték tőle:

- Mit viszel?

- Forrasztó fűvet meg élesztő vizet.

- Adjál nekünk belőle egy kicsit!

- Nem adok én, mert olyan kicsi jukba kellett bemen-
ni érte, mint egy egérnek.

Azt mondja a farkas a medvének:

- Szaladjunk elcre, lessük meg, merre jön! Neked jó nagy talpad van, ha utolérjük, te rátoppantol a fejére. Mikor szísszenteni fog, én kikapom a szájából, oszt elszaladunk.

Igy is történt, ahogy megbeszélték. Mikor visszamentek a gazdájukhoz, összeforrasztották a nyakát, felélesztették. Mikor felült, azt mondja:

- Jaj de elaludtam!

Azt mondja a medve:

- El bizon, ha mink itt nem vagyunk, elaludtál volna te örökre.

Mikor felélesztették, akkor látták, hogy a nyaka fél-

re van. Mondja a három állat:

- Kedves gazdánk, baj van. Feküdj le vissza, mert a nyakad félre van!

Elvágják, vissza a nyakát és egyenesre forrasztották. Így felélesztették. Megindultak az öregasszony lakására. Utközbe lótt megint egy nyulat. Azt mondja az öregasszony:

- Jaj, kedves fiam, hol jártál, már azt gondoltam elpusztultál.

- Kedves anyám, ezt nem árulhatom el.

Megvacsoráztak a nyulból, lefeküdtek. Közbe a városba megvolt a nagy öröm, a kutakba megjött a víz. A királyi palotában még nagyobb öröm lett, hogy a három királykisasszony megmaradt. A három királykisasszonynak nagy öröme lett, de egyben megvolt a bánatok, hogy nem vihették magokkal az idegen vitézt. Így egyelőre nem tudták, hogy ki mentette meg őket a háláltól. A királynak is megvolt az öröme, hogy a három jánya megmaradt. Meg hogy a kutak is megteltek vízzel. Így a királynak be kellett váltani az ígért szavát, hogy három jánya közül amelyiket válassza a Veresálnok vitéz, feleségül hozzá kellett adni. A király kihirdette az országba, hogy hercegek, bárók, grófok, nagysüvegű tótok, válogatott cigánylegények, boldogok, szegények, mindenki jöhet a lakodalomba. Volt is nagy lakodalom, dinomdánom. Jancsiék megtudták, hogy a királykisasszony férjhez megy. Áll a lakodalom. Azt mondja az oroszlán:

- Kedves gazdám, eressz el engem abba a lakodalomba, legalább széjjelnézek, meglátom, milyen is egy királyi lakodalom!

Azt mondja neki Jancsi:

- Nem engedlek, mert valakit megbántol.

- Nem bántok én senkit, kedves gazdám, csak ereszt
el!

Igy elengedte az oroszlánt. De ráparancsolt:

Hogyha széjjelnézel, azonnal gyere hazafelé!

Mikor az oroszlán odaért a király udvarába, a nép
meglátta, elkezdtek kiabálni:

- Itt az oroszlán! Meg kell ölni az oroszlánt!

A vénebbik királykisasszony meghallotta, kiszaladt,
kiszaladt, azt mondta:

- Senki hozzá ne nyuljon az oroszlánhoz, mert aki
hozzá mer nyulni, halálfia lesz!

Az oroszlánt a kisasszony bevezette. Adtak neki enni
inni, egy kis kaskát megraktak neki mindenféle étellel,
itallal. Nyakába kötötték, irtak bele egy cédulát, hogy:
"Jancsi is jöjjön el!" Így Jancsiék is ettek-ittak. Azt
mondja a medve:

- Kedves gazdám, most már engem is engedj el, had
nézzem meg, milyen egy ilyen királyi lakodalom!

- Téged nem engedlek - felelt Jancsi. - Mert neked
nagy talpsd van, valakit pofon vágol, leesik a feje.

- Nem bántok én senkit, kedves gazdám.

Igy elengedte a medvét is. Mikor a medve megérkezett,
a nép kiabálta:

- Itt a medve! Meg kell ölni a medvét!

A királykisasszony meghallotta, kiszaladt, azt monda:

- Senki a medvéhez hozzá ne merjen nyulni!

Megfogta és bevezette ezt is, adott neki enni-inni.
Egy kaskát megraktak a legfinomabb étellel, itallal, cé-
dulát tettek a kaskába. Ráírták, hogy: "Az idegen vitéz
is jöjjön el!" Így Jancsiéknak is volt mit enni-inni. Azt
mondja a farkas:

- Na, kedves gazdám, most már engem is engedjék el, hadd nézzek körül abba a királyi lakodalomba!

- Téked nem engedlek el, mert megeszted az embereket!

Addig rimánkodott a farkas, hogy csak elengedte Jancsi. Mikor a farkas megérkezett, kiabálták:

- Itt a farkas, öljük meg!

A királykisasszonyok, kiszaladtak ezt is bevitték, enni-inni adtak neki, berugatták, ennek is kaskát akasztották a nyakába, megrakva étellel, itallal. Cédulát tettek bele, hogy az idegen vitéz is jöjjön el. A háromlábú farkas ahogy ment hazafelé, az emberek kiabáltak utána:

- Lőjjük meg a farkast!

A kisasszony hintóba fogatott, utánna hajtatott, hogy senki a farkashoz ne merjen nyulni. De nem érték a farkast utól, csak a Jancsi háza elért. Jancsi hallotta, hogy odakint nagy zaj van. Kiszaladt, látja hogy sok nép van ott. De látja, hogy jön egy hintó is. Kérdezte, hogy mit akarnak? Mondták, hogy:

- A farkas után jöttünk.

Jancsi a népet elzavarta, akkorára a hintó is odaért. Leugrott a vénebbik királykisasszony:

- Na, szívem szép szerelmem, én a tied, te az enyém, most mán gyere véllem!

Jancsi nem akart menni, de a királykisasszonyok könyörögtek, neki, hogy jöjjön velük.

- Hadd bizonyosodjon be, hogy te mentették meg bennünket a haláltól, nem a Veresálnok vitéz!

Igy Jancsi az öreg anyjával felültek a hintóra és elmentek. Vitte magával a három vadat is. Mikor megérkeztek a királyi palotába, a királykisasszony bejelentette a királynak:

- Felséges királyatyám, itt van az az idegen vitéz, aki megmentett bennünket a haláltól.

A király kijelentette:

- Tisztelt mulató vendégek, itt a lányom azt állítja, hogy őket nem a Veresálnok vitéz mentette meg a haláltól, hanem ez az idegen vitéz.

A vendégek azt mondták:

- Bizonyítsák be, mutassanak bizonyítékot!

Erre a Veresálnok vitéz felugrott, előszedte a csonka nyelveket. Mindenki csodálkozott, hogy minden embernek, minden állatnak hegyes a nyelve, hogy lehet, hogy a sárkányé csonka? Azt mondja Jancsi:

- Tisztelt uraim és hölgyeim! Ne csodálkozzanak, mert minden állatnak, hegyes a nyelve, a sárkányé is hegyes!

Elővette a három arany karikagyűrűt, amit a király - kisasszonyok adtak oda neki. Akkor a vendégek belátták, hogy tényleg ez az igazi vitéz, ez mentette meg a király-kisasszonyokat. A király is belátta, hogy Jancsi mentette meg a három lányát. Ekkor kijelentette:

- Tisztelt vendégek! Mit érdemel egy ilyen gazember vitéz, aki becsapta a királyt és átjátszotta ennek az igazi vitéznek az erejét, és a jóságát?

Hozzáfogtak kiabálni!

- Halál a fejére, halál! Szilaj csikó farkára kell kötni, négyfelé hasítani, a város négy sarkára kiakasztani!

Erre Jancsi azt mondta:

- Tisztelt uraim! Engedjék meg, hogy ezt a gazembert amiért elvágta a nyakamat, én hadd végezzem ki!

A nép kiabálta:

- Jó lesz, jó lesz!

Akkor fogta Jancsi a kardját, széjjelvágta négyfelé és így kiakasztották a város négy sarkára Veresálnok vitéz hulláját.

Igy a kisebbik királykisasszonyt Jancsihoz adták feleségül. Majd aztán volt még nagy lakadalom! Kisidától Nagydáig rotyogott a gulyáshus. Tisza-Duna-Dráva-Száva mind ott volt bezárva egy zsákba, egy sarokba volt állítva. Én is ott voltam a többi cimborákkal, szalmasarkantyusan. Ahogy ottan táncolgatunk, egyszer a sarkantyum a zsákokat kivégta, kiöntöttek a folyók, a sok vendéget pedig elvitte. Így vége lett a lakodalomnak.

Igy a fiatalok éltek boldogan. Egy pár nap múlva Jancsi befogott a hintóba négy lovat, hogy kikocsikáznak a tengerhid partjára, hogy megnézze azt a helyet, ahol ő viaskodott a sárkánnyal. Ahogy megyen, jön rá szembe egy vén boszorkányos asszony. Azt mondja Jancsinak a boszorkányos asszony:

- Látom felséges királyatyám, három szép vadja van! Engedje meg, hadd huzzam el ezt a szál szőrt a lova orra alatt, senkit nem fog bántani a három vadja!

Jancsi megengedte. Mikor átalhuzta a lova orra alatt a szál szőrt, Jancsi abba a pillanatba készoborrá változott, lovastul együtt. Mert ez a boszorkányos asszony a sárkányoknak az anyja volt. Így Jancsi nem tudott hazamenni.

Jancsi amikor Feritől elbucsuzott, abba állapotak me, hogy az erdőben a ledűtött fába ami szeget beleverték, ha kihuzzák, akár melyikőjük ér oda hamarabb, ha vér jön utána, akkor meg van halva, ha él, akkor víz jön a fából. Feri mikor a fához ért, kihuzta a szeget, lássa, hogy vér bugyog utánna. Tudta mindjárt, hogy Jancsi, a bátyja meghalt. Megindult azon az uton, améken Jancsi ment. Meg is tanálta azt a kis kunyhót, amékebe a sárkányok anyja lakott. Ment egy kicsit tovább, elért a tengerhid partjára. Látta, hogy egy négylovas hintó állattal, emberrel, hin-

tóstud együtt kőszoborrá van válva. De nem tudta felismerni, hogy milyen állatok lehetnek. Így megindult menni tovább. Ahogy mendegélt, megtanálta azt a várost, amébe a király lakott. Ahogy ott járkált az utcákon, hallotta, hogy az emberek beszélgettek róla, mondogatták:

- Ez az a vitéz, aki a sárkányokat legyőzte!

Pedig csak az öccse volt. De annyira hasonlítottak egymáshoz, hogy összetévesztették őket. Itten Peri mindjárt tisztába volt a dologgal, hogy itt Jancsi valami nagy vitézséget vihetett végbe. Meg is kérdezett egy vén koldust. Az elmondott mindent, úgy ahogy volt. Még azt is elmondta, hogy arról is tud, hogy a sárkányok anyja hogy változtatta kővé azt a híres vitézt. Akkor Peri mindjárt tudta, hogy a tengerhid partján azok a kőszobrok az ő bátyja és annak az állatai. Az öreg koldustól elköszönt, adott neki egy ezüst koronát. Azzal megindult a királyi udvar felé. Mikor odaért, kért engedélyt, hogy bemehessen az udvarba. Ahogy ott érdeklődik, egyszer csak látja a Jancsi felesége. A nyakába ugrik és össze-vissza csókolgatja.

- Jaj, kedves férjem, már azt hittem, sohasem jössz haza!

Itt Peri mindjárt tudta, hogy bátyjáról, Jancsiról van szó. De Peri a királykisasszonyt eltaszította magától.

- Felséges királykisasszony, én nem vagyok a maga férje, hanem a bátyám, Jancsi lehetett!

De a királykisasszony nem hitte.

- Szívem szép szerelmem, mi lett veled? Hát nem szeretsz? Mi történt veled, amig odasétáltál?

Itt már Peri tisztán látta a dolgot. Eljött az este, le kellett feküdni. Peri nem akart a kisasszonyhoz feküdni.

ni. De a kisasszony nem hagyott neki békét, mert ez úgy nézett ki, mint az ura. És ezzel is vele volt a három vad. Ezért nem hitt neki a kisasszony. Ahogy lefeküdtek, Feri kardot, puskát, magok közé tette. És azt mondta a kisasszonynak:

- Ezen keresztül ne tegye a karját, mert az olyan éles, hogy rögtön kétfelé vágja!

Eljött a reggel. Feri befogott négy lovat a hintóba. Feltette a vadakat maga mellé, egyenesen a tengerhíd partjára hajtattott. Ahogy ment, egyszer csak látja, hogy egy vén boszorkányos asszony jön vele szembe. Azt mondja Ferinek:

- Felséges királyatyám! Engedje meg, hogy huzzam el ezt a szál szórt a lova orra alatt. Senkit sem fog a vadja bántani!

Feri leugrott a hintóról, kirántotta a karját, azt mondta neki:

- Azonnal menjen vissza! Annak a szobornak is a lova orra alatt huzza vissza a szórt, mert mindjárt diriből darabra vagdalom!

Akkor az öreg boszorkányos asszony visszahuzta a Jancsi lova orra alatt a szórszálat. Akkor elkezdett pattogni a lovakról, hintóról, meg Jancsiról is a sok kudarc. Itt Jancsi feltámadt az állataival együtt. Mikor meglátta Ferit, azonnal a nyakába ugrott. Megölelték megcsókolták egymást. Az öregasszonyt pedig diriből darabra vagdalták. Belelökték minden porcikáját a tengerbe. Leültek. Jancsi elbeszélte, hogy mi történt vele. Feri is elmesélte neki, hogy hogy járt a feleségével. Még azt is elmesélte, hogy muszály volt vele lefeküdni, mert nem hitte, hogy nem én vagyok a férje. Mikor Jancsi ezt meghallotta, hogy Feri a feleségével halt, ezért megharagudott és le-

vágta Ferinek a fejét. Így ő elment haza a két hintóval, elvitte magával a vadakat is. Mikor hazament, a felesége a nyakába borult, hozzáfogott keservesen sirni, mondta neki:

- Szivem szép szerelmem, mi lett veled? Megbántad, hogy elvettél? Nem szeretel? Hűtlen lettél hozzám! Mi történt veled? Mióta a tengerhid partjára kimentél, azóta teljesen megváltoztál. Tegnap is, ahogy csókolni akartalak, eltöszitottál magadtól, nem akartál velem lefeküdni. Nagy rimánságra amikor lefeküdtünk, puskát, kardot tettél közöttünk. Azt mondtad, a karomat keresztül ne merjem rajta tenni, mert az olyan éles, hogy elvágja a karomat. Még csak hozzád sem érhettem. Ma reggel is alig hitted, hogy megvirradjon, egyenesen hintóba fogattál és elmentél itt honról, azt sem mondtad, hogy hova mész.

Ekkor Jancsi gondolkodóba esett, mert látta, hogy az ő Feri testvére milyen tisztességesen járt el az ő feleségivel szemben. Fejére kulcsolta a kezét, és hozzáfogott jajszóval sirni:

- Mit cselekedtem, megöltem az öcsémet!

Azonnal hintóba fogatott, egyenesen megindult kifelé a vadakkal a tengerhid partjára. Ott gondolkozott, hogy mitévő legyen. Azogy ott gondolkozik, a farkas nagyon okos állat volt, azt kérdi a gazdájától:

- Mit busulsz, kedves gazdám?

- Hogyne busulnék, mikor megöltem az öcsémet, még hozzá értatlanul. Most derült ki az igazság, de már mindennek vége! Üljetek meg engemet is! Azt mondja a medve:

- Ne busulj, kedves gazdám! Tettünk mink el élesztővizet, meg forrasztó fűvet, elmegyünk oszt megkeressük.

El is szaladtak, a három vad. Az oroszlánnak eszébe jutott, hogy egy fatörzsnek az odujába tették. Meg is ta-

nálták, vitték nagy örömmel Jancsinak.

- Na, kedves gazdánk-mondta az oroszlán, itt van ez a forrasztó fű. Kend be azt a részt öcsédén, amék el lett vágva!

Akkor Jancsi úgy tett, ahogy az oroszlán mondta.

- Na most itt van ez az élesztővíz, nyisd ki a száját öcsédnek, és tölcsél bele pár kortyot!

Akkor Jancsi ezt is megcselekedte. Már a harmadik kortynál kinyílt Ferinek a szeme és megszólalt. Itten Jancsi bocsánatot kért Feritől a történetekért. Feri megértette bátyja haragját és ezért meg is bocsájtott. Akkor örömköbe megcsókolták egymást, kezet szorítottak, testvéri szeretetet ígértek egymásnak.

Igy felültek a hintóra és elmentek haza. Meg lett az öröme a királykisasszonynak. Hát csak csodálkoztak, hogy bemutatta Jancsi az öccsét, Ferit, hogy mennyire hasonlít egymáshoz a két vitéz testvér. Akkorra a király is elcserült, Jancsi mindjárt megkérte a királytól Ferinek a közezső lányát. Azt mondja a király nagy boldogan:

- Szerencse, hogy a közezső lányomat választottad, mert a nagyobbik lányom nem megy férjhez sohase, fogadása tartsa.

Itt nagy lakodalmat csaptak, ettek, ittak, mulattak. Később, mikor az öreg király elöregedett, Jancsi lett a király. Éltek boldogan és élnek még ma is, ha meg nem haltak.

AZ OBSITOS KATONÁK

Valamikor réges régen, még legénykoromban történt. Még abban az időben, amikor vasut nem vót. A katonák még abban az időben, tizenkét évet szolgáltak. A szolgálati idejük alatt még csak szabadságot sem kaptak.

Egyik községből hárman vótak katonák, akik a királyi udvarban töltötték el a katonaidéjüket. Amikor a tizenkét évük letelt, a három katona leszerelt. És azon kezdtek tanakodni, hogy most ok, hogy menjenek haza? Az egyik kitanálta, hogy bemennek a királyhoz. Csak ehhez bátorság kellett, mert a királyhoz olyan könnyen nem lehetett bemenni. Mégis nekibátorodtak és bementek. A király szobája előtti ajtónál azonban megálltak. Elkezdtek tanakodni, hogy most melyikük menjen be először? Vót közöttük egy erélyesebb, aki azt mondta, hogy majd ő bemegy. Amikor bement, köszönt:

- Jónapot kívánok, felséges atyám!

- Jónapot, te csirkefogó! Mi járatban vagy?

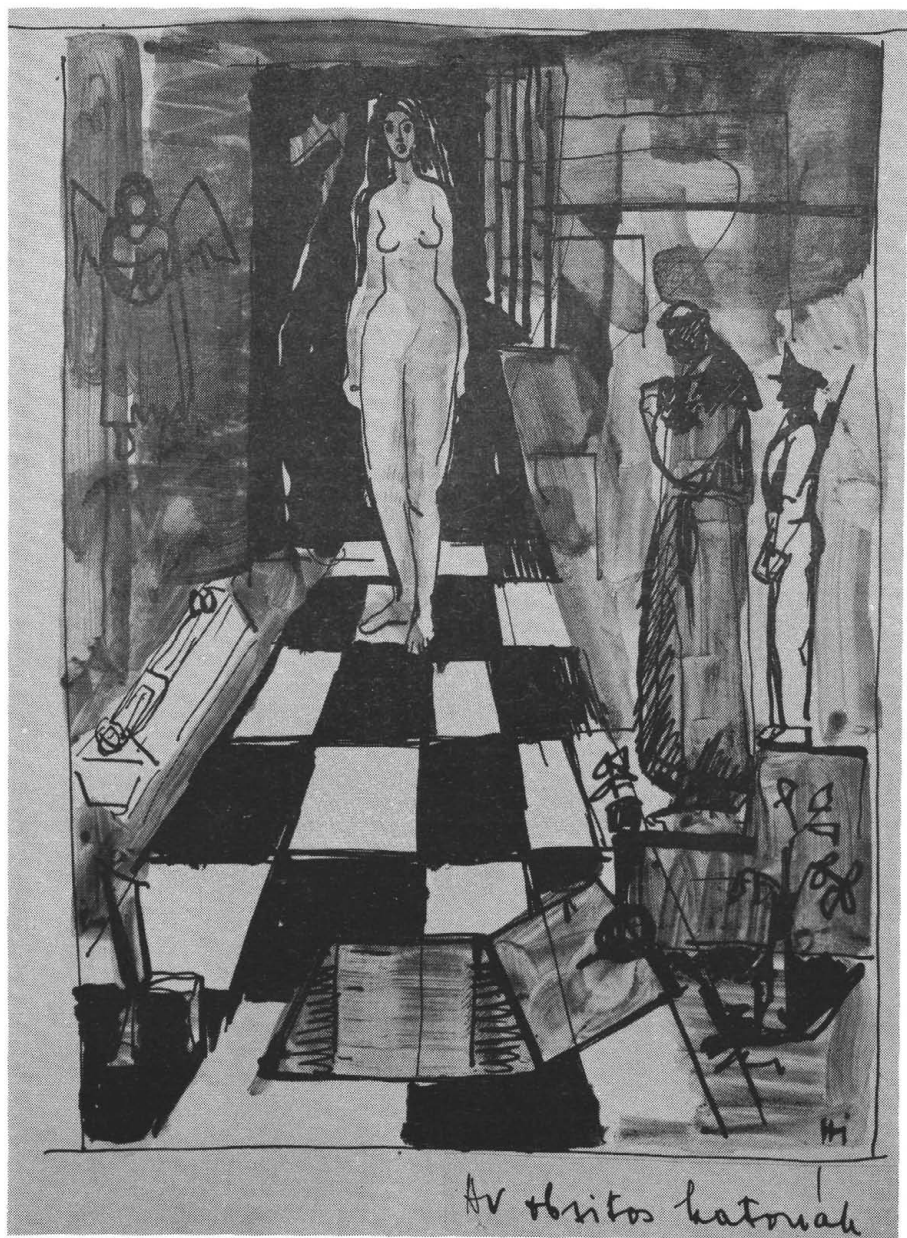
- Azért jöttem, felséges királyatyám, hogy letöltöttem a katonaidemet, de annyi pénzem sincs, hogy haza tudjak menni, hogy éhen ne pusztuljak.

- Rendben van - mondja a király -, adok neked kétszáz forintot, ha engem először pofonvágol!

Erre a katona azt felelte, hogy:

- Én tizenkét év alatt nem azt tanultam, hogy a királyt pofon lehet vágni.

Erre a király szólt a testőrszolgálatának és a katonát igen megverette. Mikor aztán kieresztette a király, a fiú társai kérdezik, hogy:

Av rbritos katoruah

- Kaptál?

- Kaptam - feleli a katona.

Erre a másik két katona egyszerre ment volna befelé. A katona nem mondta előttük, hogy mit kapott. Mikor az ajtóhoz ért a másik kettő, akkor mondta, hogy "botot". Erre már csak az egyik katona lépett be. Az is csak azért ment be, mert már benyitotta az ajtót és már nem mert visszalepni. Ez is ugyanugy járt, mint az első katona. Csúnyán kikapott. Amikor kérdezi tőle a másik két katona, hogy:

- Kaptál-e?

Azt felelte, hogy:

- Kaptam. Már kékül is a helye.

De már a harmadik katona sem akart szégyenben maradni, így hát belépett ő is a királyhoz.

- Jónapot kívánok, felséges királyatyám!

- Jónapot, te szerencsétlen, hát mi járatban vagy?

- Felséges királyatyám, azért jöttem, hogy letöltöttem a katonaidőmet és még annyi pénzem sincs, hogy hazamenjek, hogy éhen ne haljak.

- Rendben van - mondta a király. - Adok neked kétszáz forintot, csak engem üss pofon, mert nagyon viszkos az arcom!

Erre a katona úgy képenütötte a királyt, hogy az rögtön szédülten terült el a földön. Ekkor a testőrök nem tudták, hogy mit csináljanak, mert nem kaptak parancsot. Várták, amíg a király feleszmél. Amikor aztán a király feleszmélt és felkelt, azt mondja a katonának:

- Látom fiam, hogy ember vagy a talpauon. Itt van a pénzed, nem kétszáz, hanem háromszáz forint.

Erre a katonát eleresztette. Amikor a katona kiment, hát kérdezi tőle a másik két katona.

- Kaptál-e?

- Én nem botot, én pénzt kaptam. Oda mertem ütni a királynak.

Ezekkel a fájdalommal és örömmel utnak indultak hazafelé. Utközben jót mulatoztak, ettek, ittak. Már majdnem hazaértek, hát egyszer látják, hogy egy lovaskatona sebes végtatva megy utánuk. Amikor odaér hozzájuk, hát megáll. Azt mondja a katonáknak:

- Amelyik pofonütötte a királyt közületek, az azonnal forduljon vissza, mert hivatja a király!

Erre a pénzt kapott katona nagyon megijedt és bánatos is lett. Vót még hatvan forintja, azt odaadta a másik két katonának.

- Itt van még ez a hatvan forint. Már ti mindjárt hazaértek. Ezt meg odahaza igitok meg! Mondjátok meg a szüleimnek, hogy engemet már nem látnak többet! Engem egész biztos megölet a király, ha visszamegyek.

Azzal felült az egyik lóra, amit a lovaskatonák hoztak és visszament a királyhoz.

- Na - mondja a király - Ugy látom, te bátor ember vagy! Itt van ez a kis levél. A város bármelyik részében, bármelyik vendéglőben annyit ehetsz, ihatsz és muzsikál - tathatsz magadnak, amennyi neked jólesik, csak először bemensz a paphoz és bejelented, hogy melyik vendéglőben fogsz mulatni! A pap majd elmondja neked, hogy éjjelre mi lesz a kötelességed. Most pedig visszakapod a fegyveredet, felszerelésedet és azzal elindulhatsz!

Ugy is történt. A katona elment a paphoz. És a pap elmondta a katonának, hogy nappal ehetsz, ihatsz, de éjjelre egy olyan templomban fog szolgálatot teljesíteni, ahol már sok katonát megöltek. De, ha három éjjeli szolgálatot kibír, akkor a király feleségül adja hozzá a lányát. A pap megkérdezte, hogy melyik vendéglőben szándékozik mu-

latni? Megmondta és ezzel a katona el is ment. De a katonának nem igen esett jól sem az étel, sem az ital. A muzsikásokra még csak rá sem szeretett nézni. Napszálltakor jelentkezik a harangozó a katonánál:

- No, katona uram - mondja a harangozó - , most már mehetünk!

- Hová? - kérdezte a katona.

- Hát a templomba!

- Ki vagy te? - kérdezte a katona.

- Én a harangozó vagyok. A tisztelendő ur küldött, hogy nyissam ki az ajtót.

A katona a harangozóval el is indult a templom felé. Utközben egy kis inges fiú utánuk ment és azt mondja a katonának hátulról:

- Megmentem az életedet, ha megosztod velem a lélekedet!

Erre a katona azt mondja:

- Rendben van, megosztom.

A kis inges fiú azt mondja a katonának, hogy:

- Van a templomban egy nagy szobor, a Szent Antal szobra. Annak a háta mögé bujj el! És bármit láatsz, meg ne ijedj, csak mozdulatlanul maradj ott!

Ugy is történt. A katona elbujt a szobor mögé. Éjjelkor a templomban megjelent egy meztelen nő. Hozzáfogott ordítani. Tört-zuzott, összetört mindent, de nem találta meg a katonát. Éjjel után három órakor, amikor a kokas megszólalt, a nő eltűnt. A katona pedig kissé megbátorodva, egy idő múlva elindult sétálni a templomban. Amikor megvirradt, megyen a harangozó a hóna alatt egy nagy zsákkal, hogy összeszedje a csontokat. Meglepetésére látja, hogy a katona ott sétál a templomban. Azt mondja neki:

- Hát élsz?

- Élek - mondja a katona. - Hát mi bajom volna?

És ezzel visszamentek a vendéglőbe. Megittak egy pohár pálinkát. A katona egész nap aztán csak szomorkodott, hogy még két éjszaka vár rá. Este ismét jelentkezett a harangozó, hogy menejenek a templomba. Utközben kis inges fiu ismét utána lopakodott és megkérdezte, hogy megosztja-e vele a katona a fele keresetét? Erre a katona azt felelte, hogy:

Nagyon szívesen.

Erre a kis inges fiu azt mondta, hogy a Szent Antal szobra mellé ne bujjon most már, hanem az orgona háta mögé bujjon el és onnan meg ne mozduljon, amíg a kokas kétszer meg nem szólalt. Ugy is cselekedett. Éjfélkor a mezitelen nő ismét megjelent. Nekirohant egyenesen a Szent Antal szobrának és azt izzé - porrá zúzta. A padokat is darabokra zúzta. Amikor a kokas másodszor szólalt meg, a nő akkor látta meg a katonát az orgona mögött. De már nem volt ereje és csak annyit mondott, hogy:

- Jól jártál, te kutya! Még a csontodat is megettem vóna, amilyen éhes vagyok már.

Ezzel a nő el is tűnt. A katona pedig kilépett és már bátrabban sétált. Reggel a harangozó ismét megjelent a zsákkal és még nagyobb meglepetésére látta, hogy a katona még mindig él. Aztán visszamentek ismét a vendéglőbe. Megittak már akkor két pohár pálinkát. De a katona még mindig szomorkodott, hogy még mindig egy éjszaka vár rá. Egész nap csak annyit evett, hogy éhen ne haljon. Estére a harangozó ismét megjelent a nagy kulccsal és mondta:

- No, katona uram, mehetünk!

A kis inges fiu megint csak utánuk lopakodott és kérdezi a katonától, hogy állja-e a szavát?

- Állom én, csak még most segíts ki! - mondta a katona.

- Tanálsz a templom közepén egy kriptájajtót felnyitva. Amellett tanálsz egy néhány darab összezuzott széket. Azok alá bujj el! De először a puskádat felviszed a katétrába. A köpenyedet leveted, a puskára akasztod, a szurony hegyére, a sapkádat pedig ráteszed a köpeny tetejére, hogy úgy nézzen ki, mintha egy katona állna ott. De jól jegyezd meg, amit mondok! A székek alá behúzódva megváród, amíg a nő előjön a kriptából. A nő mindent fog kutatni és meglátja a sapkádat a katétrában, fel fog oda rohanni. Ez alatt az idő alatt te gyorsan kibújsz a székdarabok alól és belépsz a kriptájba, befekszel a koporsóba! A nő akkor téged meglát. Te egy szót se szólj! Akkor fog neked rimázkodni. Sok mindent fog ábrázolni. Még anyádat is fogod látni, mintha az könyörögne neked, hogy "Kelj fel fiam! Én az édesanyád vagyok!" Mindaddig ne szóljál, míg a nő teljesen meg nem fehéredik és a kokas háromszor meg nem szólal! Egy hely lehet benne fekete, a hasa vége. Amikor ez megtörtént, kiszállhatsz a koporsóból és kijöhetsz a kriptából!

Minden úgy történt, ahogy a kis inges fiú elmondta. Amikor a katona a kriptából is kiszállt, már a nőnek semmi ereje nem volt ahhoz, hogy a katonát megegye. Reggel a harangozó ismét megjelent a nagy kulccsal és a zsákkal. Hogy benyitja a templomajtót, úgy hirtelen be is zárta. Elszaladt a paphoz. Mondja a papnak:

- Hallott-e már ilyet főúr? Még ilyet sohasem láttam. A katona egy utcai lánnyal sétál a templomban.

Erre a pap azt mondja a harangozónak:

- Fog be a szád! Ezt még egyszer meg ne halljam, mert az a királynak a jánya!

Erre a pap befogatott két hintó kocsiba. Az egyik kocsin női ruhát vittek a király leányának a templom elébe. Beadták a ruhát. A királylány felöltözött és kijött a katonával a templomból. Felültek a kocsira. Az egyikén a pap, a másikon a katona a lánnyal. Elindultak a királyipalota udvarába.

Itt aztán a pap meg is eskette a katonát a királylánnyal. Nagy lakodalmat csaptak, a Kis Dadától Nagy Sásárig folyt a bor. Vacsora után aztán megkezdődött a nagy táncmulatság. Tisza, Duna, Dráva, Száva mind be volt kötve egy zsákba. Ahogy én is ott táncolok, mert én is elementem, zabtaréjos sarkantyus csizmával, hát kirugtam a zsákot és a víz mind kiömlött és széjjelfolyt, kiki a medrébe.

Mulatság után aztán megkezdtek a mézesheteket.

Igen ám, de az öreg királyt hadüzenet nélkül megtámadta a szomszéd állam. A királynak annyi ideje volt csak, hogy a végrendeletet meghagyta. A fele királyságot is átíratta a vejére. A király el is vesztette a háborút. De mivel a fele királyság már a vejét illette, így fele országot visszaadta az ellenfél a vónek. Így aztán tovább éldegéltek boldogan.

Három év is eltelt már, amikor született a királynénak egy kislánya. Már nem volt semmi eszükben, amikor egy szép napon betoppant hozzájuk a kis inges fiú. Erre a király küssé meglepődött, de azért erőt vett magán. Azt mondja a kis inges fiúnak:

- Gyere hozzánk ebédelni.
- Nekem nincs szükségem sem a fele országodra, sem a fele aranyadra, sem a fele ezüstödre. Még a kisfiadra sem. Nekem a feleségednek a felére van szükségem!

Ekkor már megijedt a király. Azt kérdezte a kis inges fiutól, hogy:

- Neked melyik fele kell akkor?

Erre a kis inges fiu azt felelte:

- Az már az én gondom. Hozd el a kardodat!

És azzal a királynét kettéhasította a kis inges fiu. A király szörnyen megijedt, hogy most már egyikőjüknek sincs felesége. A kis inges fiu a kardot az inge aljával megtűrülte és a királynak visszaadta. Amíg a király a kardot felakasztotta, addig a kis inges fiu a királyné bal-felébe kotorászva a királyné szívét kivette. A szívét egy késsel kettéhasította. Hát uram teremtöm, mit vett ki belőle? Egy nagy varangyos békát! Aztán a szívet összezárta, megnyálazta és betette a helyére vissza. Ekkor az asszonyt ismét összetette. Ezt is nyállal megkenste, ahol vágva volt és az asszonyra rálehelte és a seb összeforrott. Az asszony felébredt és még hétszer szebb lett, mint vót. A fiu a varangyos békát pedig a markába fogva azt mondta a királynak:

- Nekem csak erre van szükségem!

Ezzel hátat fordított és elment. A király pedig elindult a feleségével, hogy kikísérjék a kis inges fiut és lefelé irányították. A kis inges fiu azt mondta:

- Tudom én az utat, hogy merre kell menni.

Felértek a padlásra. Ott vagy négy zsindelyt szét nyitott a kis inges fiu. Erre a királyné, hogy látta, hogy a kis inges fiu kifelé buvik, egy nagyot sikoltott:

- Jaj ne bujjon ki, mert kiesik!

De a kis inges fiu csak kibujt a tetőn. Majd felállva visszaszólt:

Ha ezt a békát el nem viszem belőled, már holnap újra a kriptába kerültél volna a kisfiaddal együtt, de így megszabadultatok mind a ketten!

Ez alatt az idő alatt, amíg a kis inges fiu beszélt,

angyalszárnyai nőtték és elrepült. A kis inges fiu még most is repül, ha meg nem halt. A király a családjával együtt már régen porladoznak.

3.

VIRÁG BANDI

Vót egy képviselő ember, Virág Bandinak hívták. Annak vót egyetlen egy fiacskája, a kis Virág Bendi. Egyszer az ember megbetegedett. Azt mondja a feleségének, hogy a fiukra vigyázzon, mert az lesz a gondviselője.

Nemsokára azután már meghalt Virág Bendi. Vót egy kis fenyveserdő, a városban nem messze. A fiu még járatos vót az erdőben. Amikor csépeltek, mindig vitt a madaraknak és vadállatoknak ocsut. De akkor már az anyja nemigen törődött a fiával, mert egy óriást szeretett. Rávette az óriás a fiu anyját, hogy tegye magát beteggé és küldje ki a fiát az erdőbe. Egy kis farkasfiut hozasson vele. Hazamegy a fiu. Azt mondja:

- Édesanyám, mi lelte?

- Beteg vagyok, fiam!

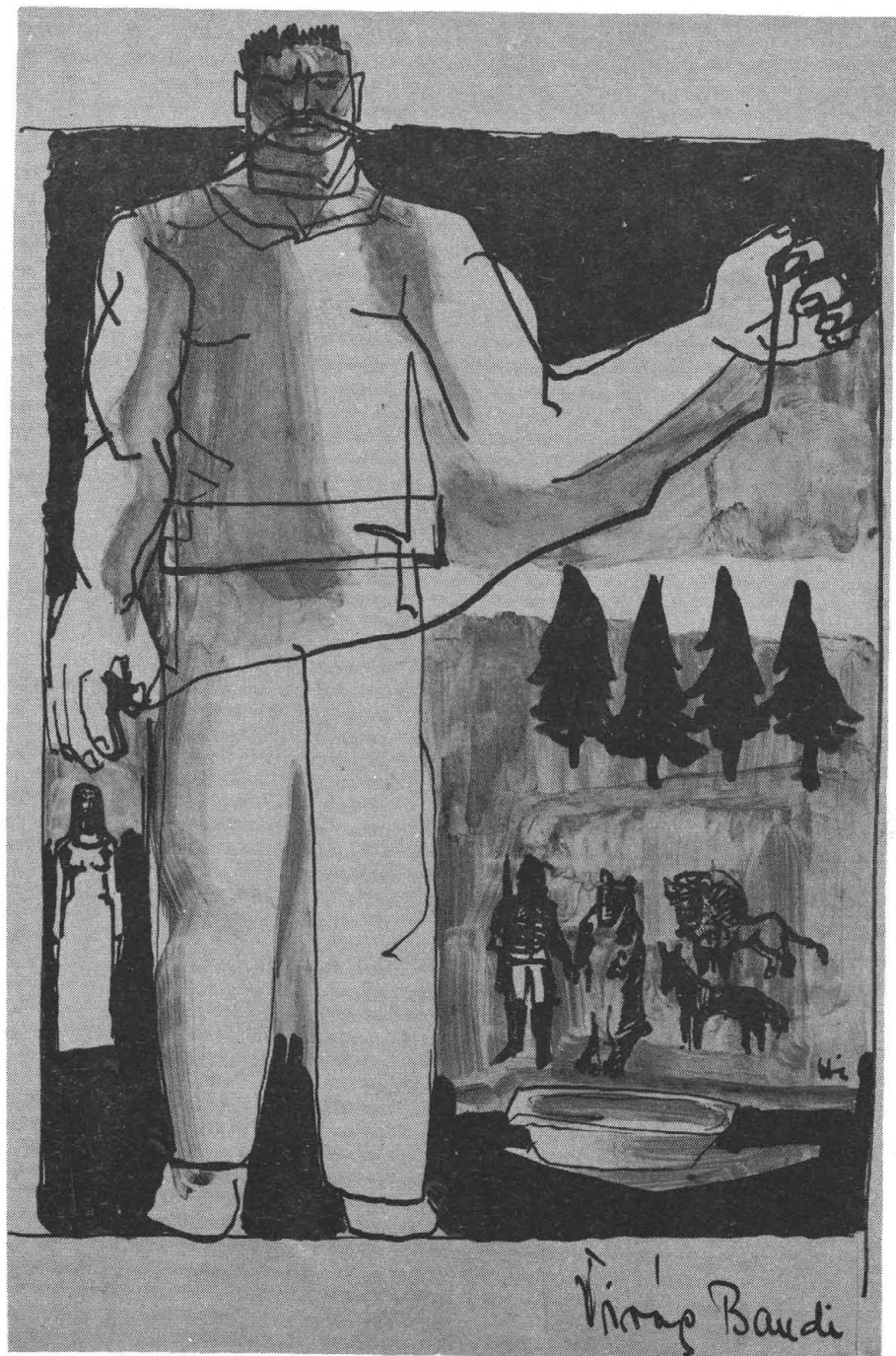
- Még reggel nem volt semmi baja.

- Kedves fiam, hozzál egy farkasfiát, hátha én azt megszagolom, jobban leszek!

Megyen Virág Bendi, vállán van a puska. Tanálkozik az anyafarkassal. Az mindjárt tudta, mi járatban van a fiu.

- Virág Bendi! Ne lódd meg a fiam, mert anyád ravaszságban jár!

Akkor adott neki egy kis farkast, de úgy adta oda,

hogy azt vissza is hozza. Kinéz az óriás, látja ám, hogy Virág Bandi hozza a farkasfiát. Virág Bandi benyitja az ajtót, az anyja megborzasd tőle, még mondta is:

- Jaj fiam, vidd vissza innen, mert még betegbb vagyok, hogy megláttam!

Erre Virág Bandi fogta, és visszavitte a farkasnak a fiát. A farkas örömeben adott neki egy sipot. Azt mondta:

- No Virág Bandi, látom, hogy jó szived van. Fogjad ezt a sipot, ha valami bántódásod lesz, fujj bele, azonnal a segítségedre megyek!

Erre az óriás azt mondta a Bandi anyjának: Küldje el még Bandit a barna medvéhez, és annak hozza el a kisfiát. Bandinak az anyja mindjárt kérte is a fiát, hogy hozza el a barna medvének a fiát.

- Attól hátha meg fogok gyógyulni!

Megy Virág Bandi, vállán a puska, megy egyenesen a medve barlangjához. Éppen kint voltak a kismedvék is.

Bandi ráfogta a puskát, megszólal az öreg medve:

- Virág Bandi! Ne lődd meg a kisfiamat, adok neked inkább egyet!

Azzal hóna alá csapta a kis bocsot, és ment vele hazafelé. Kinéz az óriás az ablakon. Azt mondja a Virág Bandi anyjának:

- Nem tépte széjjel a fiadat a medve. Már hozza is a kis bocsot.

Azzal Virág Bandi bevitte a kis medvét, hogy adaadja az anyjának.

- Jaj fiam, még ettől sokkal betegbb vagyok. Igen vadszaga van.

Fogta magát Virág Bandi, visszavitte a medvének a fiát. Azt mondta neki:

- Látom Virág Bandi, hogy becsületes fiu vagy. Adok

neked egy sipot. Ha valami bajod lesz, fújj bele és akkor én rögtön a segítségére leszek!

Az óriást kezdte bosszantani a dolog, hogy ezt még a barlangi medve se tépi szét. Meg is mondta a Virág Bandi anyjának, hogy küldje a fiát az oroszlánhoz és annak hozza el a kisfiát.

Az anyja aztán úgy is tett, ahogy az óriás elgondolta.

Virág Bandi ezután teljesítette is az anyja kívánságát. Kiment az erdőbe. Tanálkoztak az oroszlánál, aki éppen a tisztáson játszott a két kisfiával. Ráfogta a két kis oroszlánkölyökre a puskát. Azt mondja az oroszlán:

Virág Bandi! Ne lódd le a fiamat! Tudom, mi járatban vagy, anyád rosszaságban jár. Adok egy fiamat, de visszahozzad!

Azzal hóna alá kanyarította a kis oroszlánkölyköt, és megindult vele haza. Az óriás kinéz az ablakon. Minden hajszála az égnek állott a méregtől, hogy ezen a suhancon még az oroszlán se fog ki. Az anyja, mikor meglátta a kis oroszlánt Virág Bandi kezében, feljajdított:

- Jaj, kedves fiam, azonnal vidd vissza, mert mindjárt meghalok!

Ezzel Virág Bandi szomorúan visszaballagott vele. Az oroszlán pedig adott neki egy sipot.

- Fújj bele, ha valami bántódásod lesz, én azonnal segítségére leszek!

Másnap Virág Bandi anyja is kigyógyult a ravaszságából. Az óriás azt mondta, hogy csináljon Virág Bandi fürdőt és majd abban megölik. Azt mondja Virág Bandinak az anyja:

- Ezeket a vadállatokat hurcoltad ide, kedves fiam. Csinálok neked egy jó fürdőt, megfürdetlek és a ruhádat

is kimosom, mert nagyon vadszagu vagy.

Virág Bandi nem gondolta, hogy az anyja ravaszságban jár. A fürdőt azután el is készítette az anyja.

- Vetközz le, majd lemoslak!

Bement az óriáshoz.

Mikorra visszament az anyja, Virág Bandi már akkorra a kádban volt. Megyen az óriás, nála van egy csomó drót. Azt mondja az anyjának:

- Fogja meg a kezét!

Azt mondja Virág Bandi.

- Mit akarnak velem?

Azt mondja az óriás:

- Fogd be a szád, te tacsó! Ne verd fel a szobát!

Azzal az anyja megfogta a két kezét, az óriás pedig a sárga dróttal hurkot vetett a fiu kezére, úgy, hogy serkedzett belőle a vér.

Azt mondja Virág Bandi:

- Adják még egyszer ide az ujjasom, ott van a sipom benne. Hadd fujjak bele mégegyszer!

Odaadták neki, belefujt Virág Bandi a sipjába. Hát akkor, csodák csodája, a három fenevad csak belöki az ajtót, és azt kérdezték:

- Mi van veled, Virág Bandi?

- Meg akarnak ezek ölni.

Virág Bandi anyja, meg az óriás reszkettek félelmükben, hogy mi lesz most már velük. Erre a három vadállat Bandiról leoldotta a kötést és megszabadították a haláltól. Azt mondták a vadállatok:

- No, öltözz fel, Virág Bandi!

Azt kérdezi a három vadállat:

Minek akartátok elpusztítani Virág Bandit?

Azt mondja Virág Bandi anyja:

- Engedd meg nekem, fiam.

Azt mondják a vadállatok:

- Nincs engedelem!

- Nem engedek biz én, mert máskor is megteszitek velem.

Erre hirtelen megfogták az óriást és legott kirázták a bőréből. Olyan volt a husa, mint a pozdorja. Utána jött a Virág Bandi anyja, azzal is úgy tettek, kirázták a büréből. A bőrt pedig feltették az eperfa tetejére, hogy az ordasok hordják el, meg a varjak. Azzal el is vót intézve a dolog. Azt mondják a vadállatok Virág Bandinak:

- Ne busulj, mindig a pártodon leszünk. Ha meg fogol nőszülni, hívjál el a lakodalmadba!

Virág Bandi meg is ígérte, hogy elhívja őket. Amikor aztán megnősült, meg is hívta a farkast leánykérőnek, a medvét násznagynak, az oroszánt lánykiadónak, a rókát hívogatónak.

Kérdezi a medve:

- Lesz-e muzsikás a lakodalomban?

Azt mondják:

- Lesz bizony. Szunyog lesz a primás, tücsök a kontrás.

Erre a medve összecsapja a fogát örömeiben:

- Hát Virág Bandi, jó lakodalom lesz!

A róka el is fogadta. Örült, hogy meghívta hívogatónak és örült hogy megnyalja ő is a száját a lakodalomban. Össze is hordták a vendégek a rengetek sok tyukot. Míg pucolták, a róka addig a felét elhordta a barlangjába. Ugrándozott a reszelő. Itt aztán főtt, ami nyers volt, sercegett a serpenyő. Tánora kerekedett a vendég. Dinomdánom lakodalom, ahogy tudom és úgy járom. Utána elmúlt a nagy lakodalom.

AZ ÉGIGÉRC PÁ

Vót eccer egy király. Ennek az udvarán olyan magas fa nőtt, persze körtefa vót, de ű szeretett vóna ennek a körtéjiből enni, de még miót az udvarán áll, sosem tudott egy körtét se belülle megenni. Tehát erre kihirdette a népeknek, aki ennek a fára fölmegey és annak a gyümölcséből hoz, annak adja a jányát feleségül. S utána lehet is király. De kérem szépen, hiába másztak, nem ért semmit. Erre egyáltalán nem vót alkalmas ember. Vót egy kis kovács-fiju. Azt mondja az apjának, vagyis az anyjának:

- Édesanyám! Menjen el a királyhoz és mondja meg neki, hogy én fölmegeyek és hozok neki körtét arrul a fáról!

- Ó, fijam! - azt mondja. - Hát és emberek mentek, meg minden, hát nem tudtak fölmászni, hát te mennél?

- Én fölmegeyek, csak jelentse be!

El is ment aztán az asszon. Megmondta, hogy ünéki van egy kis fija, ű fölmegey és hoz annak a fának gyümölcséből!

- Nem bánom - azt mondja -, akárkinek ija-fija, gyűjjön és ha megteszi az ű kötelességit, az ígéretemnek eleget is tesz!

Ugy is vót. Odamegey a királyhoz, mondja neki:

- Csinaljon három vasbocskort, azután adjon neki három ódal szalonnát, meg - azt mondja -, adjon egy kevés kását!

Ű osztán elindul világgá, meg egy baltát. Fölmegey a fára. És hoz is gyümölcsöt. De kikötötte a királlyal, hogy az édesanyja az ű keresetére vót rászorulva, tehát míg ű odajár, hát azt tisztességesen tartsa el. A király min-

dent fogadott, csak végre tudja hajtani. Ugy is vót. Egy alkalommal osztán, igen, még föl nem indult, a fa tövibe elültetett dinnyemagot. Azt mondja a királynak:

- Mire ez a dinnye kikél és megérik, akkorára én is itt leszek!

Akkor osztán hozzáfogott, ment a fára fölfelé. Ahogy ment, ment, ment, mán nagyon fönn vót. Mán azt a palotát se látta, olyan magosan van. De még a fa teteje nagyon messze vót ű hozzá! Akkor kérem szépen ahogy ment, estefelé odaér egy odvas fáho. A fának, mintha le lett vóna vágva, olyan oduja vót. Belevágta a baltát, hát kinyílt egy ajtó. Belépett. Ott vót egy százesztendőš öregember.

- Adjon isten jó estét, öreg bátyám! - azt mondja.

- Adjon isten, kedves öcsém!

- Hát - azt mondja -, nem adna éccakára szállást?

- Anék én, de mán vacsorával nem szolgálhatok, mert keveset főztem magamnak, oszt mán alig maradt.

- Nem baj, hoztam én szalonnát, kását. Főzzünk!

Főztek. Jólaktak. Avval elaludtak. Másnap reggel, mikor fölkeltek, azt mondja az öregnek:

- Nem tudja, hogy ennek a fának hun van az ágai, vagy hogy ez körtefa, nem látott ennek gyümölcsét?

Azt mondja:

- Mán - azt mondja -, itt lakok száz esztendeje, de még én ezt nem hallottam! Hanem van ennek egy följbbe egy ilyen helyt egy bátyám, ami háromszáz éves, az majd tud valamit mondani! Csak eridj nyugodtani!

Ment fölfelé, ment fölfelé. Tényleg, abba az időtájba, améken éltünk, odaért. Belevágja a baltát, kinyílt ott egy ajtó, belépett. Hát mán ott nagyon idős emberrel találkozott.

- Adj' isten jó estét, kedves öregapám!

- Adjon isten, kedves fiam! - azt mondja. - Hát hun jársz te erre?

- Jajj - azt mondja -, ne is kérdezz! Ennek a fának a gyümölcsét akarnám megnézni, és enni belőle.

Azt mondja:

- Hallod-é? Én már háromszáz éve itt lakok, de én ennek a fának a gyümölcséről nem is hallottam! Hanem - azt mondja -, vacsorám nincs!

Főztek ott is. Akkor már a második pár bocskort visszahajította, úgy hogy mire a földre ért, hát csak a porja hullott le. Hanem másnap reggel oszt felébredtek. Mondja neki:

- Eredj csak - azt mondja -, föllebb, ott lakik följebb egy ötszázéves bátyám. Az majd tud neked valamit mondani!

Oda is ért. Bemegy oda is. Fogadja.

- Adj' isten jó estét, kedves öregapám!

- Adjon az isten, kedves fiam! Hun jársz te erre, ahun még a madár se jár?

- Hát - azt mondja -, azért jöttem, hogy ennek a fának a gyümölcséből hozzak!

- Hozzál? Hát még - azt mondja -, én ötszáz éve, hogy itt vagyok, erről még nem hallottam! De ha tudod, hogy van, eredj majd följebb hónap!

Megvacsoráztak. Ott is a lakásba. Másnap utnak indult. Addig ment, addig ment a fíju, hogy ottan már három ágra fejlődött ki a fa. Na, most melyik ágra menjen? - így gondolkozott magába.

- Eh, semmi gond!

A harmadik ágon ment ű. Ott már könnyebb vót, mer ágak is vótak. Fölhaladt. Addig megy, addig megy, eccer

csak odaér egy kert alá. Elcsodálkozott, még fán kertet látni! Még egy nagy palota is van! Hát de a kert olyan szurós istennyilával vót körülkerítve, hogy oda osztán nem juthatott be így ember. Ahogy ottan dévánkozik, eccer odarepül egy madár, Azt mondja:

- Vegyél ki két szál tollat! Tedd a hónod alá, oszt akkor galambbá válsz, oszt berepülsz! De okos legyél!

Avval úgy is csinált. Tényleg átesett az izén, a kerítésen. Ahogy megy, hát látja, hogy erre, amerre ű megy, még istállók is vannak. Odaér, hát kérem szépen, űt ló van az istállóba. De mán hasaaljáig ér a ganaj. Ű meg hozzáfogott szépen, oszt kihánta mind, kitakarította a lovak alatt. Hát a lovak szintugy örültek, hogy mégis akadt olyan ember, aki megtakarítja űket a piszoktul. Hát ű osztán mikor kihánta, lejött a piszok.

Azt mondja aztán neki a vár tulajdonosa. Asszon vót, egy tündéresszon. Azt mondja az egyiknek:

- Te! Eredj el - azt mondja -, oszt hánd ki a lovak alul azt a piszkot - azt mondja -, mer mán - azt mondja -, hasig járnak benne! Szégyeljük meg magunkat.

Hát megy a ján, hát látja, hogy a sok ganaj ki van hánva. Rakáson áll. Egy idegeny ember meg űl az izén, a kúszöbön. Megy visszafelé. Mondja mindján az urasszonyának:

- Hát hallod! - azt mondja. - Kihánták mán a ganajt a lovak alul, de ott űl egy izé, egy idegeny ember a lóistálló kúszöbin. Biztos a hánta ki!

- Eridj, osz hidd be!

Be is hívta a fíjut. De azoknak nem mondta, hogy miér ment, csak hát megtette a kötelességit. Hát ott mán levelek is vótak, de gyümölcsöt nem látott sehum a fán. Jól van. Hát bemegy. Mindján mondja:

- Hát te hun jársz itt, ahun a madár se jár?

Azt mondja:

- Hát elgyűttem szógálatot keresni! - azt mondja.

- Na, akkor jó helyt vagy! Te hántad ki a ganasjt?

- Én!

- Na akkor - azt mondja -, terád bizom a lovakat!

Na majd nagyon fölvette ottan magát, minden szép időt eltöltött mán, mikor eccer azt mondja neki:

- Hallod-é? Láttad, hogy milyen eledeleket ettünk?

- Láttam!

- Nahát, amelyet tegnap ettünk, mind elmenyünk a templomba és ha olyan eledelt te nem készítesz, akkor halálnak halálával fogsz meghalni!

Hát a gyerek, elmentek a három személ. Gondolkodik. Hát hogy tudjon ű készíteni, még a főzéshez nem is ért! Ahogy ott szomorkodik, egy galamb odarepül, aki mán őtet kíségette, egy lánnyá vált.

Azt mondja:

- Tudod mit? Eredj be! Jó helyibe jót várj! - azt mondja. - Űlj föl csak - azt mondja - egy lóra, osztán rézszőrű lesz, te meg rézruhába bemensz! Oszt elmensz a templomba úgy, hogy lásson annak a gazdasszonynak!

Amit ű kíván, az minden meg lesz teljesítve! Na, jó van! Hát osztán ű felült a lóra, oszt a lórul leszállt. Meg mondta neki ugyan:

- Hogyha kifelé akarsz jönni, mikor a pap azt mondja: "Ámmen", akkor te azonnal gyere ki, ugorj a lóra, oszt gyere hazafelé! Oszt mondjad neki, hogy: "Köd előttem, köd utánam!", osztán mán te eltűntél!

Na jó van! Hát nagyon, de nagyon szép legény bement oda, hát a nőnek nagyon megtetszett az a rézruhás valaki. Mikor az megvót, alig várta mán, hogy gyűjjenek a temp-

lombul. Mikor a pap azt mondta, "Ámen" mán az kilépett, felugrott a lóra.

Oszt mán eltűnt. A meg:

- Hajts, amennyire, csak utána!

De bizony nem érték utol. Hazament. Hát egyszerű fi-ju, csak odahaza van.

- Na, elkészítetted az ebédet?

- Igenis, elkészítettem!

Bemennek. Hát még jobban van elkészítve, mint ahogy ű parancsolta. De ű nem gondolta, hogy hát ki az a vitéz, meg hogy ki készítette az ebédet! Leültek, oszt ettek.

- Jó, izlik?

- Nagyon jó! - azt mondja.-. Izlésem szerint készült el mindenféle ebéd.

Na jó! Elgyűtt a másik vasárnap. Akkor megént meghatta neki, hogy: olyat, osztán ne legyen pártja a világon! Ha ezt el nem készíted, tudod, hogy mit ígértem neked első vasárnap!

- Tudom!

- Avval oszt űk elmentek, gyűtt a madár, vagyis a galamb. Átbüffencezett a fején, egy lánnnyá vált.

- Eredj - azt mondja - a lóra, améken vótál, most ezüstszőrű lesz, meg te ezüstruhába fogsz menni! Eredj be és űlj úgy, mint azelőtt, hogy ű lásson téged!

Hát kérem szépen. ű fel is űlt. Elment. Bement. Hát bement, osztán így a szeme közzé nézett megént a főmajszer, hogy milyen szép ezüstszőrű, vagy ezüstruhás ízé, vitéz van bent! Hát osztán mikor a mise vége felé jártak, még azt se várta, hogy a pap áment mondjon, kiugrott, föl-ugrott a lovára:

- Kőd előttem, kőd utánam!

Otthatta. Ezek meg vágták a lovat, mégse értek haza.

Mikor haza értek, hát mindjárt, jajj, de dühös vót!

- Megfőzted, ugy ahogy?

- Meg - azt mondja -, el van készítve minden!
Bementek, ettek.

- Na! Ha nem sikerült, harmadszor csak elfogom! - így
gondolta magába.

De harmadik vasárnap is mondja a fíjunak, hogy hát:
készíjje a jó ebédet, űk mennek a templomba. Mán alig vár-
ta, hogy odaérjenek. Bementek, hát nemsokára utána megy
egy aranyruhá ember be. Leül. Szép fíjatalember. Hát ké-
rem szépen, fele mise alig mult el, felugrott, kifelé!
Felugrott az izére, a lura. Azok is mindjárt ott vótak.

- Kőd előttem, köd utánam!

Elvágatatott, csak nem érték be. Elment haza. A fíju
várta űket.

- No! Megvan az ebéd?

- Meg!

Na, ebédeltek, de igen dühös vót. Na jó van, hát ez
elmult. Megebédeltek. Tovább éltek. Hát ű mán szeretett
vóna ízét, a gyümölcsöt szedni. No, avval fogták magukat,
azt mondja:

- Fíju! Elkészíts mindent, menyűnk a templomba!

Azt hitték, hogy no most majd ügyesebbek lesznek,
osztán elfogják az illetőt. Mikor odébbment a galamb hoz-
zájuk, vagyis hozzá, mondja neki, hogy ennek a fának a
gyümölcsit szeretné megszerezni.

- A - azt mondja -, nem sokba kerül, de nagyon vi-
gyázz magadra! Eridj el a templomho. Te fölmenysz a temp-
lom tetejire, ott van egy lyuk, a templomba három körte
lóg be. Eztet olyan ügyesen vágd el, hogy a kést, vagy
valamit le ne ejtsél! Hozd el magaddal és tedd el!

Na mikor bemennek a templomba, hiába vigyázza az a-

ran vitézt, csak nem jött. Hanem ecder elment ez is. Kérem szépen fölment és odament az ágakhun, hát meglátta, hogy milyen szép gyümölcse van ennek a fának. Három körtét szépen leszedte. Harmadiknál elügyetlenkedte a dolgot, mer a zsebkésit leejtette. Éppen az izének, a gazdasszonyának a kötőjibe esett.

- No nem baj, mán e megtörtént!

Avval elgyütt haza. Eltette. Na jó van! Hazaérnek, azt mondja:

- Megvan az ebéd?

- Meg!

- Na! Gyerünk ebédelni!

Ebédelnek, ebédelnek, hát eccet látja, hogy az ü zsebkésivel vágják a kenyeret. De nem szólt semmit se, hogy az az üvé. Hát eddig erre, addig arra, azt mondja neki:

- Ezt az idegen zsebkést te nem ismernéd?

- Nem én! - azt mondja.

▼ Hát pedig azt hittem, hogy hát tán te rá fogsz ismerni!

- Nem ismertem én rá - azt mondja -, nem az enyim!

Annyira ment a dolog, annyira ment a dolog, hogy a két szajhát kikergette és elvállaltatta vele, hogy az üvé a kés.

- Na akkor, te vótál az izé?

U! Akkor Uk aztán megesküdtek. Feleségül ment hozzá a gazdaasszony. És nagyon ügyesen elintézett mindent. Hát ott éltek, éltek. Ugy mondja neki:

- Ide hallgass! A gyümölcsöt ahogy levágtam, a meg is van! Ezt a gyümölcsöt szeretném levinni a királynak, aki engem ide felküldött. Szeretnék oda lemenni!

- Jó van! - azt mondja. - Mán most lemennyünk könnyebben, mint ahogy te ide jöttél.

Mindján befogták a lovakat egy kocsi elébe. Azt mondja:

- Én hajtom a lovat és nem te! Hanem te hátul ülsz, oszt hunyd be a szemedet, hogy ki ne nyisd! Mer majd mikor én szólok, akkor kinyithatod!

Ugy is vót. Lementek. Megindult a két ló. Eccer, nem is olyan nagyon sokára, felesége hátraszól:

- Kinyithatod a szemed!

Mán lent vótak a földön. A lovakkal. Mentek a király udvarára. Persze látták, hogy előkellő kocsi, meg, oda behajtottak. Mikor bemennek, mindján fogadta a király őket.. Bementek a helyükre és mindján meg is kínálta őket ebéddel. A fiú mindján mondta:

- Na, felséges király! Itt van a fának a gyümölcse, amit még sose ettél!

Mindján késsel földarabolták, oszt mindnyájan ették. Még ű se evett, hujába levette. Csak akkor.

- Hát - azt mondja -, fíjam, még van valami! Ami dinnyét te elültettél, most éppen nagyon sok van rajta. Meg is van érve.

Nahát abbul is hozattak be. Fölvágták a dinnyét, mindenféleképpen. Abbul is mindnyájan kóstoltak.

Hát az anyját oszt kérdezte:

- Hogy van?

- Nagyon jól élek, fíjam! - azt mondja. - Nincsen semmi bajom se!

- De hát anyám! Én megnősültem, ez a feleségem. Nekem el kell menni oda vissza, ahun vótam! Az ű hazájába.

No, a királynak meghatta, hogy az ő anyja valamikor meghal, szépen eltemettesse. De a királytul nem fogadott el semmiféle ajándékot, de a lányát se, mer már neki vót felesége. Ekkor osztán elbucsuztak. Elindultak. Mikor elmentek jó távolságra, nem látták őket:

Hunyd be a szemed!

Mikor mondta a felesége, hogy: "Nyisd ki a szemed",
mán otthon vótak a fa tetején megint. Hát osztán később
osztán meghalt az öregasszony is. Eltemettette a király,
megfogadta és meg is tette azért, hogy életibe ű is evett
a fának a gyümölcséből.

Evvel vége van.

5.

BANDI

Vót egy szegényember, annak vót egy fiacskája. Mikor
a fia tizennégy éves vót, azt határozta az apja, hogy mes-
terségre adja.

- No anyjuk, készíts tarisznyát! Holnap viszem a
Bandi fiut a városba inasnak. Szeretném, ha valami mes-
terséget tanulna.

- Próbáljatok szerencsét, apjok! Csak jó helyre add
oda a Bandi fiut!

Reggel azután, amikor a nap feljött, elindultak. Men-
tek mendegéltek, falut nem tanáltak. Már jó magasan járt
a nap, azt mondja a Bandi fiu:

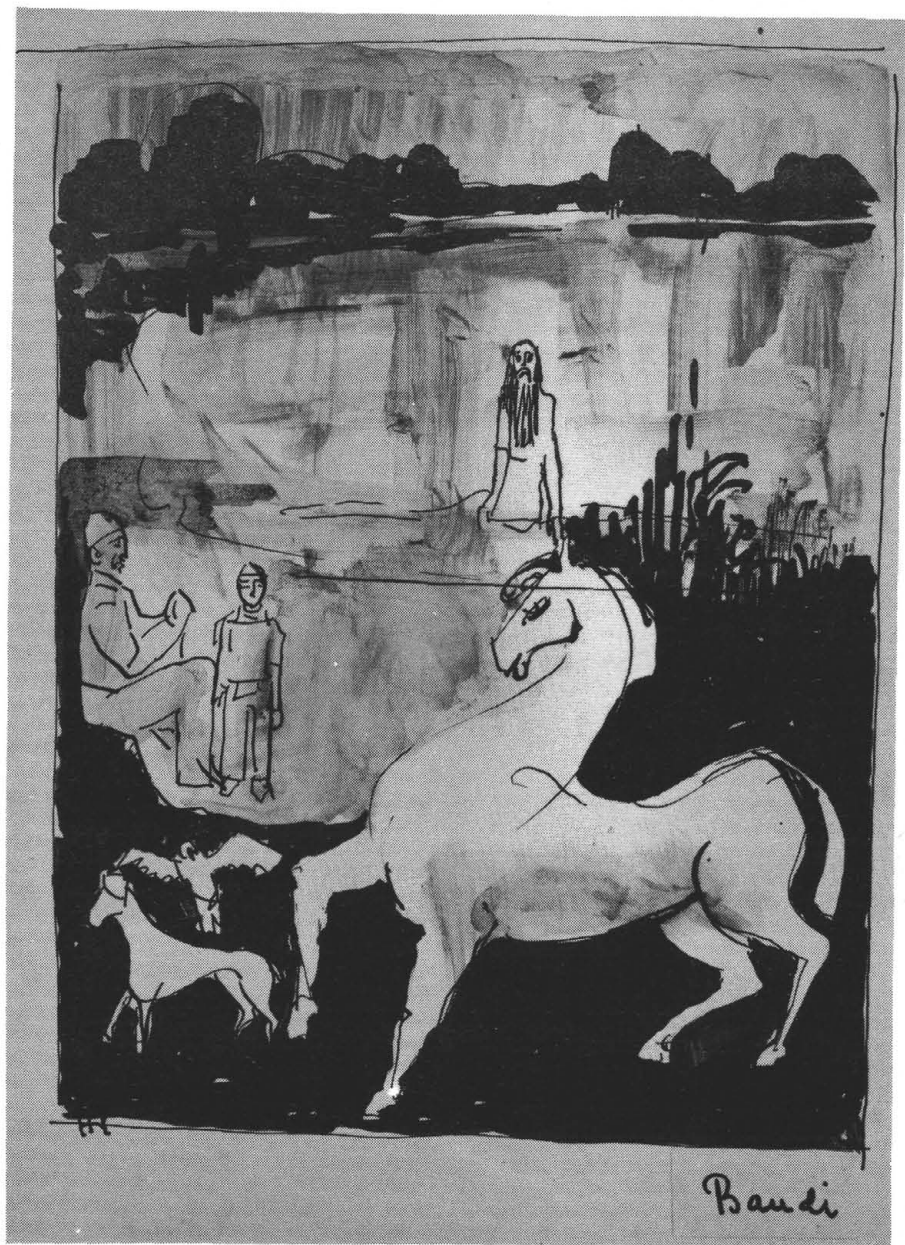
- Én már éhes vagyok, édesapám! Ülünk le enni!

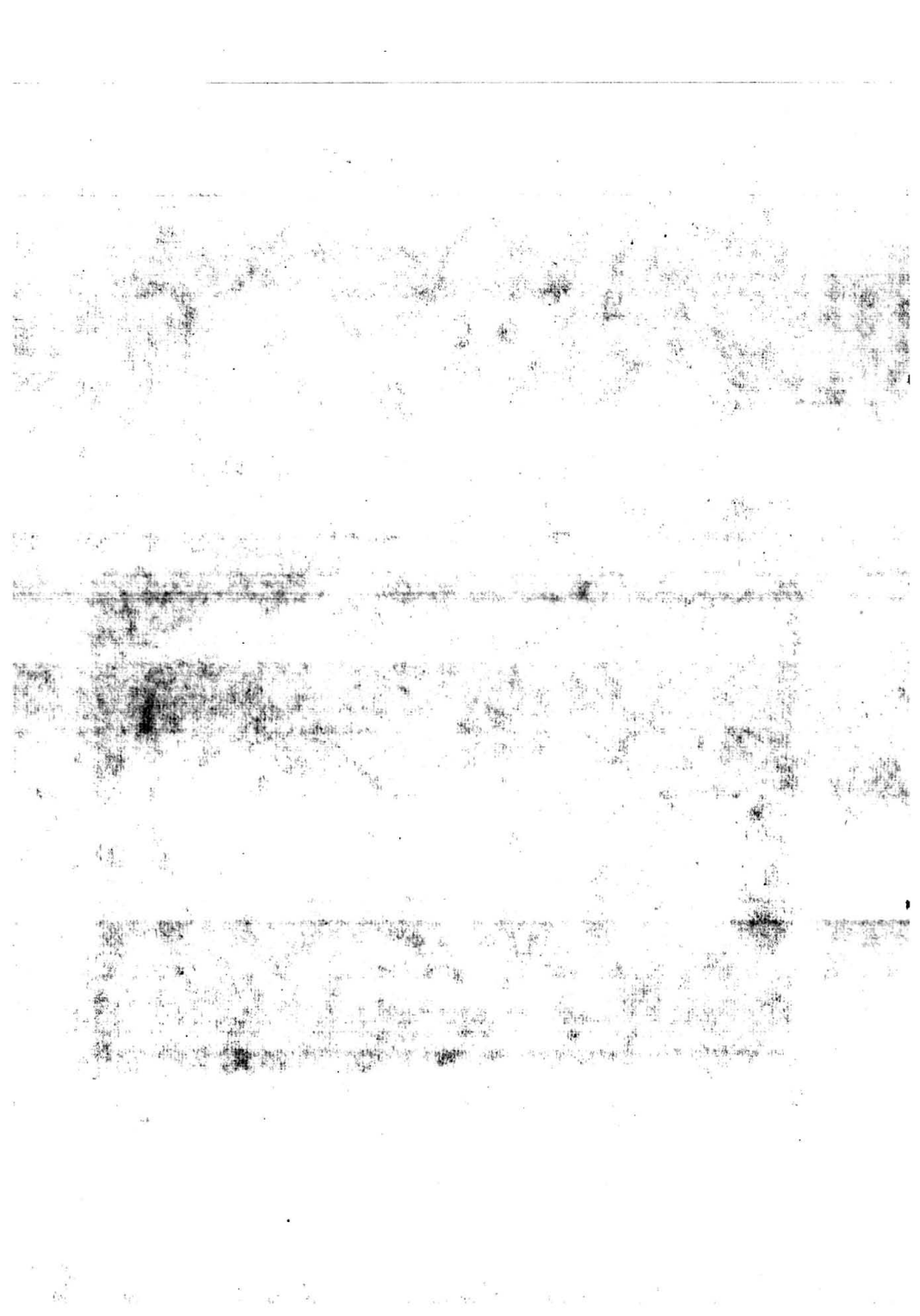
- Majd fiam akkor ebédelünk, ha találunk vizet, mert
ha eszünk, akkor innunk is kell!

Mentek még egy jó pár hajtásnyira és találtak vizet
is. Ott vót előttük egy kerek tó. Egy asszony a közepén
mosott. Azt mondja az ember a fiának:

- No Bandi fiam, ülünk le enni!

Azzal leültek, jót ettek, jót ittak. Azt mondja az
ember:

- Ej, haj! Jót ettem, jót ittam!

És erre egy vörösszakállu ember kijött a tóból és azt mondta:

- Minek hittál, szegényember?

Azt mondja az ember:

- Én nem hittalak, én csak azt mondtam: "Jót ettem, jót ittam".

- Engem pedig Ej Hajnak hívnak. Hova viszed ezt a fiucskát?

- Viszem mesterséget tanulni.

- Add ide nekem egy esztendőre! Nálam három napból áll az esztendő.

A szegényember, ha bár sajnálta a fiát, mégis odaadta. Azt mondja Ej Haj:

- Gyere el hónap, szegényember, de hozzál magaddal ötven forintot. Ha megismered a fiad, én adok neked ötven forintot, ha nem ismered meg, akkor az ötven forintod itá marad!

Erre a szegényember elindult haza, nagy bunak eresztette a fejét. Hogy nincs egy fillérje sem, csak egy kis rozoga házacskája. Honnan fog venni ötven forintot? Ott-hon már várta a felesége. Nagyon várta, hogy mivel megy haza az ura. Jó helyre adta-e a fiacskáját, Bandit? Ahogy belép a házba, mindjárt kérdőzködött is a fia után. Azt feleli az ember:

- Odaadtam, de azt se tudom, hogy hova.

A szegény asszony sirt, siratta a fiát.

- Éhes vót a Bandi fiu. Leültünk egy tó partján enni. Mikor ettünk ittunk, és azt mondtam: "Ej haj! Jót ettem, jót ittam!" Erre kijött a vízből egy vörösszakállu ember és azt pedig Ej Hajnak hívták. Nem lehetett tőle maradni, muszáj vótam odaadni a fiam!

Azt kérdi az asszony:

- Hát aztán mikor hozod haza?

- Majd megmondom neked mindjárt. Figyeljél ide! Ötven forintot kell vinni hónap reggel és akkor azt mondta, ha megismerem a fiamat, ő ad nekem ötven forintot, ha nem ismerem meg, akkor neki marad az ötven forint.

Összezsapta a két kezét az asszony:

- Teremtő isten! Te ember, te mit csináltál? Egyetlen fiunkat odaadtad, és csak pénzért láthatjuk meg? Hát ez borzasztó!

No, ezzel fogta magát az asszony és elment a szomszédba. Kért ötven forintot kölcsön. Nem kérdezték, hogy mire kell.

- Majd megadom! - azzal már el is ment az asszony.

Odaadta az urának a pénzt. Elindult az ember. Oda is ért a vízhez. Az asszony most is ott mosott a vízben. Ahogy odaér az ember a tó partjára, kijött a veresszakállu ember a tóból, kihozott neki három aranytollu madarat. Mind a háromnak aranylánc vót a nyakában. Nézi, gyönyörködik a szegényember a három aranytollu madárban:

Azt mondja neki Ej Haj:

- Szegényember, nem ismered meg a fiad? Már csak egy perc van. Add ide az ötven forintot!

A szegényember dévankozott. Nézett körül magán. Anélkül, hogy szóhoz tudott volna jutni. Nem mert ellenszegülni a veresszakállu embernek. Belenyúlt a zsebébe és odaadta a pénzt. Azt mondja a veresszakállu ember:

- Hónap is gyere el és hozzád ötven forintot!

Megyen hazafele nagy busan a szegényember. Bántotta nagyon, hogy így járt. Otthon már várta a felesége. Kérdete is rögtön:

- No, szerencsével jártál, apjok?

- Hagyd el, hónap reggel megint el kell vinnem ötven forintot!

Az asszony még bánatosabb lett. Elszaladt megint a szomszédba és kért ötven forintot. Gondolták, majd kitelik a házából. Reggel magához vette az ötven forintot a szegényember és megindult vele a tóhoz. Az asszony akkor is ott mosott a víz közepén. Odaért a szegényember a vízhez. Már ott várta a veresszakállu ember a tó partján és alig hogy odaért, egyet füttyentett és három aranyezőru agár ugrott ki a tó vízből. És mind a háromnak aranylánc vót a nyakába. A szegényember nagyon megijedt.

- Ne félj szegényember, nem bántanak ezek téged! Ezek közt van a te fiad is. Ismerd meg!

Nézi, nézi a szegényember, majd kiesik a szeme a bámulástól. De csak nem ismeri meg a fiát. Azt mondja a veresszakállu ember:

- Na, szegényember, ide az ötven forintot, nem ismered meg a fiadat!

Nagy bánatnak adta magát a szegényember. Megindult hazafelé. Nem volt semmi kedve. Otthon már várta a felesége a kiskapuban, kérdezi:

- Mégse hozod a fiam?

- Majd hónap, ha sikerül.

- Te ember, te ember!

- Most pedig keritsél még ötven forintot!

- Honnan fogjuk megadni?

Azt mondja a szegényember:

- Ha megismerem a fiamat, duplán kapom meg a pénzt és megadom a tartozást, még nekünk is marad jócskán. Azt mondja az asszony:

- Nem biztos, hogy megismered. Mán én nem bizok benne, hogy visszahozod a fiamat.

- Ne törődj semmivel, csak keríts még a föld alól is ötven forintot.

Mit vót mit tenni, elment az asszony és kerített megint pénzt. Reggel a szegényember magához vette a pénzt, s elindult megint a vízhez. Az asszony ott mosott akkor is a tó közepén. Kiszól a vízből:

- Minek jársz te ide ehhez a veresszakállu emberhez? - kérdezi.

- Elindultam a fiacskámmal, hogy viszem mesterséget tanulni. Itt leültünk a tó partjára és ettünk, a tóból ittunk. Erre kijött egy veresszakállu ember és azt mondta őt Ej Hajnak hívják. "Minek hívtál?" Mondom, hogy: "Én nem hívtalak." Azt mondta a veresszakállu ember: "Engem Ej Hajnak hívnak." Kérdezte tőlem, hogy: "Hová viszed a fiucskát?" Megmondtam neki. Azt mondta erre U, hagyjam ott egy esztendőre, majd ott tanul mesterséget. Nála csak három napbul áll az esztendő. Muszály vótam odaadni. Nem tudtam tőle szabadulni!

- Ha szóltál vóna nekem, szegényember, megokosítottalak vóna - mondta az asszony. - Most kihoz neked három aranyszörű paripát, kötőfék lesz a nyakába. De ne félj! A fiad balódalon fog állni. Azt nézd, mikor cseppen ki a könnye. Akkor menjél hozzá és csókold meg és mondjad neki: "Ez az én kedves fiam!" Átváltozik mindjárt.

Feljött a vörösszakállu ember a tóból. Egyet fűtyült, erre kijön a vízből a három aranyszörű paripa.

- Na, szegényember, ismerd meg a fiad!

Nézi a szegényember. Még nem is pillant, hogy mikor csordul a könnye a ló szeméből. Mikor egy könny lecsordul, odamegy a szegényember, megölelte, megcsókolta:

- Ez az én kedves fiam!

Megrázkodik erre az aranyszőrű paripa és mindjárt átváltozott a szegényember fiának. Hej, örült a szegényember, hogy megláthatta a fiát. Azt mondja erre a veresszakállu ember:

- Hallod, te szegény ember! Add még ide egy eszten-dőre a fiadat!

- Dehogy adom, dehogy adom! - szabadkozott a szegényember. - Alig hittem, hogy visszakaphassam.

Megszólat a fiu. Mondja a veresszakállu embernek:

- Többet tudok én már tetőled!

Azzal, mit volt mit tenni, belenyult a veresszakállu ember a zsebébe és duplán visszaadta a szegényembernek a pénzét. A szegényember megfogta a fia kezét és örömmel mentek hazafelé.

- Na, kedves fiam, meglesz az öröme az anyádnak, ha meglát.

- Mit szól hozzá édesapám, ha én átváltozok agárnak? Az apja mosolygott:

- Fiam, hát ilyen szép tudományod van?

Erre Bandi megrázkódott és átváltozott agárnak. De tudott beszélni. Azt mondta:

- Fogok egy nyulat. Ide hozom magához. Fog jönni egy ur kocsin és kérdezi majd: "Nem adná el?" Mondja azt, hogy: "Eladom én." Fogja kérdezni az ur, hogy: "Mennyiért?" Mondja: "Háromszáz forint az ára."

Ment is az ur kocsin. Látja, hogy megfogta az agár a nyulat és vitte a szegényembernek. Azt mondja az ur a kocsisának:

- Én ezt az agarat megveszem, ha eladja a szegényember.

Kérdezte is mindjárt, hogy nem adná el az agarat?

- Dehogynem, eladom én!

- Mennyiért?

- Háromszáz forint az ára.
- Alább nem adod, szegényember?
- Nem! Nincs alku!

Az ur nem sokáig gondolkodott. Nehogy még mást gondoljon a szegényember. Kifizette a háromszáz forintot, azzal elküszönt a szegényembertől. Vitte örömmel az agarat. Az agár meglát egy nyulat. Kiugrik a kocsiból, ahogy elfogja a nyulat, viszi az embernek. Nemsokára megint meglát egy nyulat. Utánveti magát az agár, de már vitte is a gazdájához. Azt mondja az ur:

- Még hatszáz forintért sem adnám! Mire hazaérünk, telehordja a kocsit.

Elementek egy darabon, megint meglát egy nyulat. Utánveti magát a kocsiból, viszi is a gazdájának.

- Hát igazán sokat ér ez a kutya!

Megint csak mennek egy jó darabon, meglát egy nyulat. Kiugrik a kocsiból. Szalad a nyul után, de már akkor csak kergette, nem fogta meg a nyulat. Beért egy hajlatba, ott megrázkódott és átváltozott szegényember fiának. Azzal utánament az apjának.

- No, édesapám, van már hatszáz forintunk. Százötvenet megadunk, négyszázötven marad nekünk!

Ahogy így mendegél a szegényember a fiával, utóléri a szegényembert az ur a kocsival. Kérdezi:

- Szegényember, nem jött vissza a kutya?

- Nem láttam! Összetalálkoztam ezzel a fiucskával és vele beszélgettem.

- Hogy tévedt el?

- Szaladt egy nyul után.

- Biztosan szalad a nyul után, nem tudta megfogni.

Otthon a Bandi anyja nézegette a kis kapuból, hogy mikor látja meg a fiát, a Bandit. Vigasztalta magát, hogy

biztosan jön a fia, azért vannak ilyen sokáig. Krumplit főzött, mert nem volt egyéb. Beköszönt Bandi az édesanyjának! Az anyja nagy örömmel fogadta.

- Kedves Bandi fiam, többet nem mész el a háztól! Csakhogy még egyszer meglátalak.

- Nem ha nem, édesanyám!

A százötven forintot aztán megadták a szomszédnak és megköszönte Bandinak az anyja a várákozást.

- Főzött-e valamit, édesanyám? Megéheztünk az uton.

- Főztem, kedves fiam, egy kis krumplit. Nem tudtam mihez fogni.

- Nem baj! Ez is jó lesz!

Négyszáz forintot az anyja kezébe adta. Vegyen belőle ami kell. Az anyja azután be is vásárolt. Élelmet vett. Nem voltak már olyan földhözragadt szegények. Harmadnap mulva jött egy vásár. Azt mondja Bandi az apjának:

- Én átváltozok egy paripának. Be fog vinni a vásárra és ott el fog adni! Csak ügyeljen arra, hogy a kötőféket oda ne adja, mert akkor nekem mindig lónak kell lennem!

Eljött a vásár napja. Bandi megrázkodott és átváltozott egy szép paripának. A kötőféket a nyakába tette az apja. Azzal bevezette a vásárba. Mindenki a szegényember lovát nézte. Mondogatták is az emberek, hogy ilyen szép paripát még nem láttak. Bandi odasugta az apjának, hogy:

- Annyi pénzért adjon oda, amennyi földet kirugok és abba a lyukba belefér.

Ahogy áll a vásár, közeledik Ej Haj, a veresszakállu ember. Megszólal a paripa:

- A veresszakállu embernek ne adjon engem oda!

Odaér Ej Haj. Kérdi a lovat. Azt mondja a szegényember:

- A veresszakállu embernek nem adom!

Ej Haj körülment a vásáron. Mindenki átváltozott veresszakállu embernek. Még az asszonyoknak is veres szakálluk nőtt. A szegényember nem tudta, hogy ki kérte a lovat és így eladta éppen Ej Hajnak a fiát. Azt mondta:

- De a kötőféket nem adom!

- Szegényember, hallottál te kötőfék nélkül lovat venni?

Erre a ló olyan gödröt rugott ki haragjában, mert a kötőféket is odaadta az apja. Ej Haj teletöltötte a gödröt pénzzel. A szegényember pedig hazahordta mindet. Meggazdagodott belőle. De nem voltak boldogok, mert nem jött vissza a fiuk. Ej Haj nagyon örült a szép lónak. Vót egy fia az házasodni akart. Azt mondja az apjának: Azt a szép lovat fogassa be neki egy másikkal az esküvőre!

- Odaadom fiam a szép lovat az esküvőre, csak vigyázz rá nagyon.

Igy megengedte Ej Haj, hogy befogja a lovat a fia. Nem is sokáig időztek a menyasszonynál, kocsira ültek és utnak indultak vissza Ej Hajhoz. Mikor a vízhez értek, a szép ló dugdosta a fejét a hid karjához. Azt mondja a menyasszony:

- Álljatok meg!

Azt kérdi a vőlegény:

- Minek?

- Azt a szép lovat itassátok meg, mert én akkor nem megyek, mert ha megszomjazik, valami baja tanál lenni!

- Itassátok meg!

Kifogták a szép lovat és a hid karjához vezették. A ló beledugta a vízbe az orrát, mint aki inni akar. Belecsapta magát a vízbe és átváltozott egy vörösszárnyu keszegnek. Ej Haj leült egy asztalhoz. Hét esztendeig busult a ló után. Hét esztendeig nem evett, nem ivott bána-

tában. Eltelt a hét esztendő, ment a szép lovat keresni. A vizet a medréből a partjára tette, úgy kereste a veresszárnyu keszeget. A veresszakállu ember tanált egy harcsát a sárban, bele vót csapva. Kérdezi tőle:

- Nem láttál-e egy veresszárnyu keszeget?

- Dehogynem láttam! Láttam biz én! Hét esztendeje, hogy a sárba csapott, nem tudok kiszabadulni belőle - feleli a harcsa. - Segíts ki ebből a sárból! Segítségedre leszek. Megyek veled keresni a veresszárnyu keszeget.

Ott mosott egy lány a tóban, odaért a veresszárnyu keszeg hozzá, és azt mondta neki:

- Válok egy aranygyűrűnek, és huzzál az ujjadra!

A lány mindjárt az ujjára is huzta a gyűrűt. Azt mondta:

- Fog itt jönni egy veresszakállu ember és fogja tőled kérni a gyűrűt cserébe. De ne add! Azt fogja mondani, hogy megtoldja ötven forinttal, de akkor se add! Hiába lesz az ő gyűrűje szebb. És meg is fog várni a veresszakállu ember, míg kimosol. Haza fog veled menni, de anyád nem fogja tudni, hogy micsoda gyűrű és elmegy veled a veresszakállu ember. Azt fogja mondani anyádnak, hogy: "Szébbet adok neki és megtoldom ötven forinttal."

Erre anyád azt mondja: "Cseréld el, lányom!" De ha már annyira akarja a cserét, hát huzd le az ujjadról és csapd az ajtó sarkához, majd átváltozik kendermagnak!

Ezt meg is tette a lány. Lehuzta az ujjáról a gyűrűt.

- Na - azt mondja -, elcserélem, ha annyira van!

A veresszakállu ember várja, hogy a kezébe kapja a gyűrűt, hogy majd át fogja változtatni lónak. De a lány az ajtó sarkához csapja a gyűrűt és a gyűrű mindjárt átváltozott egy véka kendermagnak. Egy szem kendermag kiug-

rott a küszöbön keresztül és lett belőle egy szép fiú. Elvette a lányt feleségül, mert a lány megmentette az életét. Itt aztán írt az anyjának, hogy:

- Elmegyek meglátogatni magukat, ha nem fognak megharagudni!

Megkapták az anyjáék a levelet. Nagyon megörültek és írtak a fiuknak vissza, hogy minél előbb jöjjenek. Haza is mentek az anyja házához feleségestül. Az anyjának olyan öröme vót, hogy örömben sirt, hogy meglátta a kedves Bandi fiát. Hogy nem ló mindörökké.

Ha az én lovam fiunak változott volna, az én mesém is tovább tartott volna.

6.

A KÉNYES KIRÁLYFI

Egy kényes királyfi lakott egy városban. Ott is éppen úgy vót, mint ma, ahogy van a hetipiac.

Élt abban a városban egy szegényasszony. Tartott magának sok szép aprójószágot. Hát ő is készített egy kosár tojást, hogy felviszi a piacra és ő is odaült a többi asszony sorába. A kosár tojást maga elé tette. A királyfi pedig - egy nádvevő volt a kezében - nézte sorba, hogy ki mit árul. Mikor odaér az öregasszonyhoz, odaszól az asszonynak nagy büszkén:

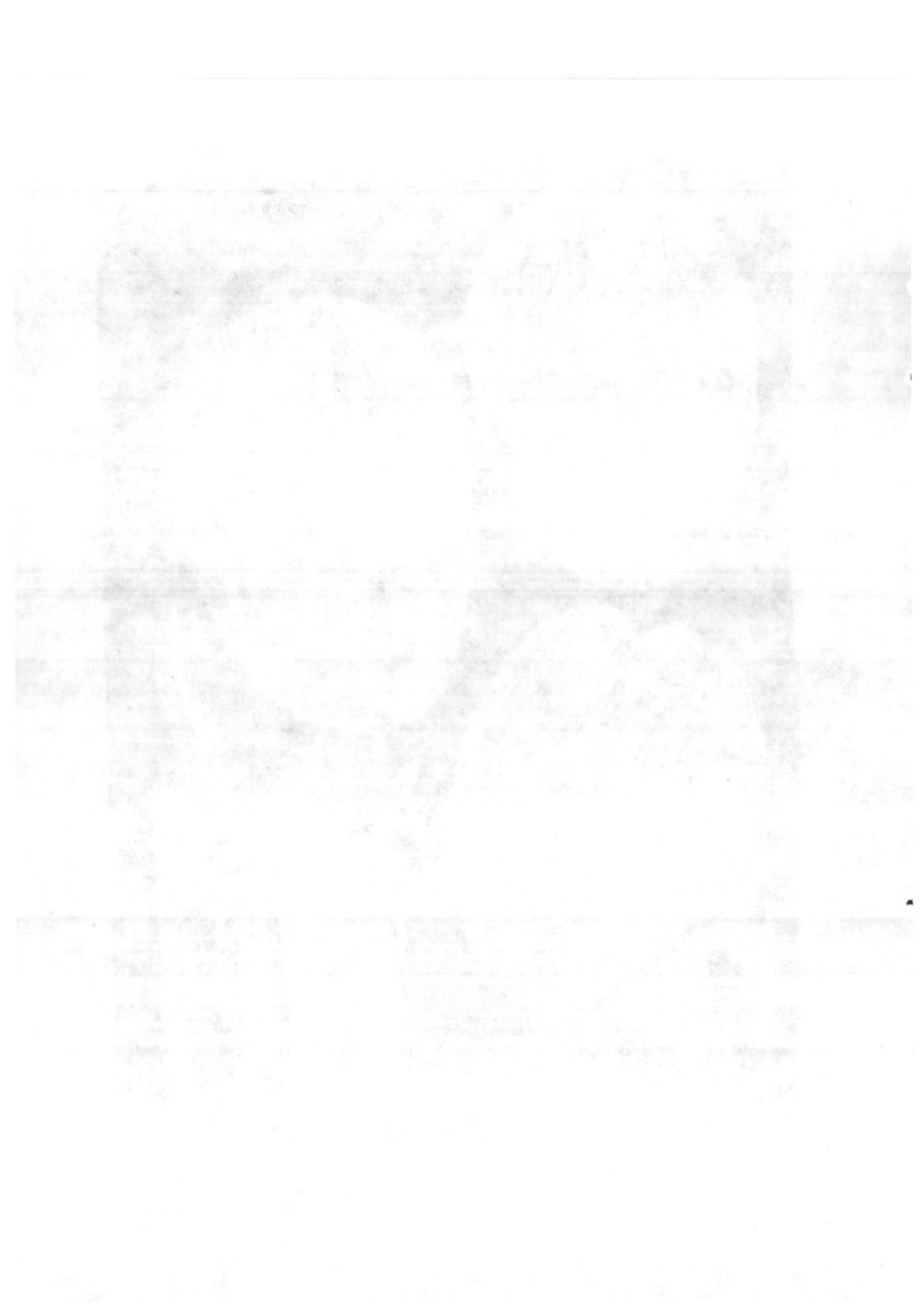
- Hát te mit árulsz itt?

És a nádvevővel jól közzévágott a tojásoknak. A szegényasszony elkezdett sirni. A királyfi nagy büszkén odaszólt:

- Mit sirat? Azokat a nyomorult tojásokat?

A vénasszony megátkozta:

- Az isten engedje meg, hogy tojásból legyen a felesége!

Erre a királyfi egyet nevetett.

Telt mult az idő, a királyfi már nősülhetett volna, de nem tanált olyan jányt, akit ő szeretett volna. Így gondolkozott, hogy mitévő legyen. Annyira gondolkozott, hogy már majdnem zavarodást kapott bánatjában. Fájdalmában észébe jutott, hogy mit mondott neki az öregasszony. Így egyet gondolt, fogta magát, utnak indult. Gondolta:

- Ha az életembe kerül is, megyek, mert mennem kell!

Na és aztán, ahogy ment mendegélt, hetedhét ország ellen, egyszer elesteledett, egy nagy erdő mellett ment éppen. Gondolkozott, hogy hol hál ő most meg? Szerencsére meglátott egy pislákoló tüzet az erdőben. Így gondolta:

- Na, itt meghálok, akárki legyen ott!

És így amikor odament, látja, hogy egy ősz öregember ott ül a tűz mellett. Köszön neki:

- Jó estét, öregapám!

Az öreg odaszól neki:

- Szerencséd, hogy apádnak fogadtál! Itt van egy villa, támaszd fel a szemem tokját! Hol jársz itt? - kérdezte az ősz ember, mikor ránézett.

A királyfi azt mondta neki, hogy:

- Magam sem tudom, hogy hol járok.

Az öreg kérdi tőle:

- Mégis, mi járatban vagy?

A királyfi elmondja neki az esetet, hogy mit mondott neki egy öregasszony.

- Hát abba a járatban vagyok, mert nem tudok megnősülni.

Az ősz öregember mindjárt utbaigazította. Adott neki egy gombolyag fonalat és mondta neki:

- Fogd a fonalnak a végét és amerre fog gurulni, arra menj! Majd ez a gombolyag le fog térti előtted egy lapályos helyre, ott több fát tanálsz. Alacsonyabb, magasabb fát. Majd tanálsz egyet, ami a legmagasabb. Arra erídj fel csendesen, mert azon a fán van egy fészek, abban van egy aranykacsa. Azt úgy fogd meg, hogy észre ne vegyen és hogy el ne hápogja magát a kacsa, mert akkor véged van! Alatta lesz három tojás, azzal visszajössz ide hozzám! Majd én aztán megmondom neked, hogy mit kell tenned!

Ugy is tett a királyfi. Ment mendegélt. Mán kifáradt, így gondolkozott, hogy ugyanis el kell neki pusztulni. A-hogy elérte azt a helyet, ahol a gombolyag leért az utról, ott vót a lapály. Csakugyan megtanálta a fákat. Ott járkált közöttük, míg aztán meglátta a legmagasabb fát. Felnézett, meglátta a fészket. Óvatosan, szép csendesen felment, mert a kacsa aludt, nem vette észre, hogy valaki közeledik hozzá. Így szépen elfogta a kacsának a nyakát, úgy hogy nem hápoghatott. A három tojás csakugyan alatta vót. Azzal lejött a fáról. Megindult visszafelé. Alig hitte, hogy odaérjen az öregemberhez. Mikor odaért, alig hitte, hogy odaadhassa az öregnek a kacsát. Az öregember megköszönte és azt mondta neki:

- Most mán indulj el haza, fiam, de egy tojást se törj meg, míg vizet nem tanálsz! Ha megtöröd, kijön belőle egy szép kisasszony. Ez rögtön vizet kér tőled. És ha nem tudsz adni neki, elpusztul.

A királyfi, ahogy ment hazafele, nem tudott nyugodni, hogy igaz-e az, amit az öreg mondott neki? És csakugyan nem tudta megállani, hogy meg ne törje a tojást. A-hogy megtörte, kijött belőle egy szép kisasszony. Mindjárt mondta a királyfinak:

- Szívem szép szerelmem, adj egy ital vizet, mert mindjárt meghalok!

Persze nem tudott adni a királyfi vizet, rögtön meghalt. A királyfi eltemette a szép kisasszonyt, aztán megindult hazafelé. Sajnálta a kisasszonyt is, mert hátha nem lesz a többi tojásban, gondolta. Hát ment. De a nyugtalankodó szíve nem hagyott neki békét, hogy hátha nem lesz kisasszony egyik tojásban sem. Csakugyan megtört megint egyet. Abból is kivált még sokkal szebb kisasszony. Az is vizet kért tőle:

- Szívem szép szerelmem, adj egy ital vizet, mert rögtön meghalok!

De annak sem tudott vizet adni, az is rögtön meghalt. Azt is eltemette. Így aztán nagy szomorúan megindult hazafelé. Hamarosan elérte a határa szélét. Ott vót egy forrás, fűzfá hajlott rá, árnyékot adott a forrásnak. Így aztán megtörte a tojást. Abból váltott ki még hétszerre szebb kisasszony. Az is rögtön mondta a királyfinak:

- Szívem szép szerelmem, adj egy ital vizet, mert mindjárt meghalok.

A királyfi nem tudott mit tenni, lekapta a kalapját, azzal merített vizet, abból itatta meg a szép kisasszonyt. Így aztán életben maradt. Azt mondja a szép kisasszonynak:

- Na, te itt maradsz, kedvesem, én elmegyek a városba, ruhát és fogatot hozok ki! Nem akarom, hogy gyalog vigyelek haza.

A kisasszony aztán arra a fűzfára felment, hogy ott várja a vőlegényét vissza. De az alatt az idő alatt egy cigányasszony a lányával vizért ment oda. És ahogy lehajlott meríteni vizet, meglátta a víz tükreben magát és mondja az anyjának:

- Ni csak te, milyen sip vagyok én!

- Nem te vagy sip, hanem ása, aki ott van a fűzfán.

Azt mondja a jány az anyjának:

- Hát mit csináljunk vele? Lökjük le a fűzfáról a forrásba, hogy engem vigyen el a királyfi!

A kisasszonyt aztán belökték a forrásba és ott átváltozott aranyhallá. A királyfi kiment a fogattal, gyönyörű násznép ment érte. Kiszállott a kocsiból, odament a fához, mondja a cigányjánynak, a kisasszony helyett:

- Gyere le, szívem szép szerelmem!

Hát lejött a cigányjány a fűzfáról. Ránéz a királyfi, látja, hogy milyen barna, fekete. Azt mondja neki:

- Mi van veled, hogy ilyen fekete vagy? Még a beszéd is elváltozott!

Azt mondja a cigánylány:

- Fújt a szél, meg a nap nagyon süttött, azért barnultam meg.

Na aztán, nem vót mit tenni a királyfinak, ráadta a ruhát, beültették a kocsiba, és elmentek haza. Megesküdtek, éldegéltek. Ahogy éldegéltek, egyszer aztán kiment egy ember vizért a forrásra. Hogy meritette a vizet, meglátta a halat a vízben. Hazament, és vitt ki egy meritőhálót és a halat kifogta és elvitte a fiatal királynak eladni. És ekkor egy nagy kádba töltöttek vizet és bele tették a kis halat. Ezt a cigánykirálynő észrevette. Betegnek tette magát, olyan betegnek, hogy még a dunnát, párnát is lehányta magáról. A király kérdezte tőle:

- Mit enne meg?

- Ha én megehetném azt a halat, ami a kádban van, akkor meggyógyulnék.

A király sajnálta a kis halat, de nem volt mit tenni, kivették. A szakácsnének pedig mondta:

- Tisztítsa meg!

Ahogy tisztította a szakácsné, a kis halat, a halnak

egy pénze az ablakon kirepült és ott egy kőrtefának váltott. Akkor megint beteg lett a királyné, mert arra pályázott, hogy azt a fát vágassa ki a király és abból csináltasson neki ágyat, akkor meg fog gyógyulni. De ugy csináltassa, hogy ami nem kell hozzá, minden gallyat, forgácsot meg kell égetni. Az öregasszony, aki valaha megátkozta a királyfit, elment egy kis gallyat, gezemicét szedgetni a tűzre. Na oszt az öregasszony hazament és tüzet rakott. A kis forgácsot is rátette a tűzre. De a forgács lepattant a tűzről, mert nyers vót. Megint csak rátette az öregasszony, de megint csak lepattant. Az öregasszony megint csak felkapta és belökte a sutba. Gondolta magában: "Száradj meg ott, majd megégel akkor!"

Igy aztán a szegényasszony ment a templomba. Az ajtót mindig becsukta. Mikor hazament, akkor bement a háza, az asztal megterítve. Jó, finom, friss ebéd vót rajta. Gondolkozik a szegényasszony:

- Istenem, miféle járhat itt?

Egy párszor így járt még. Egyszer aztán lest vetett a kulcsjukon. Meglátta, hogy egy szép gyönyörű nő hozzáfog megint kitakarítani a kis szobát. Látja, hogy még a főzéshez is hozzákezd. Így oszt hirtelen benyitotta azajtót és belépett. Persze a szép fiatal nő egy kislánynak váltott.

Egyszer aztán jött a hír, hogy fosztó lesz a királynál. Tollfosztás lesz. Szívesen lát a király mindenkit, még a szegényeket is. Így a szegényasszony elment a kislánnyal, hogy ő is fosztani fog. Aztán mikor hozzáfogtak a tollfosztáshoz, a király megkérdezte:

- Ki tud valami szép mesét mondani?

Hát mindenki mondott, egyik egyet, a másik másat. Egyszer a kislányra került a sor. A kislány nem akart mon-

dani, de a király csak biztatgatta, hogy:

- Csak mondjál, kislányom, csak mondjál!

Akkor elkezdte a mesét a kislány:

- Volt egy király, annak a felesége tojásból lett.

Mikor megtörte a tojást lett belőle egy szép kisasszony.

De már akkor a királyné azt mondta:

- Hagyja el azt a mesét! Nem szeretem a sok mesét!

De a király csak mondta:

- Mondjad, kislányom! Mondjad tovább, szeretem hallgatni a mesédet!

És a kislány mondta tovább:

- Mikor a tojást megtörte a királyfi, váltott belőle egy szép kisasszony. A szép lány mindjárt vizet kért a királytól. A királyfi lekapta a kalapját, és azzal merített a forrásból vizet, és megittette a szép lányt. A király azt mondta a lánynak: "Menj fel a fűzfára, míg én visszajövök, hazamegyek ruháért és fogatért!"

A királyné megint mondta:

- Hagyd el a mesét! Nem szeretem a mesét!

A király csak biztatta a kislányt:

- Mondjad, kislányom, mondjad! Szeretem a mesédet.

- Míg a király elment haza, addig jött egy vén cigányasszony a lányával. A cigánylány lehajlott a forrásba vizet inni és meglátta a víz tükreben a királylány arcát és azt hitte, hogy az ő alakját mutatja a víz tükre. Mondta is az anyjának: "Nized csak, miben sip vagyok én!"

A királyné megint mondta:

- Hagyd abba a mesét, mert nem szeretem hallgatni!

De a király csak mondta a kislánynak:

- Mondjad, szeretem a mesédet!

A kislány folytatta tovább:

- "Nem te vagy ott olyan sip" - szólt a vén cigányasszony, "hanem azs ott, aki a fán ül." "Lékjük bele a

vizsbe, anyám!" - szólt a cigánylány. Azzal belelőkték a vízbe. És váltott egy kis aranyhalnak. A cigánylány meg felmászott oda, ahol a szép lány volt, odaült annak a helyére. A szép lány átváltozott aranyhalnak. A király mikor kiment, hát lehívta a fáról a cigánylányt. Mondta neki: "De megbarnultál! Milyen barna vagy, egészen fekete". A cigánylány azt mondta: "Megbarnított a nap, mert nagyon égette az arcomat." A király hazevitte a cigánylányt. Az aranyhalat pedig kifogta egy ember és eladta a királynak. A királyné pedig betegnek tette magát, hogy ő akkor gyógyul meg, ha azt a halat megeheti. És így a király kivétette a halat és a szakácsnéval megtisztíttatta. A halnak egy pénze kirepült az ablakon, váltott egy körtefának. Akkor megint nagy betegnek tette magát a királyné és mondta a királynak, hogy vágassa ki azt a körtefát és csináltasson belőle egy nyoszolyát. És mikor faragják, annak minden gallyát, forgácsát meg kell égetni. Mikor a fát faragták, a szegény asszony odament, hogy gezemicét szed a tüzre. Egy gallydarabot ebből is elvitt. Hazament, tüzet rakott, a kis forgács lepattant kétszer a tüzről. A szegény asszony a kis forgácsot bedugta a sutba. "Száradj meg, majd elégsz akkor!" - gondolta. A szegény asszony vasárnap elment a templomba. Mire hazament a templomból, szép terített asztal várta.

Mikor ezt elmondta a kislány, megrázkódott, és még hétszerre szebb volt, mint azelőtt. A király mindent megértett a kislány meséjéből, akiben a tojásból lett szép lányra ismert. Itt nem sokáig gondolkozott. A cigánylányt szélnek eresztette. Azonnal összehívatott szakácsokat, kuktát, minden cselédséget és megparancsolta, hogy lakodalomra készüljenek.

A szép lánnyal megesküdtek. Három nap három éjjel

tartott a lakodalom. A szegényasszonyt felvitette magához a király, jó fürdőt csináltatott neki. Mikor megfürdött a szegényasszony, utána a királynői ruhába öltöztette fel és édesanyjának fogadta. Így éltek boldogul, most is élnek, ha meg nem haltak.

7.

A BÁTOR KIRÁLYFI

Egyszer vót, hol nem vót, vót a világon egy király. A királynak vót három fia. A király a palotájának a keleti ablakában álldogált és mindig onnan nézegetett kelet felé.

Egyszer a legidősebb fia felment hozzá és megkérdezte tőle:

- Apám, mi az, hogy a te szemed az egyik sir, a másik nevet?

Erre a király fogta a kardját és rávágott a fiára. Erre a fia elugrott és leszaladt a palotából. A középső testvér is így járt, mikor megkérdezte az apját. Erre a legfiatalabb királyfi is felment az apjához és megkérdezte tőle:

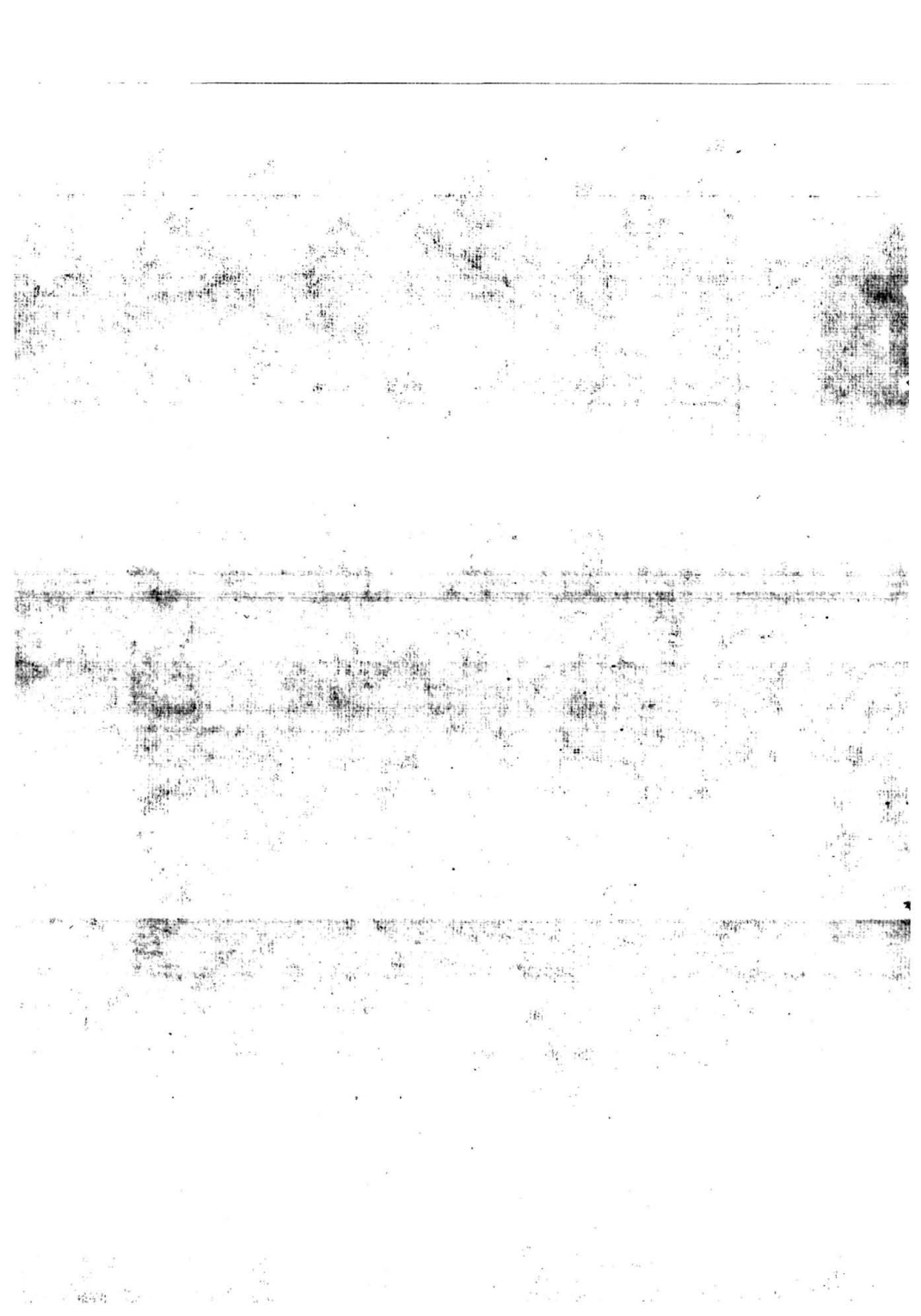
- Apám, miért sir neked az egyik szemed és a másik miért nevet?

A király fogta a kardját és a fiához vágta. A fiatal királyfi meg sem mozdult a kard előtt. Erre a király megszólalt és azt mondta a fiának:

- Most már látom, fiam, hogy ember vagy a talpadon. Most már megmagyarázom neked, hogy miért állok itt ebben az ablakban és miért nézek kelet felé.

A bátor királyfi

Akkor odahívta a fiát és mutatott kelet felé.

- Látod ott azt az üveghegyet? Azon az üveghegyen túl van egy ezüsthegy és amögött van egy aranyhegy. Az aranyhegy mögött van egy nagyon gyönyörű szép selyemrét és a rétnek a kellős közepén van egy icike-picike kis kunyhó. Abban a nádfedeles kis kunyhóban él egy kilencvenkilenc éves öregasszony, akinek olyan orra van, hogy ha megyen, leér egészen a földre.

Hát ezt sorolta el a király a fiának. Most kiadta a parancsot a fiának, a feladat a következő:

- No fiam! Három nap múlva az ellenség az országunkat meg fogja támadni. Most pedig fiam, mivel én már öreg vagyok, átadom neked a hadvezetést. A selyemréten kell a csatát eldönteni. Ha a háborút megnyered, átadom neked a királyságomat. Most add ki a parancsot a katonáknak és azonnal nyergeljenek és utnak indultok! Te is nyergeltesd fel magadnak az istállóban azt a gebelábu, puposhátú, fél-szemű gebét. Ott a tyukülőbe van egy penészes kantár, amit még az apádnak a nagyapja hagyott rám. Ha azt a kantárt a lovad fejébe beleteszik, az átváltozik egy aranykantárnak, a lovad pedig egy aranyszőrű paripának. Ha a kantárszáron egyet rántol, átugrik az üveghegyen, ha kettőt rántol, átugrik az ezüsthegyen, ha hármat rántol, átugrik az aranyhegyen, és már ott is vagy a selyemréten!

A királyfi úgy is cselekedett. Egy-kettőre a selyemrétre. Hát mit lát a királyfi, mit nem? Annyi ellenség jön, mint a fűszál a földön. Erre a királyfiu kiadta a parancsot és támadásba indult. Mikor már közel voltak egymáshoz, megszólal a gebe:

- Felséges gazdám, nagyon vigyázz, mert itt annyi az ellenség, ha husszor levágunk, hát husszor annyi lesz helyette. Hanem van egy titok, amiről még az apád sem tu-

dott. Az a kard, ami az oldaladon van, ha annak azt mondd, hogy "hüvelyből", addig nem megy vissza a hüvelybe, amíg azt nem mondd neki, hogy "hüvelybe". És az ellenséget, ha még annyi lesz is, mind levágja.

Erre a király elkiáltotta magát:

- Hüvelyből!

A kard a hüvelyből kijött és elkezdte vagdosni lefele az ellenséget. Már annyira elfogyott az ellenség, hogy már csak egy volt, azt is levágta. Erre odaértek a kilencvenkilenc éves nagyorru vén boszorkánynak a házához. Hát uram, teremtöm, képzeljétek csak el, mit láttak! Annak a vén boszorkánynak a házába volt egy esztováta, amin szüni szoktak. Hát az a vén boszorkány szütte a katonát! Mikor a hajóját az egyik oldalról a másikra lökte, az egyik oldalon egy huszár, a másik oldalon egy beka ugrott ki. Erre a királyfi kapta a kardját és levágta a fejét a vén boszorkánynak. A kardjának a végére felhuzta a fejét. Az ellenséget, hogy legyőzte, a kantárszáron rántott egyet, kettőt, hármat és már egész sereggel, diadalmasan az edesapja palotája előtt teremtek.

Mikor az öreg király az ablakból meglátta a fiának a kardja hegyén a vén boszorkánynak a fejét és erről lelógó három méteres hosszú orrát, hát örömében felkacagott és azt mondta a fiának.

- Látom, fiam, hogy vitézebb vagy a vitézeknél. Most már átadom neked a királyságomat és vezesd az országot azon az úton, hogy a te országodba boldog, boldogtalan mindenki meg legyen elégedve. Most pedig len a szakácsok, kukták, cigányok, mind fogjanak hozzá és csapjunk olyan mulatságot, hogy ebben az országban mindenki egyen, igyon és három napig táncoljon. Éljen az új király!

FARAGÓ RISKA

Egyszer vót, hol nem vót, vót a világon egy király és egy királyné. Éltek sokáig, de gyermekük nem vót. Ugy nem vót boldogságuk, örömük semmiben. Egyszer a királyhoz bevetődött egy koldusasszony. A királyné elpanaszolta neki, mi bántja az ő szívét. Azt mondja erre a koldusasszony:

- Reggel, napfeljötté előtt, menjen ki a kiskertbe! Három rózsza van ott. Igya le arról a harmatot, akkor születni fog egy fiugyermeke!

A királyné megfogadta a tanácsot. De a fiugyermekek nem született meg tizenkét évig. Ez alatt megtanult futyülni, dalolni. Nagy volt a terhe a királynénak. Nagyon beteg volt vele és feküdt állandóan. Egyszer a király összehivatta a bölcseket, tudósokat, hogy tudnának-e valamit, hogy ez a fiugyermekek megszületne. Erre egy öreg ősz ember azt tanácsolta, hogy:

- Odakiáltjuk neki, hogy forgácsból csináltatunk neki egy olyan házat, hogy az egész országot belátja róla. Ugy is tettek. Erre a fiu visszakiáltotta:

- Erre nem megyek ki, mert ettől én többet tudok!

A fiugyermekek még két esztendővel tovább volt az anyja hasában. A király megint összehivatta a bölcs embereit, udvari cselédeit, hogy nem tudnak-e valamit javasolni, hogy jönne a gyermek a napvilágra?

Vót egy öregasszony a király udvarában. Mondja is, amit gondolt:

- Én erre azt a javaslatot adom: Hirből hallottam a nevét, mint cigány a darutojának, ha kijön, akkor Faragó Riska lesz a felesége!

Ennek hallatára a fiugyermek kipattant az anyja há-
sából, azt kérdezte:

- Hol van Faragó Riska?

Az apja erre azt mondta:

- Én is csak hirtől hallottam, mint a cigány a daru-
tozásnak a hírét.

- Hiába megszülettem, ugysem lesz bennem gyönyörűsé-
gük, mert elindulok a Faragó Riska felkeresésére. Apám,
adjon mellém három katonát, ugyanolyat, mint én vagyok!

A király adott neki három katonát, paripával, fegy-
verrel felszerelte őket.

- Mentek mendégéltek, hetedhét országon túl. Beértek
egy erdőbe. Már este volt és ott ágyat csináltak mohából,
falevelekből. A királyfi azt mondotta:

- No, készítsetek ágyat! Olyanok vagytok mint én, én
olyan vagyok, mint ti. Együtt fáradozunk.

Erre lefeküdtek, kipihenték magukat. Reggel felkel-
tek és elindultak tovább. Mintek napestig, beértek egy
rettenetes nagy erdőbe. Láttak ott egy kis világosságot
és annak az irányába haladtak. El is értek egy kis ház-
hoz. Benéztek az ablakon, egy öregasszonyt láttak ott. Le-
hetett vagy kilencvenkilenc éves. Bementek hozzá:

- Szerencsés jóestét, öreganyám!

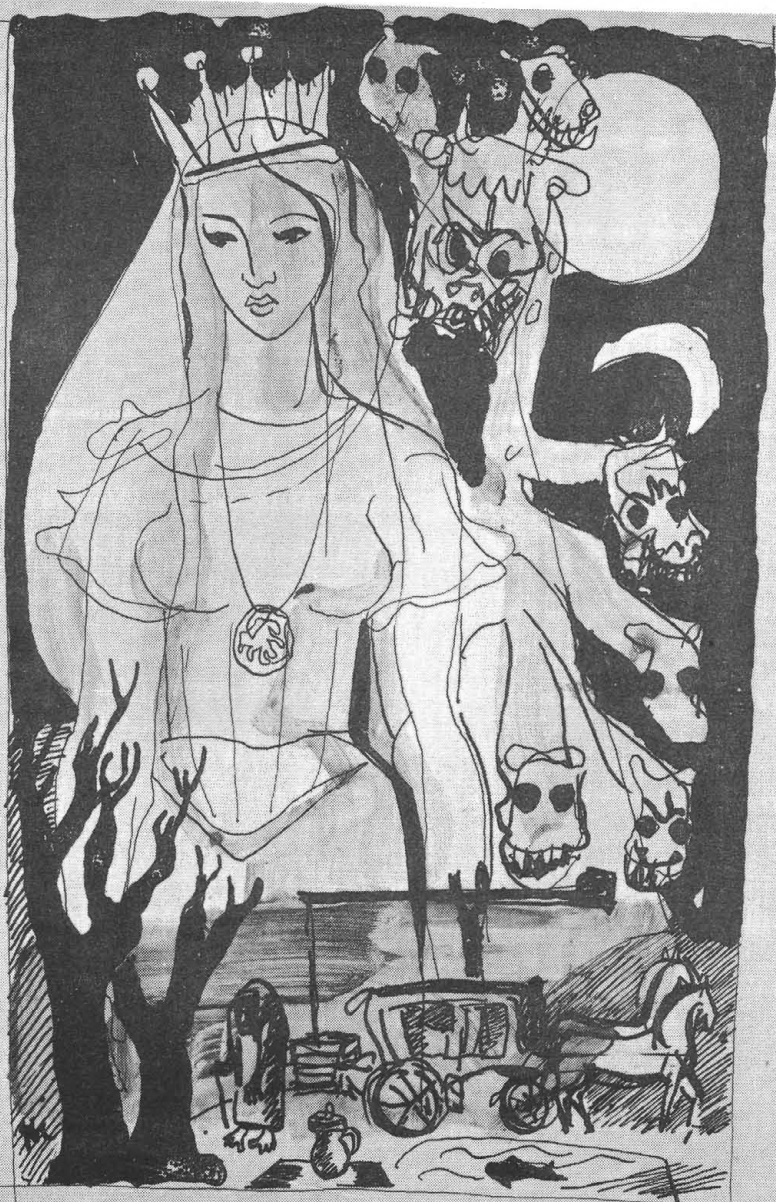
- Mi járatban vagytok, kedves fiam, ahol még a ma-
dár se jár, ebbe a rettenetes nagy erdőbe?

Erre azt mondja a királyfiu:

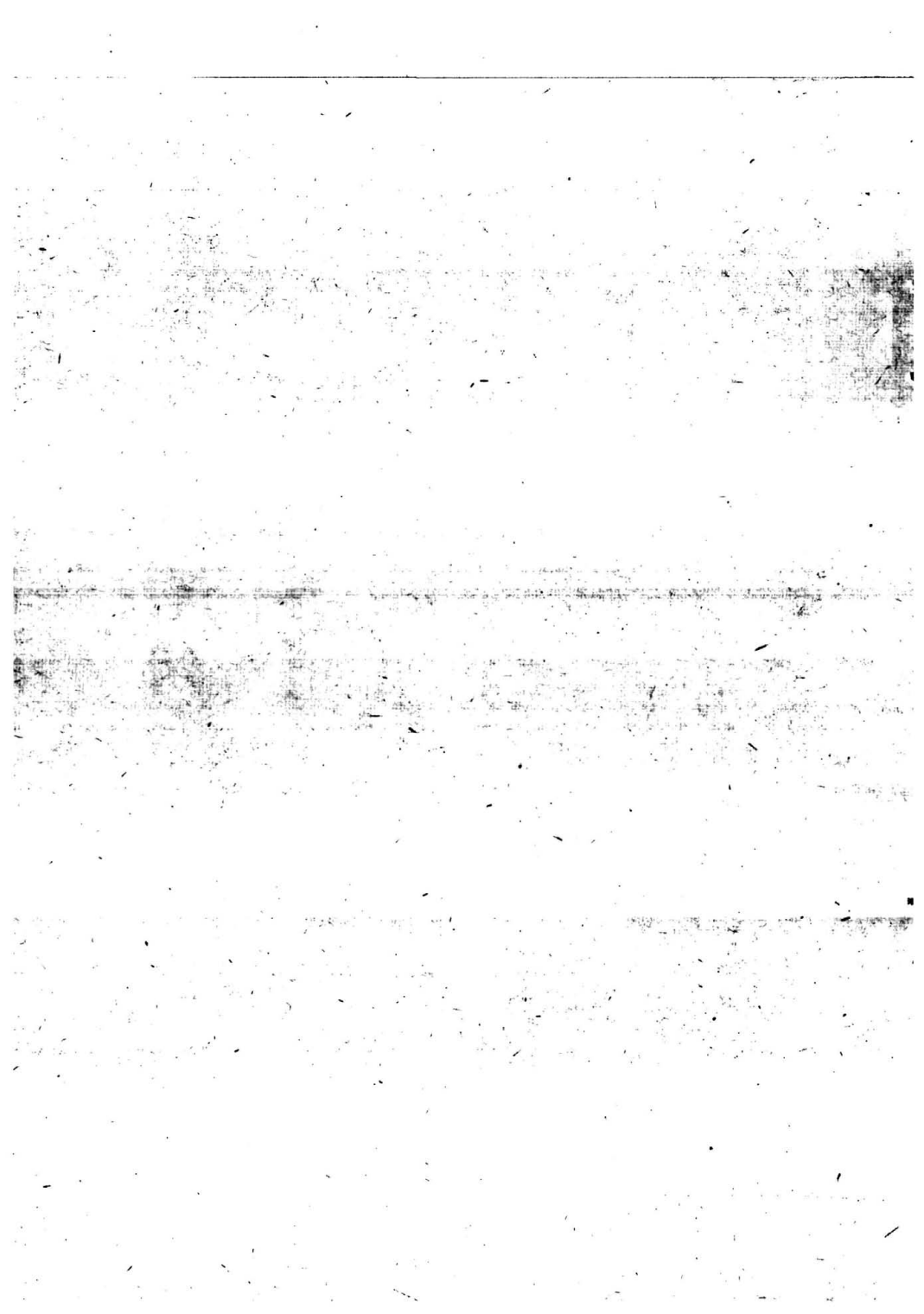
- Faragó Riskát keresnénk. Nem tudna-e róla valamit,
vagy utbaigazítást adni?

- Én, kedves fiam, nem tudok róla. A fiam a Hold, ha
hazajön, hátha az többet tud.

Este a Holdvilág megy hazafelé, nagy hideggel, nagy
világossággal.

Faneš Risa

- Jaj, de idegen szagot érzek. Miféle idegen ember jár itt?

- Van itt, kedves fiam, egy másországi királyfi, Faragó Riskát keresi. Nem hallottál róla, vagy nem láttad világyártadban?

- Én, kedves édesanyám, ahová be tudok sütni, mindenüvé besütök. De nem láttam. De van nekem egy bátyám, a Szél, ha csak az nem tud róla valamit.

- Most már én kérek tőled valamit. Hagyj itt egy katonát mesterséget tanulni! Még jól járhat sz vele - mondja a királyfinak a Hold.

Akkor éjjel ott kaptak szállást. Másnap megint elindultak. Estére beértek egy erdőbe. Láttak ott egy öregasszonyt, lehetett hatszáz esztendősen. Hát itt nagy csudát láttak, a szeme hetvenhét vasvillával volt feltámasztva.

- Szerencsés jóestét kívánunk, kedves öreganyám!

- Hol jártok erre, kedves fiaim, ahol még a madár se jár? Gyere fiam, támaszd fel a szememet a vasvillával. Milyen ember vagy, kivel beszélek?

- Kedves öreganyám, Faragó Riskát keresem.

- Én, kedves fiam, nem tudok róla semmit! Várd meg a fiamat, ha csak az nem tud róla valamit! Az én fiam a Szél.

Főzött nekik vacsorát, fekete tyukból húslevest. Ágyat is készített nekik.

- Feküdjete le, tudom, nagyon elfáradtatok!

Egyszer jön a Szél haza, nagy zivatarral. Levitte a haját a háztetőről.

- Jaj, de idegen szagot érzek, kedves édesanyám!

- Van itt fiam három másországi királyfi, Faragó Riskát keresik, ha tudnál róla valamit?

- Én kedves édesanyám, nem tudok róla, pedig én a-

hova csak tudok, mindenüvé befujok.

Reggel, mikor felkeltek, azt mondta a Szél a királyfinak:

- Hagyj itt egy katonát, valami mesterséget tanulni. Az én bátyám a Nap, ha csak az nem tud róla valamit.

Felültek a ló hátára és elindultak a Napot felkeresni. Megint beértek egy erdőbe. Találtak egy kis házat. Ott ült bent az Öregasszony, kilencszáz éves lehetett.

- Jó estét kívánok, édes Öreganyám!

- Jó estét fiaim, mi járatban vagytok?

- Kedves Öreganyám, én Faragó Riskát keresem - szólt a királyfi, - ha tetszene róla valamit tudni.

- Én, fiam, nem hallottam, hacsak a fiam nem hallott róla, vagy ő nem látta. Az én fiam a Nap. Most már készítetek nektek vacsorát és megvacsoráztok. Lefeküsztek, hogy a fáradságot kipihenhessétek!

Egyszer a nagy forróság megy hazafelé, majd megégeti őket.

- Jaj, de idegen szagot érzek én, édesanyám!

- Meghiszem, kedves fiam. Van itt két másországi királyfi. Faragó Riskát keresik. Nem tudol róla valamit?

- Én nem hallottam, sem nem láttam. Ha csak ... Van nekem három szolgám, ők nem látták, vagy nem tudnak róla valamit?

- Most, kedves barátom, várjatok egy kicsit, míg hazajönnek. Mindjárt itthon kell nekik lenni, mert már késnek, tízenkét órára itthon kellett volna lenniük. De már amott jönnek!

- Hol voltatok, kutyák-ebek egyék meg a véreteket!

- Kedves gazdánk, ne haragudj ránk, hogy egy kicsit késünk, mert egyik cimboránk leszállott Faragó Riska udvarába káposztalevelet enni és egy szolga beleszurta a

lábába a villát és nem birt jönni és azért jöttünk ilyen sokára.

- Hát hol van a harmadik szolgám? - de már akkor benyitotta az ajtót.

- Szerencsés jónapot, édes gazdám!

- Hol voltál?

- Leszállottam a Faragó Riska udvarába, káposztalevelet enni és egy szolga a lábamba szurta a vasvillát.

- Akkor tudod, hol lakik Faragó Riska?

- Tudom, édes gazdám.

- Itt van a királyfi, vedd fel a hátadra és vidd oda!

A királyfinak pedig azt mondta, hogy hagyja ott a katonáját valami mesterséget tanulni, mert ugyeem mehet oda.

- Jól van, én nem bánom, maradjon itt.

Erre felült a királyfi a szolga hátára és felszállott a fekete felhőig, lenyerített, hogy:

- Klugorjak alóla vagy hétszer, hogy szörnyet haljon?

- Nem, hanem úgy vidd el a Faragó Riska udvarára, hogy még csak egy hajszála se görbüljön meg!

Erre a ló egyet szökött, Faragó Riska udvarába szállt vele. Pedig az lehetett hetven mérföldnyi távolság. Ilyen országot ő még nem látott, mert az a tündérek országa volt.

Akkor a királyfi egy aranyátrát vert, annak a belsejét kidíszítette mindenféle aranyneművel. Erre elkezdte kiabálni hogy:

- Aranyműveket veszek, forrasztok, cserélek!

Olyan nagy hire ment, hogy Faragó Riskához is eljutott a hire. Azt mondja a szolgálólány Faragó Riskának:

- Van itt egy kis aranybárány, a szarva el van törve, azt kéne összeforrasztatni.

- Vidd el hát akkor a báránykát. De mondd meg annak az ékszerésznek, hogy úgy forrassza össze, hogy ne látszódjon, hogy hol van összeforrasztva, mert ha meglátom, akkor halálra fogom ítélni!

El is vitte a szobalány a báránykát és megmondta az ékszerésznek:

- Azt üzenté Faragó Riska, hogy úgy forrassza meg, hogy ne látszódjon ki, hol van összeforrasztva!

Mikor beforrasztotta az ékszerész, akkor egy akkora kis jukat hagyott, hogy ő légy képibe bele tudjon bujni. Akkor összeforrasztotta. Belebujt és maga után is beforrasztotta a lyukat. Mikor a kisbárányka szarva kész volt, akkor a kisbárányka elkezdett a királyfi udvarában keservesen bógni. Ezt a kisbáránybógést meghallotta a szobalány, leszaladt a kastélyból, megfogta a kisbárányt.

- Felséges királykisasszony, én nem látom, hol van összeforrasztva a szarva.

Erre a királykisasszony is elkezdte vizsgálgatni. De ő sem tudta megállapítani, hol a forrasztás. A királykisasszony sem lelt benne semmi hibát.

- Ugyes ember lehetett, jól érti a forrasztást. Ezért megérdemel vagy három tál aranyat. Vigyél is le neki!

És a szobalány le is vitte az aranyat, de nagyot nézett, hogy már a sátoznak csak a hült helye van. Felszaladt a szobalány a királykisasszonyhoz, hogy már nincs itt az aranyműves, eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

A királykisasszony azt mondta:

- Megállj, te furfangos mester, majd megtalálalak én! Van nekem egy tükröm, abba ha belenézek, az élők sorában,

vagy a holtak sorában vagy a föld mélyében, akárhogy is, megtalálalak!

Ezt a királyfi meghallotta, légy képében. Akkor hamarosan kibujt a kisbárány szarvából és rászállott a királykisasszony háta közepére. A királykisasszony odasietett a tükrökhöz és belenézett, de nem találta sem az élőket, sem a holtak sorában.

- Valami tudománya van ennek a mesternek - gondolta.

Már három napig volt a királykisasszony háta közepén. És akkor egy éjjel elaludt a királykisasszony. Akkor a kis légy egy gyönyörű királyfivá változott és odament a királykisasszonyhoz. A királykisasszony felébredt és elcsodálkozott a királyfin, aki nagyon megszerette a királykisasszonyt és e szavakat sugta a fülébe:

- Szívem szép szerelmem, én a tied, te az enyém, ásó kapa választ el egymástól. Kelj fel!

Háromszor mondta ezt egymás után. Akkor felnyitotta a szemét.

- Most már, ha itt vagy, látom, nem is olyan ügyetlen legény vagy. Én a tündérek királynéja leszek, te pedig a tündérek királya.

De tündérorszámban az volt a szokás, hogy akit felrugtak a fekete felhőig és leeséskor beleesett a királyi palotába, csak akkor lehetett király, ha pedig kívül esett le, akkor szörnyet halt. Fel is mentek a kastély tetjére. Azt mondta a királykisasszony, a tündéreknél:

- Na, rugjátok fel!

A tündérek azt mondták, hogy:

- Mi nem tudjuk, hanem rugd fel te!

Akkor a tündérszép királynő felrugta. És a tündérek kirepültek és a királyfit megfogták a levegőben, hogy ne-hogy a földre zuhanjon és szörnyet haljon. Hogyne fogták

volna meg, mikor ezt az egyet szerette a királynéjuk. Legelőbbet bevitték a királyi palotába. Ekkor a tündérek királynéja azt mondta:

- Én vagyok a tündérek királynéja, te vagy a tündérek királya. Mostantól fogva nem Faragó Riska vagyok, hanem Tündérszép Ilona a nevem!

Megvolt a nagy lakodalom, három nap, három éjjel tartott. Éltek, éldegéltek sokáig a nagy boldogságban a szép Tündérországbán. Mikor már sokáig éldegéltek, egyszer azt mondja a királynéasszony, mikor készült a templomba és odaadta a kulcsokat a királynak:

- Itt van harminchat szobának a kulcse. Harmincöt szobába bemehetsz, de a harminchatodikba nem eredj! Még egyszer nagyon kérlek!

És akkor el is indult a királyné. A király elővette a kulcsokat és elkezdte nyitogatni az ajtókat egymás után. Mikor harmincötöt kinyitott, a harminchatodiknak az ajtajában megállt, gondolkozott. Gondolkozott egy ideig.

- Megnézem, mi van a harminchatodik szobában?

Akkor be is nyitott. Bement és mit látott? Egy hétfejú sárkányt!

- Hallod-e, te király! Adj egy pohár vizet! Adok egy világot.

A király nem sokáig gondolkozott, adott neki egy pohár vizet. Hogyne adott volna, mikor egy pohár vizért kapott egy egész világot. Mikor a sárkány megitta a vizet, a nagy lánc lepattant a lábáról.

- Te szép király, adjál még egy pohár vizet! Kapez még egy világot.

Mikor megitta a vizet, akkor teljesen szabad lett a sárkány. Abban a pillanatban eltűnt. Utközben találkozott a sárkány a Tündérszép Ilonával, azonnal megragadta és

elvitte magával. Sokáig várta a király a feleségét hazafelé. De nem jött. Egyszer megindult az istálló felé. Be ment és megszólalt a ló:

- Na miért busulsz, kedves gazdám?

- Hogyne busulnék, mikor itthagyt Tündérszép Iloná-

na. - Nem hagyott az itt, csak muszály volt neki elmen-

ni. Mert ellopta a sárkány, akit te felszabadítottál. Erre a király elájult bánatában. Mikor magához tért, megszólalt a ló:

- Ne busulj, édes gazdám, mert vissza fogjuk szerezni! Van nekem egy kis csikó, azt ápolod, míg meg nem nő! Majd ha meg fog nőni, az fogja visszaszerezni Tündérszép Ilonát.

Hét esztendőig ápolta, etette a csikót a király. Mikor megszólalt a kiscsikó:

- Most már, édes gazdám, ülj fel a hátamra! Elmegyünk Tündérszép Ilonáért.

Fel is ült a ló hátára. Hogy megemlítsem, ennek a lónak öt lába volt. Mentek mendegéltek, elértek a sárkány országának határára. Meg is látták, hogy Tündérszép Ilona ment a folyóhoz szép kendőt mosni. A király megszólalt:

- Szíven szép szerelmem, én a tied, te pedig az enyém. Gyere, ülj fel!

Fel is ült, el is indultak. Erre a sárkány lóval elkezdett nyeríteni. Odament a sárkány.

- Mit rugdalózol, a kutyák egyék meg a véreket!

- Hogyne rugnék, hogyne vágnék, mikor viszik Tündérszép Ilonát.

- Három véka mogyorót megehetek, három hordó bort megihatok, akkor utolérjűk-e?

- Megeheted, megihatod, még alhatsz is egyet, ugyanis utolérjűk!

Aztán felpattant a sárkány a lova hátára és egyet ugrott, s már el is érte Tündérszép Ilonát. Elragadta azt a királyfi kezéből és azt mondta:

- Hallod-e, te tündér király? Te pedig eredj haza! Igértem neked három világot. Egyet megadok neked, mert most megölhetnélek.

Hazament a tündérkirály, nagyon busan. Egyszer így szólt hozzá a lova:

- Ülj fel a hátamra, elmegyünk a tündérkirálynéért!

A tündérkirály felült a lova hátára, és elkezdtek menni a szél irányában. Oda is értek. Akkor ment Tündérszép Ilona a folyóra, ruhát mosni. A tündérkirály odakiáltott neki:

- Szívem szép szerelmem, gyere, ülj fel és elviszlek haza!

- Nem ülök én, mert utólér a sárkány, és megöl mindnyájunkat!

Akkor a tündérkirály leszállt és felemelte a Tündérszép Ilonát. Elindultak hazafelé Tündérországba. Erre elkezdett rugni vágni a sárkány lova.

- Mit rugol, vágol? Kuttyák-ebek egyék meg a véredet - szólt a sárkány.

- Hogyne rugnék, hogyne vágnék, mikor viszik Tündérszép Ilonát!

- Tizenkét véka mogyorót megehetek, tizenkét hordó bort megihatok és utólérjűk?

- Meg!

Erre a sárkány felpattant a lovára, és elkezdtek repülni a fekete felhők között. De Tündérszép Ilonákat nem érték utól. Azt mondja a sárkány a lovának:

- Nyerítsd már oda a király lovának, hogy, ha lelőki őket, mogyoróval és borral fogjuk etetni itatni.

Odanyerített a sárkány lova. A királyfi lova ezt mondja:

- Hallod-e, te édes gazdám! Azt nyeríti a sárkány lova, ha lelöklek benneteket, akkor mogyoróval etetnek és borral itatnak.

- Na kedves lovam, nyerítsd vissza a sárkány lovának: Ha lelöki a sárkányt, akkor én cukros buzával fogom etetni és tündér forrásvízzel fogom itatni!

Ekkor a király lova nyerített. A sárkány lova meghallotta, hogyha ledobja a sárkányt, cukros buzával fog élni és tündér forrásvízet fog inni. Abban a pillanatban ledobta a sárkányt a hátáról. A sárkány rögtön szörnyet halt. A lova pedig utánuk nyargalt, és el is érte Tündérszép Ilonát.

- Szerencsés jónapot, tündérek királya és királynéja és kedves cimborám, most már együtt fogunk éldegélni.

Nagy boldogságban mentek együtt hazafelé, Tündérország felé. Mindenkinek megvolt a nagy öröme, én ezt a boldogságot leírni nem is tudom. Hát még milyen nagy öröme volt az öreg lónak, aki a tündérkirálynővel az istállóban beszélgetett. Rugott, kapált, nyerített örömeiben. De ez még semmi, milyen nagy volt a boldogság a tündérnép között, hogy visszatért az új király és a királynéjuk.

Éltek, éldegéltek boldogan, mikor nagysokára szomorúság állott be az új király szívében. Egyszer a királyné megkérdezte, hogy miért buslakodik a férje ura?

- Bizony, én azért busulok, mert szeretnék hazamenni az én kedves szüleimet megnézni, hogy élnek-e, vagy meghaltak már?

Nem sokat gondolkozott a tündérek királynéja sem, mert őbenne is megvolt a nagy vágy. Ő is szeretett volna széjjelnézni, más országba elmenni. Felkészültek, előren-

delték a szép üveghintót, meg azt a szép két lovat, amin visszaszerezték Tündér Ilonát. Akkor aztán el is indultak. Őrült a király meg a királyné, de annyira siratták a tündérnépek. Nagy volt a bánat, a szomorúság, amikor elbucsztak a tündérek népétől. El is indultak. Mentek mendégáltak a széllel szemben. Már három nap három éjjel mentek, vágattak, amikor beértek egy idegen országba. Ebben az országban az volt a szokás, hogy aki azon az országon keresztül megy, azt a királynak be kellett jelenteni.

- Felséges királyom, engedelmet kérek, hogy merészelem zavarni. Jelentem, hogy van itt egy másországi király és felesége. Ők akarnak utazni ezen az országon keresztül! - Jelentette a hoppmester.

- Mondjátok, hogy várjanak, amíg én odamegyek! Majd én megvizsgálom őket.

El is ment a fekete király, mert az volt. Meglátta a Tündérszép Ilonát, és a tündérkirályt. Abban a pillanatban meglőtte a tündérkirályt. Tündérszép Ilonát pedig lezáratta a pincébe, mert nem akart a felesége lenni. A tündérkirályt meg beletette egy koporsóba és felvitette a torony tetejére, odaláncoltatta.

A három katona ez alatt abba a városba került, egy kis csárdában iszogattak. De nem ismertek egymásra. Egyszer megszólalt az egyik:

- Mondjátok már, cimboráim, hova valók vagytok?

Mikor egyik elmondta az élete történetét, mindjárt egymásra ismertek mind a hárman. Felkiáltottak:

- Akkor egymásra találtunk!

- Na most már mondjuk el egymásnak, hogy milyen mesterséget tanultunk!

Mondja az egyik, aki a Holdvilágnál volt:

- Én azt tanultam, hogy mindent tudok, ami történik!

Amelyik a Napnál tanult, azt mondta:

- Én meg azt tanultam, hogy valaki lehet akárhány esztendőse halott, én fel tudom támasztani!

A harmadik katona azt mondta:

- Én meg azt tanultam, hogy akármilyen magasan van valami, én azt le tudom hozni!

- Gyönyörű mesterséget tanultunk! - szoltak annak, aki a Holdvilágnál tanult.

- Hallod-e, te barátom, hol van a mi gazdánk?

- Hol van, hol van?

- Ott van ni, a torony tetejében, ott fekszik abban a barna koporsóban, oda van láncolva a toronyhoz.

Szólnak annak a katonának, aki a Szélnél tanult:

- Barátunk, hozd le onnan a mi régi gazdánkat!

Felrepül a katona szélsébséggel. Le is hozta. Mikor megnézték, látták, hogy csakugyan az ő gazdájuk. Szólnak a harmadik katonának, aki a Napnál tanult:

- Hát, kedves barátom, lehelj rá, hogy ébredjen fel!

Rá is lehelt és abban a pillanatban fel is ébredt.

- Jaj de elaludtam!

- El is aludtál volna örökre, ha mi ide nem jöttünk volna!

Elmondták neki is, hogy milyen mesterséget tanultak. Akkor azt kérdezte a tündérkirály az egyik katonától:

- Mond meg, te barátom, hogy az én feleségem, Tündérszép Ilona most hol van?

- Tündérszép Ilona a fekete királynak a pincéjében van bezárva. Eredj el oda és állj be a királyhoz kocsi-
nak, mert a király a két lóhoz nem kap már kocsist, mert
mindet szétlépte!

El is ment a királyhoz, beállt kocsi-
nak. Mikor bement az istállóba, a lovak nagy örömet nem lehet leírni.
Mondta a két ló a királynak:

- Majd mi el fogjuk a fekete királyt pusztítani!

Vasárnap délelőtt tíz órakor kikiáltott a fekete király a kocsisnak, hogy fogjon belé! Felült a kocsis a bakra, vagyis a tündérek királya és a lovak maguktól ragadtak befelé. Ezt meg a fekete király az ablakból nézte.

- Na, nem baj, csak hogy már van egy kocsisom, aki befogja ezt a szép két lovat.

A lovak azt mondták a kocsisnak, hogyha ki fognak érni a városból, akkor mondja, hogy: "Engedelmet kérek királyom, le kell szállni, nagyon elszibbadt a lábam!"

- Majd akkor mi el fogjuk intézni!

El is indultak a nagy város felé. Éppen a templom előtt kellett elmenni, de mindenki a kocsiszt meg ezt a szép két lovat nézte. Mikor kiértek a város szélére, akkor azt mondta a kocsis a fekete királynak:

- Én leszállok, mert nagyon zsebhad a lábam!

- Jó, hát szállj le, én nem bánom, ugyanis lassan mennek a lovak és utól fogol érni!

Hogyne engedte volna meg a király, mikor ilyen jó kocsis még nem volt. Lassan ment a két ló, de mikor a kocsis leszállt, akkor mint a sebes szélvész megindult a két ló. Szaladtak a lovak. A király kiesett a kocsiából, és úgy eltűnt, hogy egy darabot sem leltek meg belőle. A lovak is így akarták. Akkor a két ló visszament a kocsihoz, vagyis a tündérkirályhoz, az felült és ment hazafelé. Ekkor a piacon ment keresztül, kérdezi a sok nép:

- Hol van a fekete király?

Ekkor mondja nekik a történetet, hogy mi történt. Nagy öröm volt a városban, nagyon örült a nép, hogy megszabadult a rossz fekete királytól. Mikor hazatértek, lementek a pincébe, és ott találták Tündérszép Ilonát. Most már megköszönte a tündérkirály a három katona jószágát, és egyet elküldött Tündérországba királynak, a másikat meg

itthagyta, ők meg elindultak hazafelé. A harmadik katona azt mondta:

- Én is elmegyek Tündérországba!

És elment a cimboráival. A király folytatta az útját tovább a feleségével. Amint mentek, mendégéltek, elérték egy ország határát, amely az öreg király országa volt. Megállottak a lovakkal és azt mondta a király Tündérszép Ilonának:

- Szállj le és ülj le ennek a szép vadrózsabokornak a tövébe, míg én értem nem jövök. Mert úgy lerongyolódtál, hogy nem jó rád nézni, elmegyek és hozok valami ruhát, nem vihetlek így haza.

Leszállott és le is ült a vadrózsabokor tövébe.

Mikor a király jó messze járt, előlépett egy cigányasszony. Megfogta Tündérszép Ilonát, és beledobta egy nagy kutba és abban a pillanatban egy aranyhálnak változott. Akkor a cigányasszony a lányát előhívta és felöltöztette Tündérszép Ilona ruhájába, és leültette a vadrózsabokorra. Mikor ment érte a király, látta már messziről, hogy valami baj van. Odament. Nagyon meglepődött, mert Tündérszép Ilona nagyon csunya volt.

- Jaj de megcsunyultál!

- Megmondtam, hogy ne hagyjál itt! Mikor elmentél, jött egy nagy jeges eső, ami az arcomat csapkodta, és ez után jött egy nagy forróság és megégette, azért vagyok ilyen barna, ripacsos.

Felvette a király a hintóba, és elindultak a királyi palota felé. A királynak nagy volt a bánata, de nem mutatta senkinek. Egyszer a királyné nagy beteg lett. A király odament az ágyához, kérdezte, hogy mi a baja?

- Nagyon nagy bajom van és csak akkor gyógyulok meg, ha a kutból elhozod nekem az aranyhalat!

A királynak nem volt mit tenni, kénytelen volt elhozni és kiadta a parancsot, hogy úgy tisztítsák meg, hogy egy pénze sem essék le! És égessék el abban a pillanatban! De a halnak egy pénze elpattant és reggelre a király udvarán egy gyönyörű körtefa nőtt. A fán gyönyörű körték voltak. Mikor a király megkóstolta, kezdett gondolkodni, hogy milyen íze lehet ennek a körtének? Olyan íze van, mint Tündérszép Ilona csókjának, amikor először megcsókolta. A király annyira megszerette a körtefát, hogy mindig ott töltötte az idejét. Egyszer a királyné észrevette, hogy a körtefa az aranyhal által keletkezett az udvaron. Megint betegnek tette magát és magához hívatta az urát és azt mondta:

- Csak akkor gyógyulok meg, ha a körtefát kivágatja!

A királynak nagyon rosszul jött ki ez a kérés, de nem volt mit tenni. A királyné odament a favágókhoz és megparancsolta:

- Ugy vágják ki a fát, hogy annak egy forgácsa se essen el!

De mikor az egyik szegényember vágta, kipattant belőle egy csuporra való fedő. A szegényember észrevétlenül a tarisznyájába tette és hazavitte és eldicsekedett vele a feleségének, hogy:

- Hoztam egy csuporra való fedőt.

Másnap, mikor elmentek a két öreg hazulról munkára, bezáródott az ajtó, a csuporfedő abban a pillanatban leugrott és átváltozott egy gyönyörű szép királykisasszonnyá és elkezdett takarítani. Felmosogatta az edényt és még meg is főzött ebédre. Mikor mindent elvégzett, akkor újra fedőnek változott és visszament a csuporra. Mikor hazamentek az öregek, nagyot néztek, hogy minden rendesen vót. Még meg is volt főzve. Mondja az öregasszony az urának:

- Valami jó szívé vót, aki itt járt, mindent elvégzett. Megfőzött, tisztába tett mindent.

Másnap megint elment a két öreg hazulról és a kisfedő megint elvégezte a napi munkáját. Az öregasszony azt mondja:

- Ha ma is meg fogja valaki csinálni a munkát odahaza, akkor én holnap otthon maradok és úgy fogok tenni. mintha kijönnék és lezárom az ajtót és én meg bent maradok és alábugok a nagyteknőnek és meg fogom nézni, hogy ki takarít nekünk.

Hazementek, ahogy az előtt való nap, minden úgy vót megint. Másnap mikor felkészültek, el is indultak, az öregasszony azonban otthon maradt és elbujt a teknő alá. Nem is soká kellett várni, mert mikor az ajtót bezárta, abban a pillanatban leszállott a fedő és elkezdett takarítani. Mikor az ajtó mellé ment a seprűért, az öregasszony kiugrott a teknő alól és megfogta a lányt. Mikor megöltelte, abban a pillanatban csuszónak, békának vált.

De azt mondja az öregasszony:

- Annak váljál, ami voltál! Én nem bántalak, örülök, hogy lesz nekünk egy kislányunk.

- Jó, én nem bánom, csak arra kérem, hogy sekinék el ne mondja, hogy kerültem ide!

- Dehogy is mondom, drága gyermekem!

Nagyon szerette az öregember is, az öregasszony is. Telt mult az idő. Nagysokára a királyné kiadta a parancsot, hogy mindenki ott legyen este a fonóban. Senki se maradjon odahaza. Még az öregasszonynak külön megmondták, hogy ő is meg a nevelőlánnya is ott legyen, mert a királyné nagyon kíváncsi volt rá.

Este meg is kezdődött a fosztó, be is gyülekezett

a nép, csak az öregasszony meg a lánya ment utoljára. Nagyon szép volt a lány, mindenkinek megállott a szeme rajta. Még a királynak is. Leültek fosztani. Egyszer kitálták, hogy meséljenek sorba. Meséltek is. Már a lányra került a sor. Nem akart mesélni, de maga mondta a király, hogy meséljen. El is kezdett mesélni, az életét mesélte onnan, amikor elindultak Tündérországból. A királyné hamar észbekapott, tudta, hogy már a mese az ő életére tör.

- Hagyd el már a mesét! Vége a fosztónak! Nagyon rosszul vagyok!

- De a király azt mondta:

- Mondjad a mesét és mindenki maradjon a helyén!

El is mondta a mesét végig. Én még egyszer nem mondom el, ahogy volt, hisz mindenki tudja.

Ahogy a lány befejezte a mesét, a király összecsapta a kezét és azt mondta:

- Akkor te vagy az én igazi feleségem!

Megvolt a királynak a nagy öröme. Mindjárt kiadta a parancsot, hogy rakjanak egy nagy máglya fát és ott égessék el annyostul a cigánylányt.

Most már a király megesküdt az igazi szerelmével. Nagy lakodalmat csináltak, a három katona is ott volt, ők voltak a feltárló legények. Most már élnek boldogan egymással.

Ennyi vót, mese vólt!

JÓ TETT HELYÉBE JÓT VÁRJ

Egy szegény embernek meghalt a felesége, maradt egy kisjánya. Prédinkának hívták. Az ember olyan özvegyasszonyt vett el, akinek szintén volt egy jánya, akit szintén Prédinkának hívtak. A mostohaanya nem szerette az embernek a jányát, csak a maga jányát szerette. Ezért elhátározta a kisjány, hogy ő elmegyjen szolgálni. És amint ment, mendegélt egy erdőn keresztül, tanálkozott egy szilvafával. Megszólitotta a szilvafa:

- Hová mégy, te kisjány?

- Megyek szolgálatot keresni.

Azt mondja a szilvafa:

- Tisztálj meg engem! Jó tett helyébe jót várj!

A kisjány szót fogadott, meg is tette és úgy ment tovább. Szembetanálkozott egy körtefával. Az is megszólitotta:

- Tisztálj meg engem! Jó tett helyébe jót várj!

Meg is tette és azzal ment tovább. Hát tanálkozott egy kidült kemencével. Se oldala, se teteje nem vót, mégis megsült benne a tejes vajjas kalács. Az is azt mondta a jánynak:

- Tapassz meg engem! Jó tett helyébe jót várj!

Megint ment tovább. Az erdőben tanálkozott egy rühes csikóval. Az is azt mondta, hogy őt kefélje meg a rühétől:

- Hát jó tett helyébe jót várj!

A jány szót fogadott. Megkefélta, megvakarta. Amikor beért az erdőbe, hát ott vót egy ház és egy öregasszony kint állt a kapuban. Megkérdezte a kisjányt, hogy hová

megy? A jány megmondta, hogy szolgálatot keresne. Kérdezte a nénit, hogy nem venné-e fel? Az öregasszony boszorkány volt.

- Hát megfogadlak, de énnálam három napból áll egy esztendő. És csak annyi a dolog nálam, hogy mindennap egy liter tejbe kell főzni köleskását, ha én elmegyek a templomba. Mire hazajövök, meg legyen főzve és az ablakra ki legyen téve meghűlve!

És még azt mondja az öregasszony:

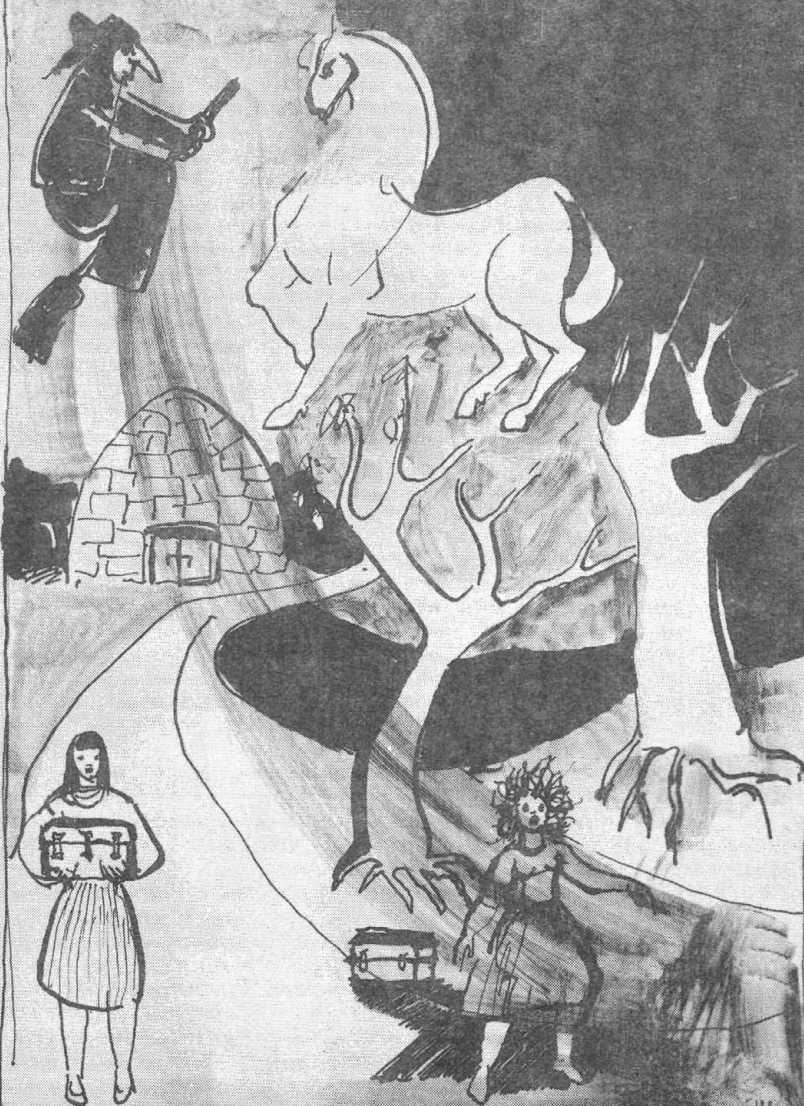
- Van itt ez a véka hamu, beleteszek egy liter köleskását, ezt szemeld ki. Azt megfőzöd és ha ezt meg tudod csinálni, akkor van itt ebben a szobában három láda. Ebből egy a tied. Tele van arannyal. Ha mindezt nem tudod megtenni, akkor véged van. Már kilencvenkilencnek van karóban a feje, a századik a tied lesz!

Az öregasszony elment. Ott maradt a jány. Évdődött tépdődött, hogy mi lesz most már, hogy fog tudni eleget tenni a rábizott parancsnak? És ahogy ott gondolkozott, elsötétedik az ég. Nem tudta elképzelni, hogy miért. Jött egy nagy sereg galamb és leszállt hozzája. És hozzákezdek szemelni a homokból a kását, de nem a begyükbe szedték, hanem hogy a kisjány segítségére legyenek.

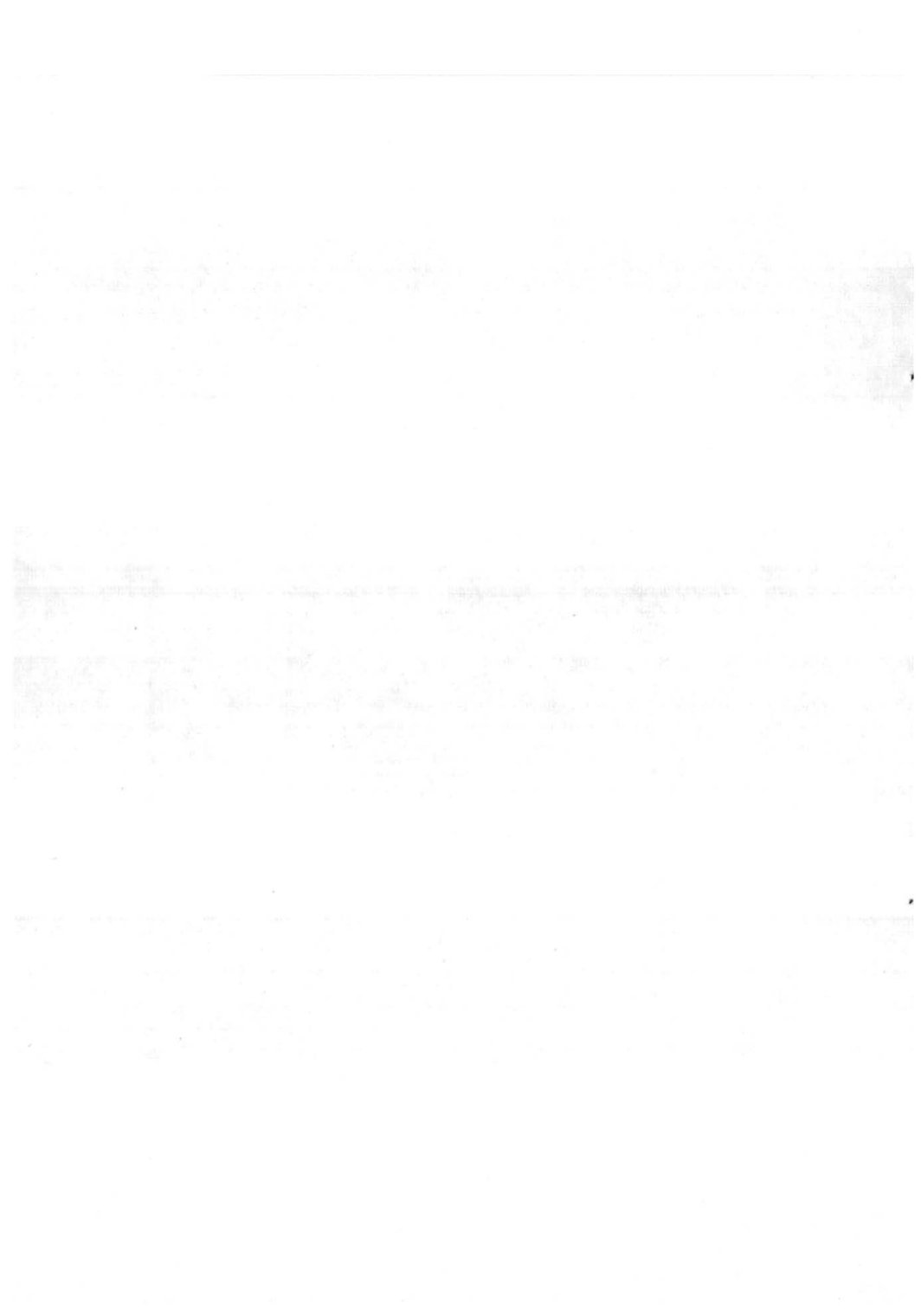
Mire a kisjány körülnézett magán, akkorára a kása ki volt szedve a hamuból, és mind együtt volt. A galambok pedig, ahogy jöttek, úgy el is szálltak. A kislány magára maradt, és hozzákezdet főzni a tejbekását. Ugy, ahogy meghagyta neki az öregasszony, és kitette az ablakba hűlni. A kisjány, mint aki jól végezte dolgát, felvett a három láda közül egyet és gondolta:

- Én ezért megszolgáltam és viszem - azzal elment vele.

Ahogy ment, ment aládával, tanálkozott a girhes

to the horse...

csikóval. Az jóízűen nyertett a kisjánnak. Segített neki egy darabon a ládát vinni. És ahogy a kemencével tanálkoztak, onnan jó illat jött ki. A kemence hívta a kisjányt, hogy nézzen be oda. Ott már meg volt sülve a tején vajás pogácsa. Kérte a kisjányt, hogy egyen. Vigyen belőle utravalónak is. Így ment a kisjány tovább. Tanálkozott a körtefával. A körtefa megrázta magát és kérte a kisjányt, hogy egyen körtét. A körtefa még utravalót is adott neki. Ahogy ment tovább, hát tanálkozott a szilvafával. Az is megrázta magát, hogy a kisjány tudjon szilvát szedni magának és vigyen utravalót is.

Amint a kisjány megy hazafelé, megérkezik haza az öregasszony is. Látja, hogy minden dolog el van végezve. Azt is látja, hogy a három ládából is hiányzik egy. Nagyon dühös lett és elkiáltotta magát:

- Vaslapát, vaspapucs, hipp-hopp ott legyenek, ahol a karok!

Azzal már ment is. Ő is tanálkozott a girhes lóval. Odaszólt a csikónak:

- Te csikó, nem láttál erre menni egy kisjányt?

- Mán hét esztendeje, hogy itt vagyok, még egy madarat sem láttam erre menni.

Ment az öregasszony tovább, tanálkozott a kemencével.

- Nem láttál erre menni egy kisjányt? - kérdezte.

- Mán hét esztendeje, hogy itt vagyok, még egy madár sem ment erre!

Ment tovább a vén boszorkány. Tanálkozott ott a körtefával, de a körtefától is azt a választ kapta. Végül a szilvafával tanálkozott és azt is megkérdezte, hogy nem látott-e erre menni egy kisjányt?

- Hét esztendeje, hogy itt állok, de senki emberfiát

nem láttam erre járni - felelte a szilvafa.

Nagyon dühös lett a vénasszony. Na, ha senki nem látta, visszatér. Elment haza. Ez alatt az idő alatt a kisjány szépen hazatért a falujába. Még jó messzire járt a házuktól, mikor a kokas felugrott az ablakra és elkezdett kiabálni:

- Kukuriku, kukuriku! Jön Prédinka! Minden jóval meg-
rakodva hozza a sok aranyat!

A mostohaanyja lehajtotta a kakast.

- Höss, te kokas, még most ment el, még az nem jöhet
haza!

De háromszor is felrepült az ablakra, mindig azt ki-
abálta, hogy:

- Kukuriku, kukuriku, jön Prédinka! Minden jóval meg-
rakodva. Hozza a sok aranyat!

Kínézett a mostohaanyja a kapuba. Hát látja, hogy
jön az ő mostohájánya minden jóval megpakodva. Mikor be-
ment a házba, széjjelrakta amit hozott. Nagyon megörültek
neki. Azt mondta az asszonynak az édesjánya, mert az na-
gyon irigy természetű volt:

- Én is elmegyek szerencsét próbálni és még több
mindent hozok, mint te hoztál.

Azzal ő is elment és ő is tanálkozott a szilvafával.
Megszólítja a szilvafa:

- Hová mégy, te kislány?

- Megyek szerencsét próbálni, szolgálatot keresni.

- Na, ha már elindultál, hát tisztogass meg engem a
gallyaimtól, száraz leveleimtől! Jó tett helyébe jót várj!

De a jány egyet köpött.

- Hogyne, inkább addig egy jó utat haladok!

Ment tovább. Tanálkozott a körtefával. Az is mondta:

- Tisztíts meg! Jó tett helyébe jót várj!

- Inkább utat haladok!

És azzal ment tovább. Ahogy megy tovább, tanálkozik a kemencével.

- Te kisjány, tapaszd meg az én össze-vissza repedezett hátamat! Jó tett helyébe jót várj!

A jány egyet köpött és azt mondta:

- Hogyisne, mendegélek tovább, inkább utat haladok!

Ment mendegélt tovább, s tanálkozott a girhes csikóval. Az is azt mondta, hogy:

- Engemet vakarjál meg, tisztálj meg a rühességemtől! Jó tett helyébe jót várj!

- Hogyne, majd azzal töltöm én az üdőt, hogy a te girhes hátad vakargatom!

Egyet köpött és azzal ment tovább. Végül ő is elérkezett a kis házhoz, amelyikbe a boszorkány lakott. Ő is bemegy és kérdezi tőle az öregasszony:

- Hun jársz itt, ahun a madár se jár?

- Édes néném, én bizony jöttem vóna szolgálatot keresni.

- Na jól van, felfogadlak. Nálam három napból áll egy esztendő. Semmi dolog nincs, csak minden nap egy liter tejbe köleskását főzöl! Én mindennap a templomba elmegyek, mire hazajövök, az meg legyen főve és az ablakpárkányra ki legyen téve meghűlni!

Aztán összekeverte a liter köleskását egy véka hamuval, és mondta:

- Hogyha ezt megcsinálod, akkor van a szobában három láda, abból amelyiket választod, az lesz a tied! Ha pedig ezt nem csinálod meg, kilencvenkilenc társadnak mán karóiban van a feje, a tied lesz a századik!

Alig várta a kisjány, hogy az öregasszony elmenjen a templomba. A kisjány csak ezt várta, hogy messze legyen a

háztól. Bement a szobába és felvette a három láda közül a legnehezebbet és azzal elindult. Azt gondolta magában.

- "Hogyne, míg én kását főzök, addig hazaérek!"

Nehéz vót a láda nagyon. Ahogy ment, elérte a csikót. Az nem nyertette neki, hanem inkább a fáradt kisjányon egy nagyot rugott. Ment mendegélt a kisjány tovább és tanálja a kemencét. De őneki nem sült benne a vajas pogácsa, mert nem tapasztotta meg az oldalát. Pedig mán nagyon fáradt, éhes volt. Ment tovább és tanálkozott a körtefával, de az is csak száraz vót, nem vót rajta körte, pedig a kisjánnak jólesett vóna nagyon. Ugyanigy járt a szilvafával is. Azon sem vót szilva. A kisjány éhes vót, fáradt is vót nagyon, leült az utfélre pihenni. Gondolta, hogy megpihen. Ez alatt az idő alatt az öreg boszorkány hazaérkezett. Láttá, hogy nincs a dolog elvégezve és nincs a kisjány, de a három láda közül is hiányzik egy újra. Éktelen dühös lett. Elkiáltotta magát:

- Hipp-hopp, szivonó, vaslapát, vaspapucs! Ott legyenek, ahur én akarok! - és azzal el is tűnt.

Ahogy ment, tanálkozott a girhes csikóval.

- Te csikó, nem láttál erre menni egy kisjányt?-kérdezte a csikót.

- Dehogynem, édes öreganyám, csak siessen, mindjárt utól is éri!

Megkérdezte a kemencét is, az is azt mondta:

- Csak siessen, mindjárt utóléri!

Tanálkozott a körtefával, azt is megkérdezte:

- Nem láttál egy kisjányt erre menni?

- Csak siessen, édes öreganyám, mindjárt utóléri!

Ment tovább és tanálkozott a szilvafával és azt is megkérdezte:

- Nem láttál-e egy kisjányt erre menni?

- Dehogynem, édes öreganyám, siessen, mindjárt utólsíri!

Utól is érte nemsokára és össze-vissza hasogatta a ruhát és össze-vissza hasogatta a testét a vasgerebennel. A kisjány ekkor ment haza sirva, vérbefagyva.

Amikor nem messzire vót a házakhoz, felugrott a kokas az ablakra és elkezdett kukorékolni:

- Kukuréku! Jön Prédinka vérbefagyva!

Akkor az édesanyja kiment és lehajtott a kokast az ablakról, s azt mondja, hogy:

- Az én jányom most nem régen ment el, az még nem jöhet haza! És nem vérbefagyva, hanem megrakodva jön arannyal, ezüsttel!

De a kokas csak egyre kukorékolta, úgy hogy az aszszony, nem győzte hessegetni. Kimegyen. Hát látja, hogy jön a jánya vérbefagyva. Bemegy a házba és megkérdezi a másik jányt, hogy:

- Te hol szolgáltál, hogy téged nem vertek így össze, mint engemet?

És kérdezte a másik Prédinka, hogy:

- Merre mentél? Tanálkoztál-e a szilvafával, körtefával, kemencével meg a csikóval? És tettél ezeknek valami jót?

Erre azt válaszolta, hogy ő nem tett senkivel semmi jót az uton.

- Akkor téged azért vert meg az isten! - mondta -. De mikor én mentem, a szilvafát is megtisztítottam, a körtefát is. A kemencét is megtapasztottam és a rühes csikót is megkefélttem és engem megsegített az isten! Te meg mindenkihez rossz vótál. Ezért vótak tehozzád is rosszak azok. Én jó tett helyébe jót kaptam.

A VIRÁGOS EMBER

Vót egyszer egy király, tartott magának tizenkét jágert. Elmentek a jágerék vadászni. Nem tanáltak semmit a határban. Hazament a tizenkét jáger, panaszt emelt a királynak, hogy:

- Felséges király atyánk, nem hogy még vadat, de madarat sem tanáltunk a határban. És jövetbe, ahogy jöttünk hazafelé, egy tó vizének a közepén hallottunk aranyéneklést és danolást.

Erre azt mondja a király:

- Ha hónap tizenkét órára ki nem fogjátok az énekest, mind egy szálíg felakasztatlak benneteket!

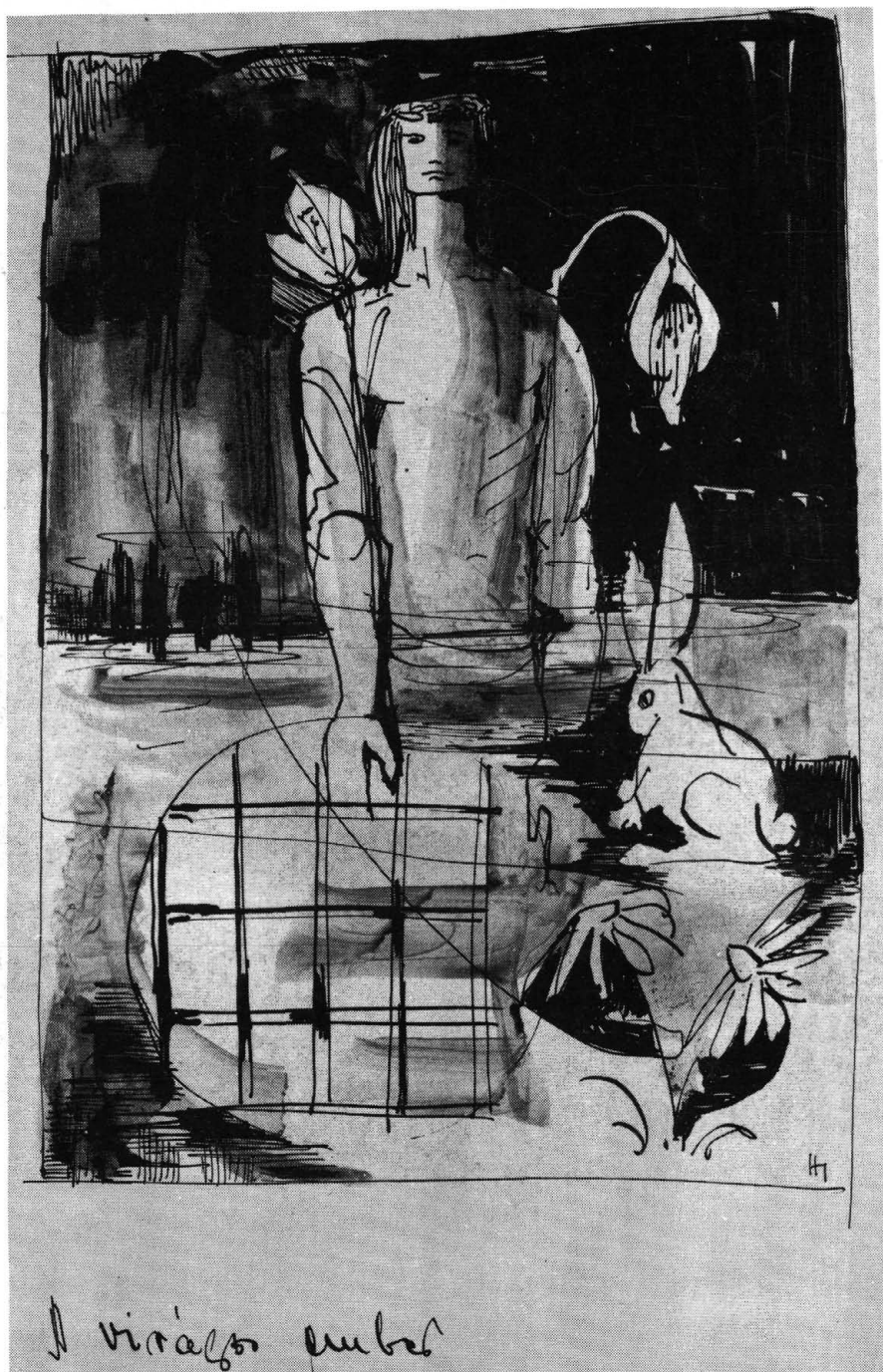
Erre a szóra a tizenkét jáger ment hazafele nagy busan, siránkozva. Tanálkoztak egy öregasszonnyal. Kérdezi őket az öregasszony:

- Miért sirtok olyan keservesen?

- Hogyne sirnánk, édes öreganyánk, mikor hónap tizenkét órára ebből a tóból ki kell fogni azt az embert, aki ott aranyéneklést és aranydanolást mondott. Különben mind egy szálíg felakasztat bennünket a király.

- Mondjátok meg a királynak, kár, hogy írástudó okos ember, mert azt az embert az ember hogy fogja ki a vízből? Ha ő azt akarja, hogy az ember az embert kifogja a vízből, akkor csináltasson egy fenyőfadézsát, amelybe egy körümfeketényi piszok sincs! Töltse azt meg asszuszló borral és süttessen hozzá tizenkét zsemlét, olyat, hogy a szél el tudja fujni! Csináltasson a király egy olyan arany poharat, amelybe semmi piszok ne legyen!

Erre a tizenkét jáger visszament a királyhoz és azt mondták, hogy:

A virago sub

- Csináltasson felséged egy dézsát, de annyi piszok ne legyen benne, mint a körömfeketéje! És csináltasson egy arany poharat, semmi piszok ne legyen benne!

A király megcsináltatta, amit mondtak. Megtöltötte asszuszőlő borral. A tizenkét jáger elvitte a dézsát arra a helyre, ahol hallották az aranyéneklést és aranydanolást. Letették a tó partján és letakarták abrosszal. Ők pedig elbujkáltak a tó partján a fák mögé a szederindába és onnan figyelték, hogy fog felbuggyanni énekelni a virágos ember. Felbuggyan a virágos ember és ahogy meglátja a dézsát, kifele akart uszni, de megint lebuggyant vízszára. Megint feljött a víz tetejére:

- Istenem, milyen is az én hatalmam! Megláttam ezt a dézsát borral, és elbujok.

Mikor kimegy a partra, odamegy a dézsához. Akkor odaért a zöld nyul:

- Nézd mán, komám, mit hoztak nekünk ide!

Azt mondja a virágos ember:

- Kóstoljuk meg, hogy mit hoztak nekünk!

Erre megivott egyik is egy pohár bort, a másik is az arany pohárból. Azt mondja:

- Nézzünk körül, kedves komám, nem akarnak-e bennünket becsapni? Nem rossz végből van-e idetéve?

Erre azt mondja a virágos ember:

- Maga tud jól szaladni, elszalad. Én meg beleugrok a vízbe. Engem nem fog meg, akármit csinál. És azzal megint visszamentek a dézsához és ittak, mulattak. Végre is a virágos ember és a zöld nyul berugtak, úgy annyira, hogy lefeküdtek ott a dézsa mellett. Erre a tizenkét jáger előkerült, elosztották egymás között a bort, megitták. Hát csak szörnyenkednek rajta, hogy milyen ember az! Még világeletükben ilyet nem láttak. Az egyik ódalán aranyvirág

nyilott, a másik oldalán pedig hervadt az aranyvirág.

- Most hazavigyük a királyhoz. Hatan fogjuk meg a virágosembert, négyen pedig a zöld nyulat. Kettő pedig a dézsát vigye hazafelé.

Mire hazaértek, a király csináltatott neki egy vasrácsos szobát, abba tették bele a virágos embert és a zöld nyulat együtt. A királynak be kellett vonulni katonának.

Összehivatta a cselédséget:

- Halljátok! Semmi dógot nem adok nektek, csak vigyázzatok, hogy mire én hazajövök, a virágos embert meg a zöld nyulat meg tudjátok mutatni a szobában!

Mikor a király bevonult, akkor született a feleségének egy fiugyereke. A kisfiu, amikor öt-hat éves lett, elkezdett az álpuskával lövöldözni. És a vasrostély közt bement a nádpuskagolyó. Elkezd a gyerek rimánkodni:

- Virágos bátyám, tessék kiadni a golyómat!

- Édes kis királyfi, nagyon unom magam, gyere be hozzám beszélgetni! - szólt a virágos ember.

- Nem tudok bemenni, elvitte édesapám a kulcsot!

- Nem vitte.ő el. Eridj be az apád szobájába, nyulj fel a vánkosa alá, ott megtanálod a kulcsot és hozd ide, avval be tudsz jönni!

Meg is tanálta a kis királyfi és vitte a kulcsot. Ezre bement a virágos emberhez.

- Na, felséges királyfi, csakhogy bejöttél ide hozzám. Úljél le ide mellém és beszélgess valamit, annyira unom magam, majd a bolondulás környékez!

A királyfi leült. A virágos ember a zöld nyullal összenézett, felállottak és azt mondták:

- Amiért kiengedtél bennünket, jó tett helyébe jót várj!

Azzal kilépett a virágos ember és a zöld nyul. Azt mondja a virágos ember:

- Előttem világosság, utánam sötétség. Senki sem tudja honnan jöttem és hová megyek!

Erre eltűntek. Erre a kisfiu nagy ricsajt csapott.

- Emberek! Szökik a virágos ember!

Az emberek szaladgáltak össze-vissza, de nem tanál-
ták sehol. Hazaérkezik a háboruból a király. Egyenesen a
virágos ember rácsához ment, hogy megnézzze. De nem tanál-
ta ott, se a virágos embert, se a zöld nyulat. Fogta a
bárdot és nagy bosszúságában sajátkezűleg akarta lefejez-
ni a feleségét. A fia odaérkezett:

- Kedves édesapám, nem az anyám a hibás! Én bocsáj-
tottam ki a virágos embert meg a zöld nyulat.

- No fiam, téged nem akarok megölni.

Parancsolta a feleségének:

- Készíts neki tarisznyát és hadd menjen, amerre is-
ten kimutatja neki az utat. Háznál tovább egy percig
sem maradhat!

A királyné váltig esenkedett, hogy bocsássa meg a
gyetlen fiának, ne üzze világgá.

- Nem bocsájtok! - felelt a makacs király. - Ha el-
lenkezel, még téged is lefejeztetlek!

A királyné azután nem is merte tovább kérlelni az a-
rát. Készített tarisznyát, adott mellé egy inast.

- No, menjetek együtt isten hírével, ameddig csak
birtok!

Erre a szóra megindultak. Mentek mendegéltek és ta-
náltak egy rossz kutat. Azt mondja az inas a királyfiának:

- Bocsássál le engemet, én megyek le előbb, mert én
már olyan szomjas vagyok, hogy beszélni sem tudok!

Erre lebocsájtotta a királyfi az inast. Jót iszik az
inas:

- No most mán huzzál ki, felséges királyfi!

Kihuzta.

- No, most mán te bocsássál le engemet - mondta a királyfi.

Az inas lebocsájtotta a királyfit. A királyfi jót iszik:

- No most mán huzzál ki!

- Én bizony nem huzlak ki! Nem kíséretlek tovább. E-lég vót hét évig kísérni.

- Nem kell engem tovább kíséretni. Te is eredj a-merre isten kimutatta az utadat! Én is megyek, a-merre az ég kék.

Erre kihuzta a kísérő és kezefogtak egymással. Egyik elment jobbra, a másik elment balra. A fiu elment egy más országba. Ott egy másik királynál beállott igás kocsisnak. Egyszer azt mondja a király:

- Mondjátok, mi az oka annak, hogy az igáslovaim különbek, mint a hintós lovaim? Ti nem győztök hozzám abrakért járni, meg gyertyáért. Ez a fiatal kocsis sohasem jön és mégis kövérebb a lova!

A kocsisok hívták a kiskocsist a korcsmába bort inni:

- Én még soha nem ittam világeletemben. Azt sem tudom mire való a bor - mondta a kis kocsis.

Nem tudták rávenni a mulatásra. Így nem tudták megverni. Felment egyszer a kiskocsis a királyhoz és azt mondta neki:

- Felséges királyom, vannak szép lovai. De ha még én hoznék egy ezüstszőrű paripát, széles e világon, bő Magyarországon hozzáfogható nem volna.

- Mit mondtál, kedves fiam? Hogy szép lovaim vannak, de ha te hoznál egy ezüstszőrű paripát, széles e világon,

bő Magyarországon hozzáfogható nem volna? No fiam, ha ki-
mondta, ennek meg kell lenni, mint a meghalásnak!

Erre a királyfi megindult menni. Ment mendegélt, egy-
szer csak elért a kerek tóhoz, elibe került a virágos em-
ber. Kérdezi:

- Miért sírsz ilyen keservesen, kis királyfi?

- Ne tessék nekem úgy mondani, hogy királyfi, hanem
csak szegény kocsislegény.

- Király leszel még te - mondta a virágos ember.

- Látja, mit kell nekem magáért szenvedni?

- Nem baj! Még te különb király leszel mint az apád.
Most tudom, mi járatban vagy. Gyere velem!

És azzal elvitte az ezüstjányához a virágos ember,
hogy tanítsa ezüsténekekre és ezüstnótára. Mikor a fiu meg-
tanulta, a virágos ember ott vót az ezüstszőrű paripával.

- Na - kérdi a jányától a virágos ember - tudja már
fujni az éneket, meg az ezüstnótát?

- Jobban tudja, mint én az ezüstnótát - feleli a
jány.

- Na, felséges királyfi, üljél fel erre az ezüstsző-
rű paripára és mikor a faluvégére érsz, kezd el dalolni
ezt az ezüstnótát!

Mikor odaért a város végére, hozzá is kezdett, de o-
lyan szépen ezüstös hangon danolni, hogy még a királyi
palotába is felhallatszott. Erre kilépett szobájából a ki-
rály jánya és levette a ló hátáról a fiut. Beszaladt vele
a szobába és el sem bocsájtotta, míg meg nem tanulta. Az-
tán, mikor elengedte a kis kocsist a királyjány, kiment
az istállóba és lepihent.

A kocsisok mentek mondani a királynak, hogy már ho-
zott egy ezüstszőrű paripát, de ha még hozna egy arany-
szőrű paripát, széles e világon, bő Magyarországon párja

nem vóna. Behivatta a király a kis kocsist.

- Mit mondtál, édes fiam?

- Nem mondtam semmit, felséges királyom!

- De azt mondtad a többi kocsisnak, hogy hoztál már nekem egy ezüstszőrű paripát, de ha még aranszőrű paripát hoznál, széles e világon, bő Magyarországon fogható párja nem vóna!

- Honnét tudjak hozni, mikor erre is alig tudtam szert tenni?

Ennek fiam meg kell lenni, mint a meghalásnak - mondta a király.

Azután készítettett a kocsisnak tarisznyát és megindult. Ment mendegélt, egyszer csak kiért városból. Hozzákezdett keservesen sirni. Előtte terem a virágos ember:

- Felséges királyfi, miért sírsz olyan keservesen?

- Hogyne sírnék, mikor nekem azt mondják, hogy vigyek a királynak aranszőrű paripát. Hát honnan vigyek, mikor soha nem láttam, hogy milyen az?

- Na, ne busulj! Tudod-e, hogy kivel beszélsz?

Azt mondja a kiskocsis:

- Nem tudom, öregapám!

- Én vagyok a virágos ember. Ne busulj! Leszel még te különb király, mint apád. Na, gyere utánam!

Azzal elvitte az aranyjányához.

- Hallod-e, kedves jányom! Készíts ennek a királyfinak egy aranyinget, és tanítsd meg egy aranyénekre és egy aranyótára.

Mikor megtanulta, már akkorra a virágos ember odaérkezett az aranszőrű paripával.

- No, édes jányom, tudja-e az aranyéneket és az aranyótát?

- Jobban mint én - felelte az aranyjány.

Azzal megindult a kiskocsis. Mikor a város végére ért, elkezdte énekelni az aranyéneket és danolni az aranynótát és felhallatszott még a királyi palotába is az aranycsengő hangja a kis kocsislegénynek. Meghallja a királyjány. Kiszaladt, lekapta a ló hátáról, bevitte a szobájába, ki nem bocsájtotta, míg meg nem tanította rá. Ezután a kiskocsis el volt törődve és elszunnyadt és az aranyinge kigombolódott. A jány erre kiment és behívta az apját:

- Gyere édesapám, nézd meg, hogy ki néked a kiskocsisod!

Bement a király, nézi hosszan a fiút. Azt mondja a jánya:

- Látod, apám! Te csak hét országnak vagy a fejedelme, ez pedig nézd meg, huszonnégy országnak a fejedelme! Se óra se perc, én már azonnal megesküdök vele!

A királynak sem kellett kétszer mondani. Szívesen adta rájuk az apai áldást. Nagy lakodalmat csaptak, hét nap hét éjjel szólt a muzsika, ettek ittak, táncoltak, még most is járják, ha el nem fáradtak.

11.

SZEGÉNY JANCSI

Vót a városban egy öregasszony, annak vót egyetlen egy kis fiacskája. A bal füle csipkés vót. Iskolába járt a gyerek, de neki sohasem vót kezes pajtása. Így mindig magába járt-kelt. Mikor az iskolából hazafelé jöttek, vagy legelől, vagy leghátul ballagott.

Az egyik alkalommal, mikor jöttek az iskolából, a templom előtt kellett eljönni. A templom sarkánál volt egy csipkebokor. Szóltak a csipkebokorból:

- Jancsi, gyere csak!

Odanéz Jancsi. A csipkebokor égett. A legesleghegyében vót egy kis kigyó. Azt mondja Jancsinak:

- Én egy királynak a jánya vagyok. El vagyunk átkozva. Ha kimentesz, elmegyünk az apám országába, ő neked anynyi kincset ad, amennyit csak akarsz, de ne fogadd el, hanem van az apámnak egy rozsdás skatulyája, azt kérd el tőle!

Be is mentek a városba. A kapusok krokodilusok voltak, tarályos kigyók. Persze Jancsi megborzadt. Azt mondta a kis csuszó neki:

- Lépj bele a szájába, akkor nem fog bántani!

Bementek egy szobába. Jancsi letette a kezét az asztalra. A kis csuszó lemászott az asztalra, jött lefelé két kigyó. Olyanformák voltak, mint egy-egy hétakós hordó. A kis csuszót ölelték, csókolták. Akkor az egyik csuszó azt mondja Jancsinak:

- No fiam, hát mit kívánsz ezért, hogy a jányomat elhoztad?

Azt feleli Jancsi, hogy:

- Van felséges királynak egy rozsdás skatulyája, azt kérem érte!

Azt mondta a csuszó neki, hogy:

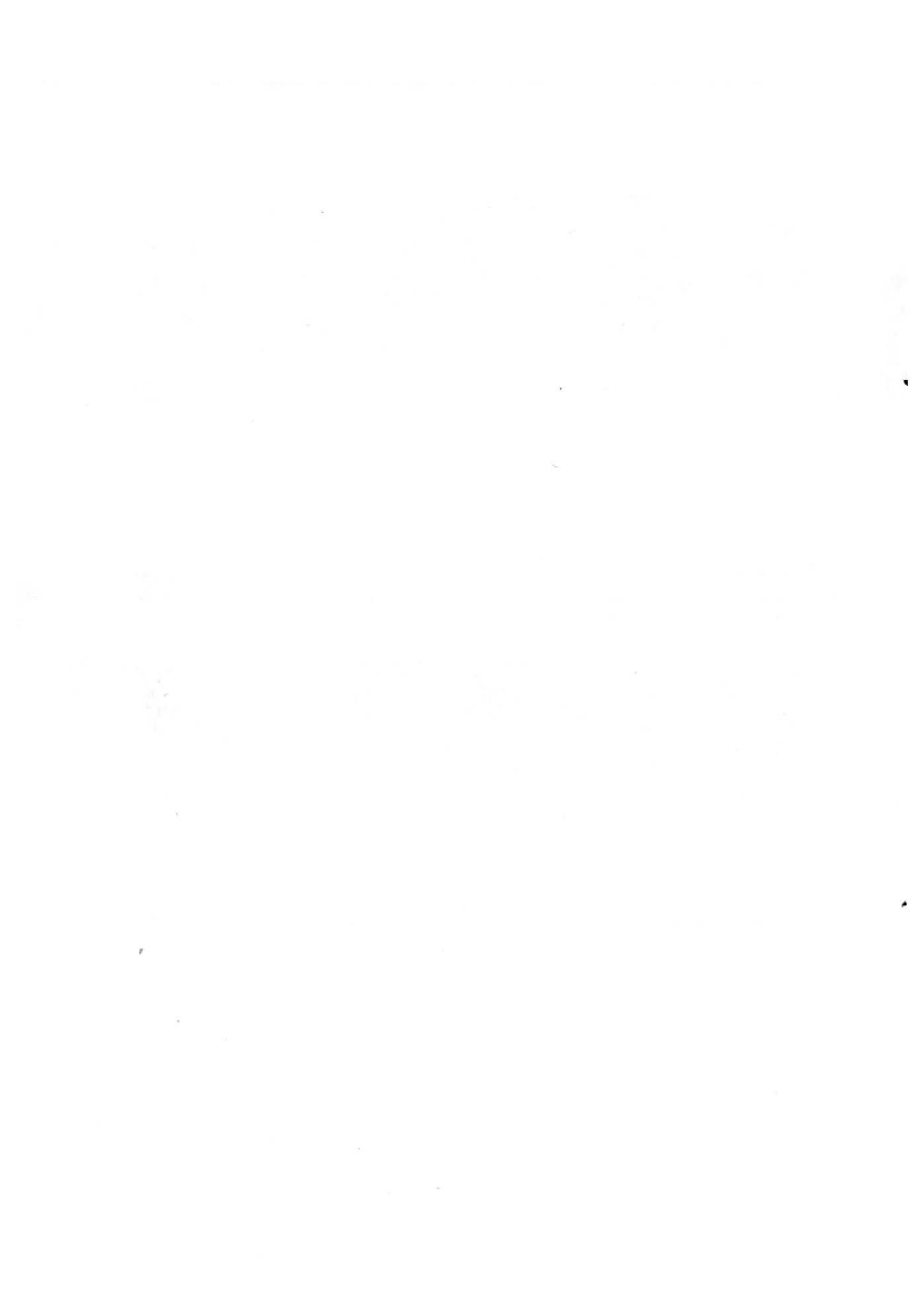
- Ezt nem adom neked fiam, hanem adok neked husz ezer aranyat és husz század katonával elkisértetlek az anyád házába. Ebből a gyerekednek a gyereke is boldog lesz.

Azt mondta Jancsi:

- Nekem nem kell, ha azt nem adja, akkor isten áldja meg! - azzal el is indult kifelé.

Szociális Yancsi

A kis csuszó hozzáfogott magát földhöz verni. Azt mondta az apjának, hogy:

- Minek neked az a skatulya? Te elég gazdag vagy, hét országnak a fejedelme. Hisz megváltott az átok alól.

Akkor a király egy csuszt Jancsi után küldött, hogy hívja vissza. Odaadta neki a skatulyát. Jancsi a skatulyával elindult. Amikor kiért az országból, akkor a kigyók emberekké váltak. Jancsi ment, mendegélt, éhes is volt. Akkor nekibessezankodott, oszt földhözvágta a skatulyát és kiugrott belőle huszonnégy óriás. Kérdezik Jancsit:

- Mit parancsolsz, édes gazdám, Szegény Jancsi?

Persze Jancsi meglepődött. Nem tudott csak annyit mondani:

- Éhes vagyok!

Erre egy selyemátor huzódott, jobbnál jobb enni-és innivalók voltak benne. Jancsi megebédelt és a nyakába akasztotta a skatulyát és elindult az útját folytatni. Estefelé hazaért a városba. Elment a faluvégre a lakásukba. Az anyja kint ült a ház alatt. És akkor bement. Jancsi köszönt:

- Minek sir, édesanyám?

- Hogyne sirnék, mikor ma tizenkilenc esztendeje vészett el a fiam.

- Megösmerné, édesanyám?

- Meg én, száz esztendő múlva is.

- Én vagyok a maga fia. Belenyult a bakójába, kivette a hamuba sült pogácsát.

- Látja édesanyám, még amit tegnapelőtt sültött pogácsát, az is itt van.

Az öregasszonynak nagy volt az öröme:

- Ül le, kedves fiam! - mondta.

Le is ült Jancsi és azt kérdezte az anyjától, hogy

van-e egy kis jó vize, mert szomjas. Az anyja elment vizért. Ő fogja a skatulyát, földhözvágta, kiugrott belőle a huszonnégy óriás.

- Mit parancsolsz, édes gazdám, Szegény Jancsi?

- Semmi egyebet, csak a kis házat belülről tiszta arannyá tegyék! Be legyen rendezve házi butorral!

Jön az öregasszony, viszi befelé a korsót. Megijedt a fényességtől. Elesett, eltört a korsó. Hozzáfog az öregasszony jajgatni, hogy a ház ég belül. Akkor Jancsi nyugodtan felállt. Megfogta az anyja kezét, vezeti befelé. Persze az öregasszony félt bemenni, hogy ég a ház. Azt mondja Jancsi neki:

- Jöjjék, édesanyám! Jöjjék, nincsen itt semmi baj.

Bement az öregasszony a fiával, hogy még olyat nem látott sohasem. Hát félt megmozdulni, hogy megint eszik. Jancsi leültette az anyját az asztalhoz. Ő is leült, megvacsoráztak és aztán lefeküdtek. Azt kérdi Jancsi az anyjától:

- Megvan-e még a királynak a lánya, aki énvelem járt az iskolába?

Azt mondja az öregasszony:

- Meg bizony! Nagyon szép lány!

- Holnap reggel felmegyen a királyhoz és megkéri nekem a lányát feleségül!

- Jól van, fiam!

Az öregasszony másnap elindult. Jancsi földhözvágta a skatulyát. Kiugrott belőle a huszonnégy óriás.

- Mit parancsolsz, édes gazdám, Szegény Jancsi?

- Nem egyebet, semmit, hanem nekem három pár aranyalmát tegyetek az asztalomra reggelre!

Reggel, ahogy felkeltek, megreggeliztek, Jancsi az anyjának a kötőjébe tette a három pár aranyalmát. Azt mondta az anyjának, hogy:

- Mondja meg a királynak, hogy adja hozzám feleségül a lányát!

Megyen az öregasszony félve, hogy mit fog neki a király mondani. Megyen a kapushoz. A kapus bebocsájtja. A király a tornácon állt. Az öregasszony jó reggelt köszönt a királynak és nagy örömmel mondja:

- Felséges király, grácia fejmenek, az este hazajött a fiam. Azt üzente, hogy adja hozzá a lányát feleségül!

Azt mondja a király:

- Fogjátok meg ezt a vénasszonyt. Talán megbolondult.

Persze az öregasszony megijedt, hozzá kezdett szaladni. A kötőjét eleresztette, és a három pár aranyalma kigördült belőle. A király ezt meglátta, a kapus meg az udvaron szedte össze az almákat. Azt mondja a király:

- Mit szedtek?

Mutatja az udvaros a királynak az almákat. A király mikor meglátta az almákat, azt mondta az udvarosnak:

- Ez felér az én fél birodalmammal. Menjetek, hívjatek vissza azt az öregasszonyt!

Az udvaros ment utána. Meglátta az öregasszonyt, még jobban szaladt hazafelé. Hazament. Aztán a fia azt kérdezte:

- Mit mondott a király?

Meg akart veregetni a király. - mondja az öregasszony.

- Nem baj, édesanyám, nem fogja magát bántani. Holnap reggel megint menjen fel!

- Én bizony nem megyek, fiam! - szabadodott az öregasszony.

- Nem baj, édesanyám, holnap reggel felmegyen még, nem fogják bántani.

Este lefeküdtek, az öregasszony elaludt. Jancsi földhözvágta a skatulyát és kiugrott belőle a huszonnégy óriás.

- Mit parancsolsz édes gazdám, Szegény Jancsi?

- Nem egyebet, semmit, nekem három rubinkörtét tegyetek az asztalomra reggelre!

A király már tudta, hogy jön az öregasszony megint. Megparancsolta a kapusnak, meg az udvarosnak, hogyha meglátják az öregasszonyt jönni az udvaron, tünjön el az udvaros az udvarról. A kapus meg bujjon az ajtó hátához. És amikor bemegy az öregasszony, csukja be a kisajtót, hogy ki ne tudjon menni. Na, reggel ment az öregasszony. A fiú, mielőtt elindult, a kötőjébe tette a három rubinkörtét. Azt mondja az anyjának:

- Mondja meg a királynak, ne tréfáljon velem, hanem adja nekem a lányát feleségül!

Elindult aztán az öregasszony. Ment, bandukolva. Akkor belépett az udvarra. Mikor odébb ment, vagy négyet-ötöt lépett, akkor a kapus becsukta az ajtót. Az öregasszony kétségbeesett, hogy most mi lesz vele? De azért csak bátorságot vett és ment előre. A király már várta. Kilépett a teraszra, köszönt az öregasszonynak:

- Jó reggelt, mami! Mit hozott nekem?

Nem tudom, felséges király, hogy mit tett a fiam a kötőmben.

Mikor a király meglátta a három rubinkörtét, hát fén-nakadt a szeme félig. Azt mondta:

- Ugy látom, hogy ember a maga fia. Hanem látja öreg mami ezt a nagy erdőt?

- Látom - mondja az öregasszony.

- Mondja meg a fiának, hogy azt az erdőt reggelre vágja le! A fát ölbe rakni, a gallyat lógerba rakni, a

ducskót egy csomóba rakni! S a föld be legyen vetve búzával és reggelre meg legyen érve és nekem reggel a mami egy meleg cipót hozzon az asztalomra annak a búzának a lisztjéből, mert ha nem teszi, akkor nem lesz ott a feje, ahol van!

Hazament az öregasszony sirva. Mondja a fiának, hogy mit mondott a király. Azt mondja erre Jancsi:

- Édesanyám, ne busuljon!

Este megvacsoráztak, lefeküdtek. A mami elaludt. Jancsi földhözvágta a skatulyát, kiugrott belőle a huszonnégyfejű óriás.

- Mit parancsolsz édes gazdám, Szegény Jancsi?

- Nem egyebet, semmit, látjátok ott azt a nagy erdőt?

- Látjuk!

- Nekem azt reggelre levágjátok! A fáját ölbe rakjátok, a gallyát lógerbe! A ducskóját csomóba! Vessétek be búzával és meg legyen érve! Nekem reggelre egy meleg cipő legyen az asztalomon abból a búzából!

- Hadd pihenjünk egy kicsit, édes gazdám!

- Pihenjete!

Jancsi lefeküdt. Hajnalban a királyt már nem hagyta a kíváncsiság. Kinézett az ablakon, látja, hogy nincsen a nagyerdő, hanem egy nagy tábla buza meg van érve. Csak aratni kell. Kopogtatnak. Hátranéz a király, hát az öregasszony van ott a meleg cipővel. Mondja is:

- Jó reggelt kívánok, felséges királyom!

Azt kérdi a király az öregasszonytól:

- Mit üzent a fia?

- Azt üzent, felséges király, hogy ne tréfáljon, hanem adja hozzá a lányát feleségül!

Azt mondja a király:

- Jó, öreg mamí. Látja azt a nagy tavat? Mellette azt a nagy hegyet? Reggelre, hogyha azt a hegyet a tóba nem fordítja és be nem lesz ültetve szőlővel és meg nem lesz érve a szőlő, abból nekem egy kancsó bort hozzon, mert ha nem, akkor hét baj lesz! A feje nem lesz ott, ahol van.

Hazament az öregasszony. Mondta a fiának, hogy mit mondott a király. Azt mondta Jancsi:

- Vacsorázzunk, édesanyám!

Az öregasszony elaludt. Jancsi a földhözvágta a skatulyát. Kiugrott belőle a huszonnégy óriás.

- Mit parancsolsz édes gazdám, Szegény Jancsi?

- Látjátok azt a nagy tavat, mellette azt a kőhegyet? Nekem azt a kőhegyet reggelre abba a tóba fordítsátok bele! Be legyen ültetve szőlővel! A szőlő meg legyen érve, nekem reggelre egy kancsó bort hozzatok az asztalomra!

Hajnalban felébred a király, a kíváncsiság hajtotta. Kinéz az ablakon, látja, hogy nincsen a kőhegy, nincsen víz, hanem egy nagy tábla szőlő csak úgy virul, a levelek közül. Akkor hallja, hogy kopognak, Jön az öregasszony. Köszön jóreggelt. Leteszi a kancsó bort. Azt mondja a király az öregasszonynak.

- Már látom, hogy a fia elég ember, hogy elbirja a lányomat tartani. Mondja meg a fiának, hogy holnap megtartjuk az esküvőt, de egy feltétel alatt! Mondja meg a fiának, hogy az én kastélyomtól az ő házikójáig egy arany csergepatak folyjon és azon aranyhid legyen, két oldalról arany fák legyenek és azon arany csicsergő madarak csicseregjenek! És az én palotámnál egy banda huzza, a te kis házádnál is legyen egy banda és huzza!

Már hajnalban a király nem tudott aludni. Kiment az udvarra és ott járkált.

Jancsi földhözvágta a skatulyát, kiugrott belőle huszonnégy óriás.

- Mit parancsolsz édes gazdám, Szegény Jancsi?

- Nem egyebet, semmit, nekem egy vőlegényi ruhát, és a menyasszonynak ruhát, és egy királyi reggelit az asztalra!

A király a feleségének megmondta, hogy a lányát férjhez adta Szegény Jancsihoz. Ma lesz az esküvő. Akkor a király befogatott hat lovat a hintóba. Felültek a hintóba és az aranyhídon elmentek a Szegény Jancsi házikójához.

Akkor az öregasszony kint volt, ment be a fiához:

- Kelj fel fiam, itt a király a feleségével, meg a lányával.

Jancsi felkelt és felöltözött és akkor fogadta a királyi családot. Bevezette a szobába, leültek mind az ötten az asztalhoz. Megreggeliztek.

Mondta a király Jancsinak:

- Készülj az esküvőre!

S ekkor Jancsi átadta a menyasszonynak a menyasszonyi kelengyét egy skatulyában. Felültek a kocsiba. Elmentek a palotába. Míg a kisasszonyt öltöztették, addig összehívtak papot, hóhért, vaskalapú embert. Megölték egy cinkét, csináltak huszonnégy kád levét. A mellehusából pecsenyét, a körméből kocsonyát. Tisza, Duna, Dráva, Száva mind egy zsákba volt bezárva. Csepűbottal meg volt támasztva. Korpa madzaggal meg volt kötve. Kóródi János, Füstös György, Pirányi Miska, Hatházi, Vereski, Veresdombi, ezek voltak a muzsikások.

Még ma is élnek, ha meg nem haltak.

A ROZSDÁS LAKAT

Egyszer vót egy szegény asszony. Vót egy hétéves kislfia. Elment vele az erdőbe fát szedni. Ahogy mentek hazafelé, egy hegyoldalban megálltak pihenni. Hát egyszerre csak egy kis hegy megnyillott mögöttük. Az asszony benézett a hegybe a nyíláson és látta, hogy sok kincs van odabent. Gyorsan beugrott és hozott egy kötővel. Míg ő nézegette a kincset, a hegy nyitva vót és a kisfiu beugrott. Utána összezárukt a hegy és a kisfiu bennmaradt. Kikiáltott hét öregember az asszonynak:

- Hét év múlva jöjjön a fiáért!

Az asszony el is ment haza és várta a hét esztendő leteltét. Közben eltévesztette, hogy mikor is telik le a hét esztendő. A fiu hét esztendő múlva kiszabadult. Elbocsájtotta őt a hét öregember. Adtak neki egy nagy rozsdás lakatot. Azt mondta a hét öreg:

- Ezzel boldog lehetsz, fiam. Ha valami bajod lesz, csak ezt a lakatot csapd a földhöz, ott leszünk a segítségedre!

A fiu hazament, de csak egy kis rossz házat tanált otthon. Eszébe jutott, hogy mit is mondott a hét öregember. A fiu a földhöz vágta a rozsdás lakatot és kiugrott belőle a hét öregember:

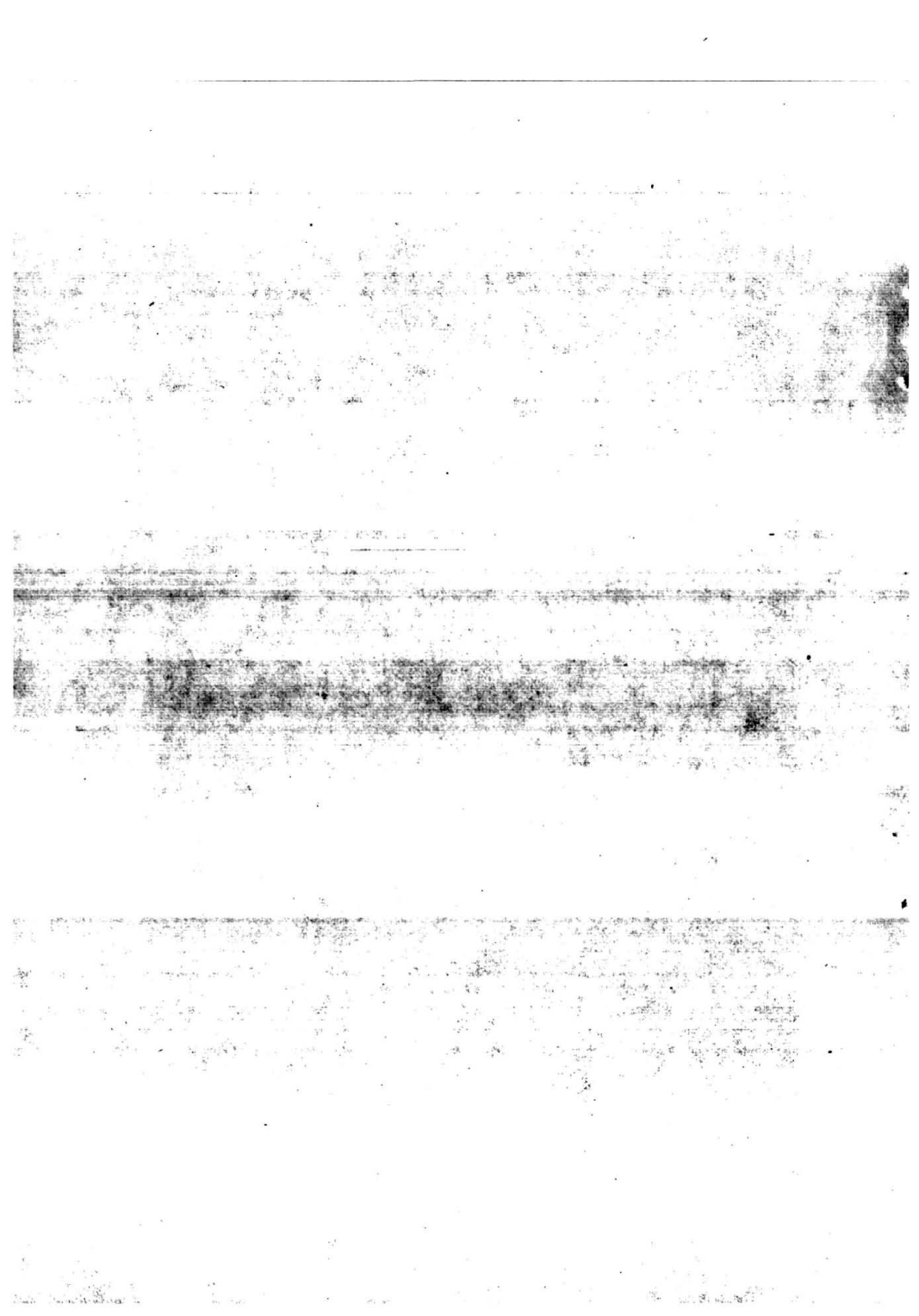
- Mit akarsz, édes gazdám?

- Azt parancsolom, hogy ezt a kis rossz házat bontsátok el és egy szép nagy házat építsetek ide!

Mindjárt aztán a hét öregember meg is csinálta a nagy házat. De üres vót a porta, nem vót benne semmi élelem. Megint földhöz vágta a fiu a nagy rozsdás lakatot.

A rozsdos lalás

Kiugrott belőle megint a hét ősz öregember:

- Mit parancsolsz, édes gazdám?

- Azt parancsolom, hogy mindenféle élelem legyen a rezidenciámban!

Ugy is lett. A fiu már akkor egészen nagy legény vót. Udvarolt a Tündérszép Ilonának, akit végeredményben elvett feleségül. Egyszer aztán a Veresálnok vitéz ellopta a Jánostól, - mert így hívták a fiut, - Tündérszép Ilonát. Erre aztán a fiu földhöz vágta a rossz rozsdás lakatot és kiugrott belőle a hét ősz öregember:

- Mit parancsolsz, édes gazdám?

- Azt parancsolom, hogy a feleségem rögtön kerítsék elő, mert álnok veresvitéz ellopta. Azt a kutya álnok veresvitézt tépjétek darabokra!

Odateremtették a feleségét, de álnok veresvitéz megint visszallopta másodszor is. Megkérdezte az asszonytól, hogy, miben van az urának az a nagy tudománya? Az asszony elárulta, hogy van Jancsinak egy nagy rozsdás lakatja és abban van a tudománya. Az asszony megint csak visszakerült az urához. Harmadszorra aztán megint ellopta az álnok veresvitéz az asszonyt, a Tündérszép Ilonát, de már akkor a rozsdás lakatot is ellopta. Földhözcsapta a lakatot és kiugrott belőle a hét ősz öregember és azt mondták a Veresálnok vitéznek, hogy:

- Mit parancsolsz, édes gazdám?

- Azt parancsolom, hogy minket teremtsél a tengernek a hetvenhetedik szigetére!

Mikor odateremtették őket, ott megint földhöz vágta a nagy rozsdás lakatot a Veresálnok vitéz és azt kívánta, hogy Jancsinak a rezidenciáját bontsák szét, de még a fundamentumát is. Jancsi tehát újra szegény lett és elindult, hogy a feleségét megkeresse. Ment mendegélt és ad-

dig ment, hogy tanálkozott egy kutyával. A kutya így szólt hozzá:

- Hová mész, te édes gazdám olyan busan?

- Minek kérdezed, hiszen ugysem tudsz segíteni nagy bánatomon.

- Nálam nélkül hiába mész, édes gazdám. Tudok én segíteni a bajodon.

Elindultak együtt. Mentek mendegéltek, utközben tanálkoztak egy macskával. Az is megkérdezte, hogy:

- Hová mentek, édes gazdám olyan busan, bánatosan? Nálam nélkül hiába mentek, tudom, mi járatban vagytok!

Elindultak hárman. Mentek mendegéltek tovább, hát egyszer csak tanálkoznak egy kiségerrel. A kiséger is megkérdezte, hogy:

- Hová mentek, édes gazdám olyan busan, bánatosan? Vigyetek el engem is, én leszek a legnagyobb segítségetekre!

- Hát akkor gyere velünk!

- Jó, de vegyél magadhoz, mert a kutya meg a macska elkap!

- Ne félj, nem bántunk, csak gyere velünk!

Utközben megtárgyalták, hogy hogy is fognak ők átmenni a tengeren a tengernek a hetvenhetedik szigetére, a Veresálnok vitéz palotájába. Mán közeledtek és ekkor a kiséger azt mondta a kutyának, hogy:

- Vegyél a hátadra, mert te tudsz uszni!

A kutya fel is vette a kiséget a hátára. Így aztán át is mentek mind a hárman és elértek a Veresálnok vitéz palotájához. A fel tövében lyukat furtak hárman, közös segítséggel, hogy a kiséger be tudjon jutni a palotába. Be is jutott a kiséger, még a szobába is. Tündérszép Ilo-na mindjárt meglátta és mondta Veresálnok vitéznek, hogy:

- Már egerünk is van, csak most mán egy macskánk lenne, hogy kifoghassa az egeret!

Nemsokára a macska is bekerült a szobába. Tündérazépp Ilona őt is meglátta és nagyon megörvendezett, hogy már macskájuk is van. A macska hizelegve dorombolva Tündérszép Ilonához bujt. Az bevitte a másik szobába és az ölébe vette. A macska otthonosan járkált a szobában. Kimenők meg bement a szobába. Az egér pedig addig kikutatta, hogy hol van a rozsdás lakat. A macska kivitte a rozsdás lakatot a tenger szélire és ott átvette a kutya, mert neki nagy vót a szája és jobban elfért benne a rozsdás lakat. Azt mondja a macska a kutyának, hogy:

- Ne vigyed te a lakatot, mert uszás közben, ha meglátod a nagy halat, hát utána kapol és kiesik a szádból a lakat.

Ugy is vót. Tanálkoztak egy olyan csodahallal és a kutya utána is kapott. Persze, kiesett a lakat a szájából és a tenger fenekére szállott le. Egy sánta csuka megtanálta és elvitte a békátó kocsmába és ott elitta. A halkirály jánya nagyon csudálkozott, hogy milyen három állat uszik a víz tetején. A macska olyan ügyes vót, hogy egy aranyhajszálat a halkirály jányától kikapott. A halkirály jánya ott sirdogált és kérte, hogy adják vissza az aranyhajszálat, mert az apja megöli érte. Mert minden este az apja meg szokta olvasni az aranyhajszálat, hogy megvan-e? A kutya azt mondta a királyjánnak, hogy leasett egy nagy rozsdás lakat a tenger fenekére, ha azt feladja, akkor visszaadják az aranyhajszálat. Keresték is a lakatot, de nem tanálták. A halkirály sorakozót fujatott és megolvasták az összes halakat. Csak egy hal hiányzott, a sánta csuka. Megtanálták a kákató kocsmában részegen. Megkérdezték a kocsmárostól, hogy mire ivott a sánta csu-

ka? A korcsmáros azt felelte, hogy egy nagy rozsdás lakatot vett meg tőle és arra iszik. Azt mondja a csuka, hogy addig nem adja a lakatot, amíg neki pénzül ki nem fizetik azt, amit megivott. Tizenhusz forintot. Kifizették. A rozsdás lakatot felvitte a halkirályjány. A sánta csukát pedig lecsukták vagy husz napra. Az aranyhajszálat is visszaadták a halkirály lányának. Elindult a három állat. A macska fogta a lakatot és az vitte által a tengeren. A fiu pedig várta a víz szélén és ott átadták neki a lakatot. Nagyon megörült Jancsi, hogy visszakapta a szerencsáját és mindjárt földhöz is vágta a lakatot. Kiugrott a hét ősz öregember és kérdezték:

- Mit parancsolsz, édes gazdám?

- Azt parancsolom, hogy teremtsetek minket minden hiba nélkül haza!

Mikor hazaértek, földhözcsapta a lakatot. Kiugrott a hét öregember megint és várták a parancsot.

- Azt parancsolom, hogy olyan legyen a rezidenciám, mint amilyen vót.

Ugy is lett. Azután megint földhözvágta a lakatot és azt parancsolta, hogy a feleségét teremtsék elő.

- Azt a kutya Veresálnok vitézt pedig szaggassátok darabokra széjjel és a palotájának még a fundamentumát is verjétek széjjel, hogy ne maradjon belőle semmi sem!

Igy is lett. Jancsi hazavitte a feleségét és éltek, éldegéltek nagy boldogságban. Nem kellett félniük, hogy Veresálnok vitéz megint elrabolja a Tündérszép Ilonát. Mivel a kutya, macska, és az egérke nagy segítségükre voltak, hát ezeket tartják életük végéig.

Ennyi a mesém, ha nem igaz, akkor aki nem hiszi az kételkedjék.

KILENC

Vót egy szegényasszony, annak vót egyetlen egy fia, Kilenc évig szopott. Azt mondta az anyjának:

- Kilenc évig hadd legyek itthon!

Igaz, nehéz napok voltak rá, mert szegény özvegyasszony volt. Nehezen teltek a napok, mert még a betevő fatatok is alig vót meg. Elérte a fiu a tizennyóc évet. Kiment az erdőbe, megfogott egy vastag fát és többül kihuzta. Szintén megfogta a másikat, azt is kihuzta. Lehántolta a haját mind a kettőnek. Az egyik lett csépnél, a másik lett hadaró. Felvette a vállára és elment a király udvarába. Vót ott kilenc asztag élet, felvállalta csépelni. Ahogy csépelte, közben megkérdezte a király:

- Mennyiért csépel el az egészszet?

Erre Kilenc azt mondta:

- Egy zsák életért.

Akkor nap csépelte, este hazament, azt mondja az anyjának:

- Valamennyi lepedő van a faluban, szedje össze!

Varrja meg zsáknak!

Összeszedte az anyja, meg is varrta egy zsáknak. Így Kilenc, mikor elcsépelte, felvitte a zsákot. A király kezdte belemérni az életet. Már belemérte, amit csépelte kilenc asztagból, de még a zsáknak csak egy csucsába volt. A király nagyot nézett, hogy az életét mind felszedték, de erre Kilenc azt mondta:

- Felséges királyom, még csak a csucsában van, hát ez nincs egy zsákkal!

Ugy, hogy a multévi tartalékját is felszedte a ki-

rály és még az azelőtti tartalékot is, hogy tele legyen a zsák, de még így sem lett tele. Így a király magtára teljesen üresen maradt. De mit volt mit tenni, mert egy zsák életről vót szó, hogy annyiért elcsépelí a nyári termést. A szavát megszegni nem lehetett. Nem is akarta. Kilenc haragjában felkapta a zsákot, félvállára a csépet szintén, utána megindult nagy bosszankodva hazafelé, hogy még egy zsák életet sem birt keresni a nyáron. Erre a király haragjában azt mondta a gulyásnak:

- Van ott egy kegyetlen hamis bika a kerítésen, amelyik mellett még ember soha nem volt! Mert ha embert meglát, addig megy utána, amíg meg nem öli.

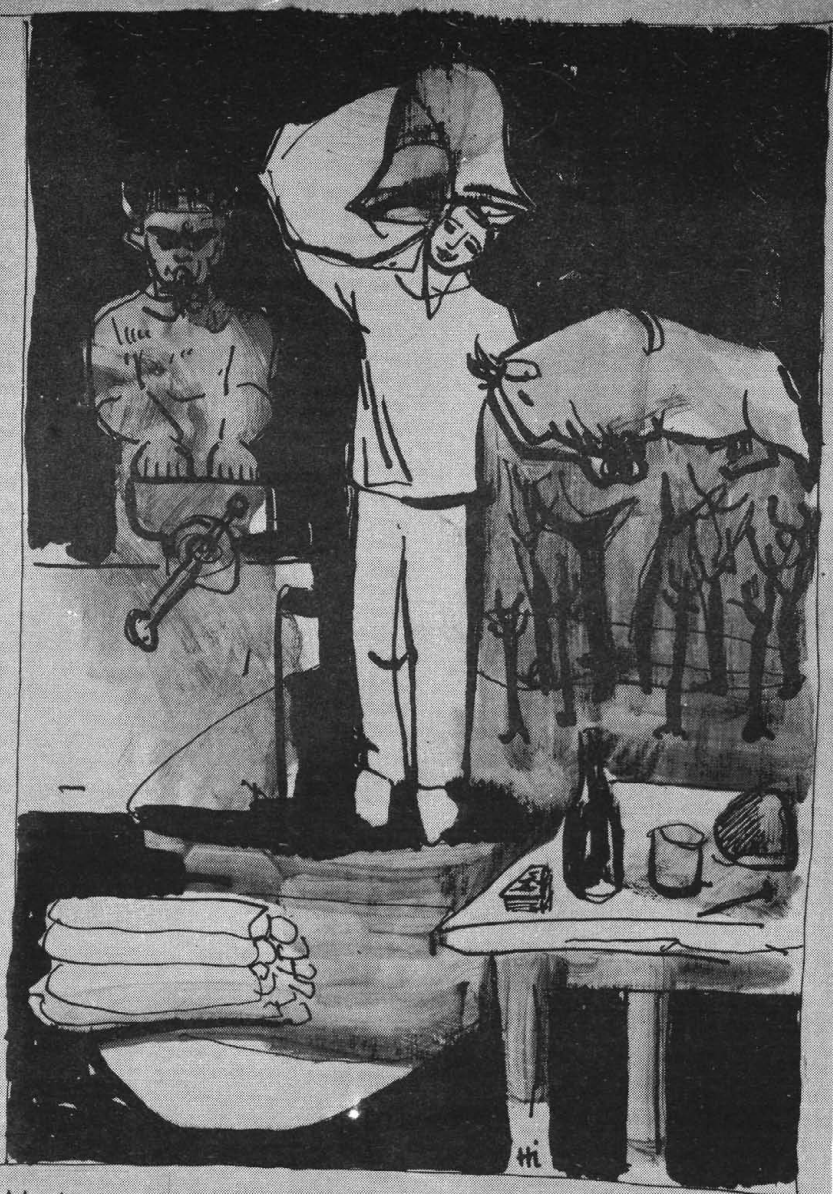
De a kerítésből nem tudott kijönni. A gulyás megparancsolta, meg a király is, hogy mindenki tünjön el, hogy a bika Kilenc után vesse magát, hogy ölje meg, mert Kilenc a királyt kenyér nélkül hagyta. A gulyás a kerítést kibontotta és hirtelen beugrott az ölbe, oszt jól elrekeszelte az ajtót, hogy a bika nem látott mást, csak Kilencet és így oszt csak utána vetette magát. Kilenc hátranézett a nagy bömbölésre. Gondolta:

- Gyere, gyere, hus is kell a kenyérhez!

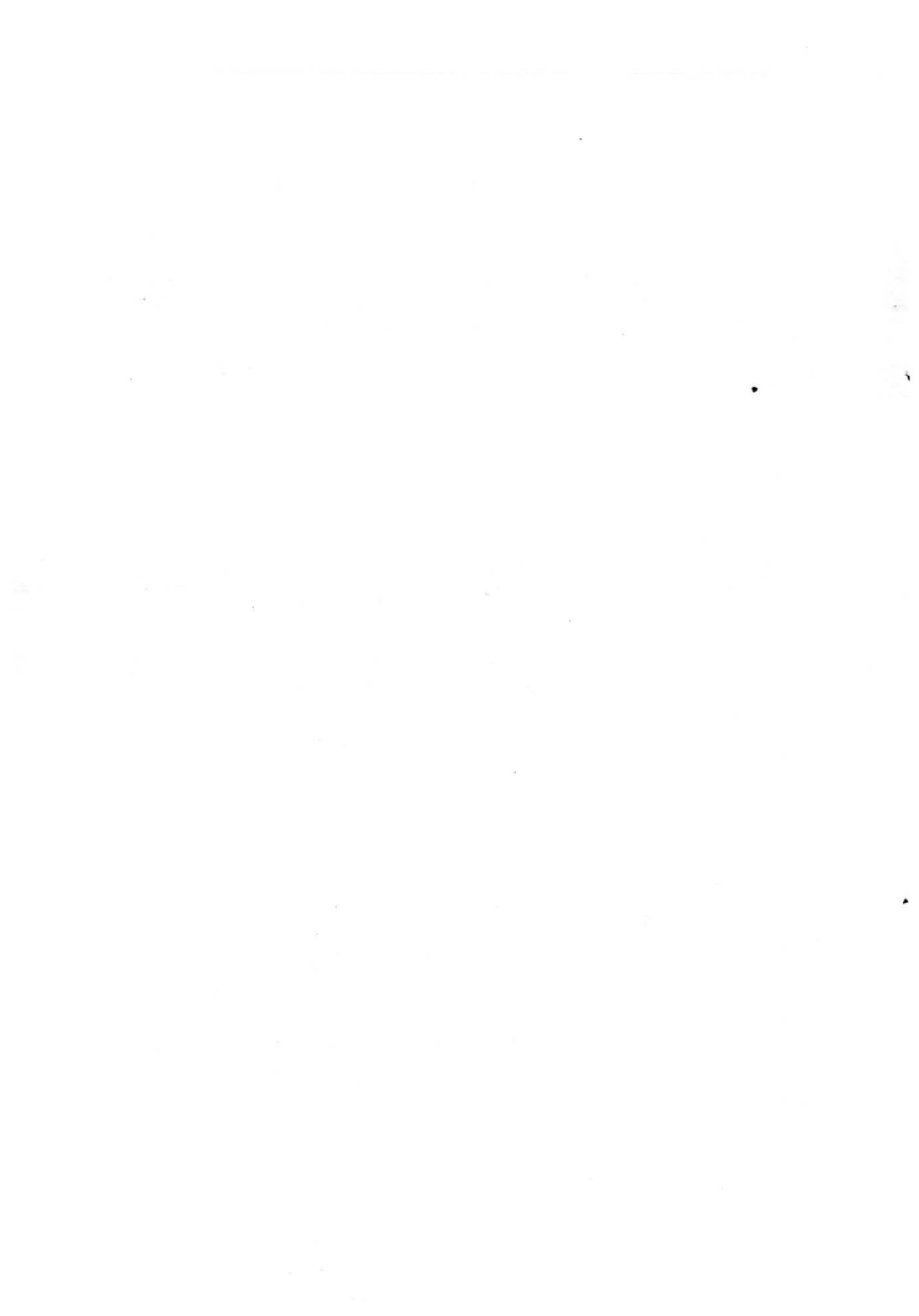
Mikor közeledett a bika, nekiment Kilencnek. De ő úgy lelökte a zsákot, úgy oldalba vágta a bikát, hogy a négy lába az égfelé állott. Persze, megdöglött a bika. Kilenc fogta a zsákot, vállára tette a cséppel együtt, másik félvállára a bikát. Hazavitte az anyjának a zsák életet és a bikát is. Azt mondta:

* Itt van édesanyám a gabona és a buza! Azonnal menjen a malomba!

Mindjárt fogadott az anyja fuvarost, elment a malomba, az egy zsákból kiszedett három kis zsákkal, és úgy vitte.

Kliček

- Mire maga hazajön az őrleésből a lisztrel, akkorára én a bikát megnyuzom és felagatom a füstre!

Ugy is vót. Mire az anyja hazajött, Kilenc mindennel rendbe vót. Ezalatt a király odaüzent Kilencnek:

- Menjen Kilenc az erdőbe, hozzon onnan kilenc szekér fát.

Kilenc fel is ment a király parancsára, be is fogott kilenc pár ökröt, ezzel a kilenc pár ökörrrel nyóc béres és Kilenc elmentek az erdőbe. De közben a király a nyóc béresnek meghagyta:

- Ha látjátok, hogy nagy baj lesz, meneküljete el!

Kimentek az erdőbe. Kilenc kifogta a kilenc pár ökröt. Ahogy azok ott legelésztek, mindjárt az oroszlán, a tigris és medve odamentek a jószág szagára. Mindjárt lett nagy ordítás, bőgés, a nyóc béres elmenekült. Kilenc azonban kinyitotta a fát és felhányta a szekérre. Ez alatt az idő alatt az oroszlán, tigris, medve megették a jószágokat. Kilenc fogta magát, megfogott kilenc oroszánt, kilenc tigrist befogta őket a szekérbe. Kilenc medvét pedig utána kötött. Megindult velők hazafele. Persze a királynak a nyóc béres elmondott mindent. Hogy a sok oroszlán, tigris, medve megtámadta a jószágot. Erre a királynak nagy öröme lett. De egyszer jött a hír, hogy Kilenc jön hazafele, hoz kilenc szekér fát és az ökök helyett oroszlán és tigris van befogva. A szekér után mindegyik végén egy-egy medve van kötve. A király igen megrémült.

- A vaskaput zárjátok be azonnal! De még támasszátok is be, nehogy a vadállatokkal még ide is feljöjjen. És mondjátok meg Kilencnek: Vigye az anyjához a fát! Csináljon fele, amit akar!

Erre Kilenc felment magányosan a királyhoz. Ahogy a király meglátta, elébe szaladt a kapuhoz:

- Kilenc fiam, vigyed a fát, ahova akarod, csak a vadállatokat el ne bocsásd, vidd ki az erdőbe, ahonnan hoztad!

- Jól van, felséges királyom, elviszem a fát az édesanyámnak.

El is vitte.

- Na, anyám, van mán fa is. Építhetünk új házat is. Kilenc ezután visszavitte a vadakat az erdőbe. A király megtudta, hogy minden rendben van, megint érte küldött és azt mondta:

- Van itt egy kut, eredj bele és pucold ki!

Közbe a cselédeknek megmondta, hogy hányják tele kővel. Kilenc már lenn volt a kut fenekén, és minden darab követ megkapott és rakta a lába alá és lassan emelkedett felfele. Jelentették a királynak, hogy a kő nem ér semmit. Kilenc mindig elkapja a köveket és a lába alá teszi és mindig jön feljebb-feljebb. Erre a király azt mondta:

- Van ott egy nagyharang, lökjétek rá, hátha abból nem tud kibujni!

Mikor azt belökték, azt mondta Kilenc:

- De jó, hogy a nagyapám kalapját ideadtátok!

Erre aztán hányták a követ még jobban, annyira, hogy Kilencet teljesen felemelték a kut felszínére. Kilenc kilépett a kútból. Köszönt a királynak:

- Jónapot, felséges király atyám!

Erre a király úgy megijedt, hogy most már Kilenc nekimegy és megöli. Ő a nagy harangot nem tette le, hanem hurcolta a fején. Azt mondta a királynak:

Felséges király atyám, én mán elmegyek haza az édesanyámhoz, hátha készen van az ebéd. A nagyapám kalapját is viszem magammal!

Persze a király egy szóval sem merte neki mondani,

hogy tegye le. Hazavitte Kilenc a kalapját és azt mondta az édesanyjának:

- Itt van a nagyapám kalapja. Tartson benne vizet! Ne féljen, ez nem ázik el.

- Fiam, nem kalap az, hanem harang, - mondja az anyja.

- Tudom anyám, hogy harang, azért mondom, hogy nem ázik el soha.

Megebédeltek, jóllakott Kilenc, jót is ivott. Erre a király a negyedik parancsot küldte. Azt mondta Kilencnek a küldött:

- Gyere fel, Kilenc, mert hív a felséges király!

- Azonnal megyek.

Fel is ment Kilenc. Jelentkezett a királynál. A király azt parancsolta neki, hogy van egy szobája, ha ott egy éjszakát ki tud virrasztani, akkor a lányát hozzá adja feleségül és fele királyságát is ráírhatja. Kilencnek mindjárt eszébe jutott, hogy ez lehet az Ördögszoba. Mindjárt azt mondta a királynak:

- Süttessen egy jó cipót, adjon egy kámforos, judaporos korpacipót, töltsen egy félliter pálinkát, még egy félliter vitriolt is adjon. Ezenkívül adjon két tucat kártyát, meg két furulyát! Megintelen egy sotut. Még egy reteszt is, meg egy szeget, azonkívül egy furót és egy kalapácsot!

A király ezt mind megadta. Kilenc követelte, hogy ezeket abban a szobában tegyék be, ahol ő lesz. És még a villanyt is szereljék be, hogy egész éjjel világos legyen. Mikor ez mind meglett, Kilenc bement a szobába. Megnézte megvan-e minden, amit követelt. Ekkor magára zárta az ajtót, és várta a napszállatot. A nap leszállt, besötétedett. A villanyt meggyújtotta és nyóc óráig nyugodtan

várt. Vót benn egy asztal és mellette két karzsek állandóan ott vót. Egyikre ő ráült és maga elé vette a cipót és a pálinkát. Másik oldalon a széssel szemben a judapóros és kámpóros korpacipót az ördög széksével szembetette és mellé a vitriolos üveget. És jött a kilenc óra. Nagy csörömpöléssel belépett az ördög.

- Szervusz Kilenc, mit csinálsz?

- Nem látod, hogy kártyázok? - felelt Kilenc.

Ast mondja erre az ördög:

- Én is hadd kártyázzak, Kilenc!

- Ott a kártya, kártyázz! Nem látod? Vakulj meg!

Kilenc hozzáfog pálinkát inni.

Ast mondja erre az ördög:

- Hadd igyak én is, Kilenc!

- Hát igyál, fulj meg! Ott van előtted, mit kéreted magad?

Ekkor Kilenc felvette a furulyát és hozzákezdett furulyázni. Ahogy furulyázik, azt mondja az ördög:

- Hadd furulyázzal én is, Kilenc!

- Hát furulyázz, ha tudsz! Kukulj meg!

Felveszi az ördög a furulyát, fujná, de nem illik rá az ujja a körmétől.

- Mit csináljak, Kilenc? Hát nem tudok furulyázni.

- Gyere csak ide! Itt a satu, leszedjük a körmödet, oszt mindjárt jobban furulyázol majd.

Erre az ördög se volt rest, odament a satuhoz. Mondja neki Kilenc:

- Tedd a tíz körmödet a satuba, de jól be, egészen!

Akkor, mikor beletette, Kilenc hajtja a satut össze-fele. De az ördög hozzákezdett kegyetlenül jajgatni. Akkor még szorított rajta. Míg az ördög azt nem mondta, hogy "minden parancsodat teljesítem", addig szorította. Akkor

Kilenc elővette a szeget. Megfogta az Ördögnek a kezét és a satupadhoz szegezte. Akkor elővette a korbácsot és jól elkorbácsolta. Ekkorra megszólalt a kokas éjjélre. Az Ördög igen rimánkodott Kilencnek, hogy engedje el. Kilenc nem engedte el, azt mondta:

- Majd hónap este, kilenc órákor, akkor is csak úgy, ha ebbe a szobába többet sohasem jössz. Engemet meg amerre járok, hetedhét országon, elibem nem állsz. Átlépek a határt, esetleg utamat állhatod.

Kilenc megparancsolta az Ördögnek, hogyha jön valaki befele reggel, mondja neki:

- Csitt, hallgass, mert az ur alszik! Ha nem mondom, soha el nem bocsájtalak!

Megijedt az Ördög, fogadott mindent. Ugy is vót. Eljött a reggel. Jön a hajdu, nézi Kilencet, hogy él-e még. Persze, benyitják az ajtót, a kard hozzáért az ajtóhoz, csörrent. Erre az Ördög rákiált a hajdura:

- Csitt, ne zörögj! Nem látod, hogy alszik az ur?

A hajdu úgy megijedt az Ördög szavától, hogy majd hanyat esett. Szaladt rögtön a királyhoz, nagy ijedten, jelenté a királynak:

- Felséges király atyám. Kilenc az Ördögöt a falhoz szegezte.

A király nem hitte el és elment maga megnézni. Mikor meglátta, azt mondta Kilencnek:

- Kelj fel, Kilenc! Szavamat adtam, vedd el a lányom feleségül!

A király rögtön papot hivatott és Kilenc megesküdt a királyjánnyal. A király ráhagyta fele királyságát. Nagy lakodalom lett, még az árva gyermek is táncolt. Még a pucér cigánypulya is hordta a kalácsot az inge elejében. Annyit raktak bele, hogy az inge eleje elszakadt. Azóta

nincs a cigánypulyának inge eleje.

Eljött a másnap este kilenc óra. Kilenc elbocsájtotta az Ördögöt. Jól megkorbácsolta.

- Na, gyere, tedd a satuba a kezedet gyorsan!

Az Ördög úgy megijedt, hogy százféle színt játszott.

- Kilenc, csak most az egyszer engedj el, többet soha nem látol se jóban, se rosszban. Elmehetek, Kilenc?

- Na, hordd el magad! De többet a szemem elé ne kerülj!

Erre az Ördög olyat ugrott örömében, hogy a padlásba vágta a fejét és úgy elszaladt, hogy még most is szalad, ha meg nem állt.

14.

KRISZTUS ÉS SZENT PÉTER

Eccer Szent Péter ment Jézus Krisztussal. Hát ahogy mennek mendegélnek, odaérnek este egy házhoz. Hát osztán persze szállást kértek. Hát azt mondja az egyik asszony - vótak ott többen is - azt mondja:

- Hát - azt mondja -, Öregem - azt mondja, mer nem ismerték -, itt szállást nem tudunk a házban adni - azt mondja -, ha akarnak a konyhába lefekhetnek.

Hát vittek be nekik szalmát, oszt ott lefeküdtek. Hát abban a háznál meg egy asszon szülésin, izébe szenvedett. A gyermekágyas lett az asszony később. Hát Uk ott lefeküdtek, hát az asszon igen jajgatott. Azt mondja eccer Péter Jézusnak:

- Mester! - azt mondja. - Add meg mán annak az asszonnak a gyermeket, de sokat szenved!

- Hát azt mondja -, kelj fel, eredj ki és nézd meg, hogy milyen jelt látsz az égen!

Hát osztán kiment Péter, körülnéz. Bemegy, lefekszik, nem szól semmit. Akkor kérem szépen, azt mondja aztán neki:

- Te Péter! Milyen jelet láttál az égen?

Azt mondja:

- Egy szekérekereket láttam.

- Nem adom meg, mer fiugyermeke lesz és szekér kerek fogja összetörni.

Azzal elhallgatott. De csak ü vót. Azt mondja:

- Mán mester, add meg annak az asszonnak azt a gyermeket!

- Eredj ki, milyen jelt látsz az égen?

Kimegy, fölneéz, meglátja, vissza bemegy, lefekszik, nem szólt semmit.

- Na Péter, milyen jelet láttál?

Azt mondja:

- Egy akasztófát.

- Nem adom meg neki, mer akasztófán fog meghalni.

Akkor megint elhallgattak. Csak ü tört ki a türelemből. Azt mondja:

- Add mán meg - azt mondja -, neki mester azt a gyermeket - azt mondja -, hát ne szenvedjen!

- Eredj ki nézd meg, milyen jelt látsz az égen!

Kimegy Péter, szétnéz, bemegy, nem szól semmit. No megint csak Jézus kérdi tülle, hogy hát:

- Milyen jelet láttál?

Azt mondja:

- Egy nagy vizet.

- Mohát akkor nem adom meg, mer vízbe fog fulni!

Akkor megén elhallgattak. Na megint eccer csak ü tört ki, hogy hát:

- Add meg - azt mondja -, azt a gyermeket annak az

izének, annak az asszonynak, mer látod, mán sokat szenved!

- Eredj ki, nézd meg, milyen jelt látsz az égen!

Mikor Péter kiment, fölneéz, bemegy, nem szól semmit, megén lefeküdt.

- Na, milyen jelet láttál? - kérdi Jézus.

- Egy koporsóban láttam egy embert feküdni.

- Na most megadom, mer természetes halállal fog kimulni!

Erre az asszonnak a gyermeke meg is született, egy fíjugyermeknek adott életet.

Ezután űk onnan mentek, mendegéltek tovább. Mentek egy kocsmába. Ott kérték szállást, mer ott esteledett rájuk. Hát osztán a kocsmáros azt mondta:

- Hajják-é űregek? Hát én nem tudok maguknak szállást adni, hanem hátul a szobába, mer látja, milyen sok mulatós, duhaj ember van itt, hát itt maguk nem lehetnek.

- Ott is meghálunk mi!

Hát osztán Jézus belől feküdt a falho, egy ágyba feküdték, Péter pedig kívülrül. Eccer a duhajok, hát eszibe jutott egynek, azt mondja:

- Nézzük mán meg azt a két vápdort, hogy alszik?

Bemennek a szobába, hát Péter hogy kívül vót, nagyon elverték. Hát ahogy kimentek, tovább mulattak. Péter erre azt mondja Jézusnak:

- Hát hallod - azt mondja -, éngemet nagyon elver-

tek - azt mondja -, most mán feküdj te kívül, én meg majd belől!

- Jó!

Hát ű meg osztán belől feküdt, ez meg kívülrül. Mikor megént kedvük szottyant, beléptek a szobába, hát látják ám, hogy Péter, mer nem ismerték.

- Na - azt mondja -, hallod, ezt a szélsőt jó elvertük, hát verjük el a belsőt is.

Ujból Péter kapott ki a duhajoktól. Hát másnap reggel alig tudott vánszorogni Péter.

15.

AZ ÖRDÖG ÉS A KATONA

Egyszer vót, hol nem vót, vót egyszer egy legény. Egy kicsit bolondos vót. Ez a legény megnősült és a felesége is olyan bolondos vót, mint ő. Hatvan évig éltek együtt. Az alatt az idő alatt csak kilenc fillért tudtak keresni. Meghallották, hogy a szomszéd városban vásár lesz. Mondja az ember:

- Gyere feleségem, vásároljunk egy fiaskocát és egy hizónak valót!

Ezzel elindultak. Félutba vannak, egyszer csak elibük áll az ördögök királya. Azt mondja nekik:

- Hová mész, te szegényember avval a kilenc fillérel?

- Megyek egy hizónak valót venni, meg egy nagy kocát.

Azt mondja neki az ördög:

- Ne menj te sehova! Hisz ugysem tudol te azért venni még egy fia krumplit sem. Hanem azt mondom, hogy eredj haza és én teremtek a karámodba kilenc hizódisznót, ha nekem te kilenc szóra kilenc feleletet tudol süni!

Ezzel az ördög visszafordult a szegényember utjából. Mihelyt hazaérnek, elámulnak rajta, hogy kilenc hizónak való rőfög a karámban. Nem sokat gondolkoztak. Az ember

fogott egy baltát és fűbevágta a legkövérebbet. Sütöttek főztek az asszonnyal. Ettek ittak. Mikor beesteledett, jött egy szabadságos katona szállást kérni éjszakára. Azt kéri a katona:

- Mi ennek az oka, hogy magukat el akarják repíteni az ördögök?

- Azért, mert kilenc kérdést fognak feladni és én nem tudok válaszolni.

Erre azt mondja a szabadságos katona:

- Majd én helyt állok az egész családjáért!

- Ha így van, akkor maradjon! Majd csak megférünk valahogy.

Azzal jóllakott a katona és lefeküdtek mindannyian. Eljött ám a tizenkét óra és ráállt az ablakra az ördögök királya és elkiáltotta magát:

- Egy!

Erre kiszól a katona:

- Egy úton jöttél.

- Kettő!

Visszafelelte a katona:

- Kettő lesz, ha visszamész.

- Három!

Visszaszól a katona:

- Három kerék nem illik egy szekérbe.

- Négy!

- Ez már igen, négy kerék illik egy szekérbe!

- Öt!

- Ötödik a Göncöl szekér. válaszol a katona.

- Hat!

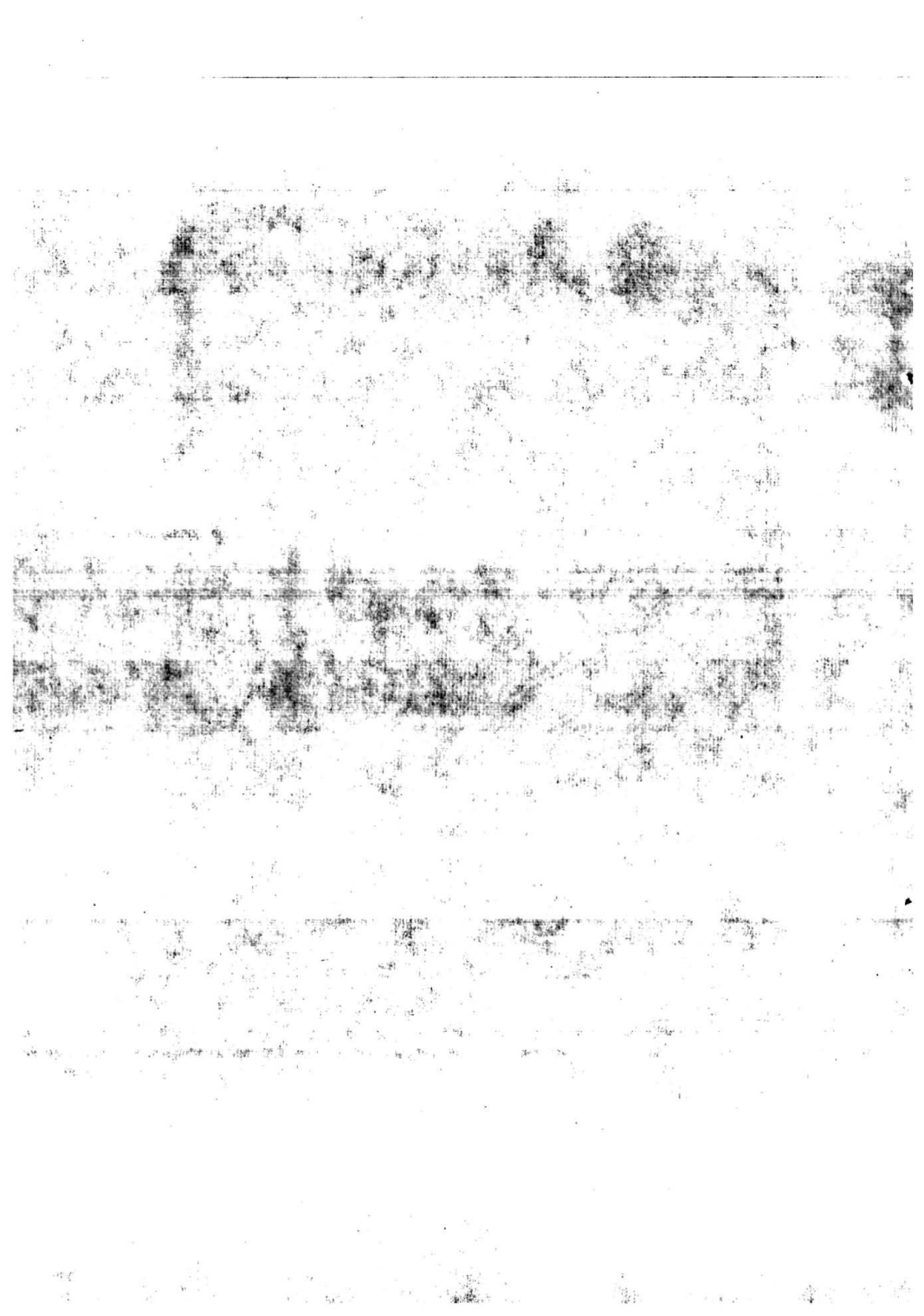
- Akinek hat hordó bora van, nem iszik panaszost!

- Hét!

- Akinek hét pár ökre van, nem megy az hozzád vontatóért.

A világ és a látnak

- Nyolc! - kiabált az ördögök királya.

Ráfeleli a katona:

- Akinek nyolc hizója van, nem megy az tehozzád esirozóért.

- Kilenc!

- Kilencszer tettelek bolonddá - válaszolta a katona.

- Gyere ki, te katona, hadd egyelek meg!

A katona megfogta a pipáját és tett rá egy jó nagy zsaratot és leült közéjük a szemétre. Azt mondja az ördögök királya, a Drunó:

- Mit csinálsz, te katona?

- Imádkozok istennek! Pipálok magamnak!Fütyülök nektek!

Erre az ördögök úgy eltűntek,hogy többet színe-fonákára sem mentek a bolond család portájának. A katona pedig benősült a bolond családba, mert vót egy szemrevalójányuk. Levágták a nyolc disznót, csapravertek egy hordóbort. Ettek ittak. Még máig is mulatnak, ha meg nem haláltak.

Azóta kerüli az ördög a katonát.

16.

AZ EGYSZERI SZEGÉNYLEGÉNY

Hol vót, hol nem vót, vót egyszer egy nagyon szegény ember,akinek vót három fia. Mivel nagyon szegények vótak, így a legkisebbik azt gondolta, hogy felkerekedik és elindul világot látni.

Ment mendegélt hosszú hónapokig. És egyszer azt hallotta,hogy a királykisasszony kihirdette az egész ország-

ban, hogy aki olyat tud neki hazudni, hogy ő nem hiszi el, ahhoz megy feleségül. Jöttek is az ország minden tájáról mindenféle emberek, kik mindenfélét mondtak, de a királykisasszony mindenre azt felelte, hogy már ilyen halott. Ez a szegénylegény is azt gondolta, ő majd megpróbálja, hogy lehet neki is szerencséje. El is ment a királyi palotába, el is ért a királykisasszony kapujába és ott az őr kérdezte:

- Mi járatban?

A legény megmondta, hogy mit akar.

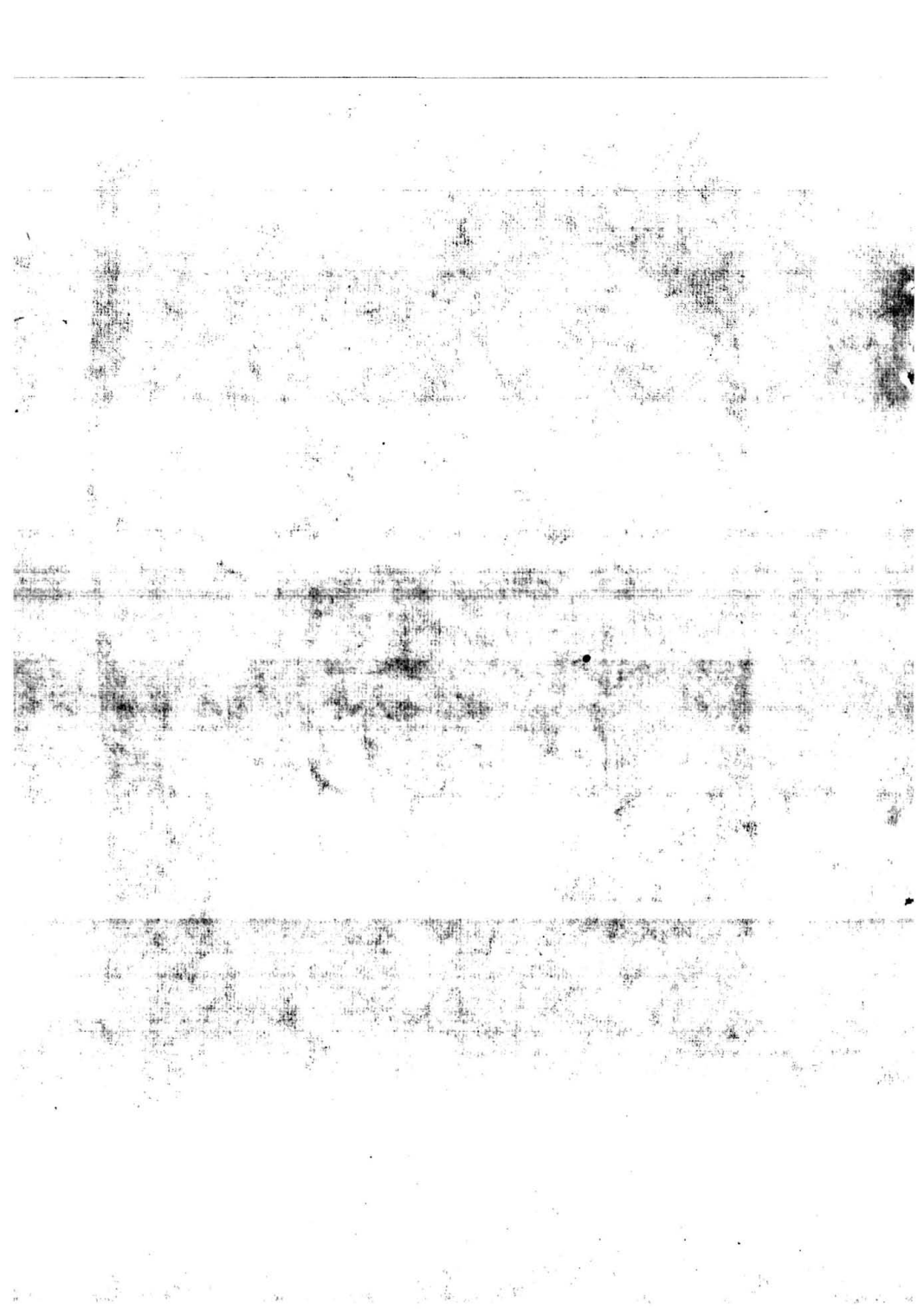
- Tán egy ilyen szegénylegény tudna olyat hazudni, amit még nem hallott a királykisasszony. Sokkal okosabb emberek nem tudtak olyat mondani és pont te tudnál? - felelte a kapus.

De a legény nem távozott el, hanem ott járkált a kapuban és a királykisasszony az ablakon kinézett és az őrnek odakiáltott, hogy engedje be a fiút. Az megmondta, hogy mi járatban van. A királykisasszonynak kezdte elmondani, hogy milyen nagy baj érte őket az elmúlt esztendőben, míg odahaza volt. Az ő legidősebb bátyja kihordta a trágyát a mezőre és el is szórta és akkor vették észre, hogy nem az ő földjükre szórták széjjel. Erre azt felelte a királykisasszony, hogy tévedés emberi dolog. A szegénylegény pedig azt felelte, hogy az mind semmi, mert ők kimentek az apjával és a másik két bátyjával és a föld négy sarkára álltak és átborították az övékre a trágyát. Erre azt felelte a királykisasszony, hogy az erős emberek mindent megtehetnek. És ebben a földben a bátyja vetett tőköt. De olyan tőkök teremtek benne, hogy hét ország járt csudájára, két falu meg nem bírta feltenni a szekérre. Erre a királykisasszony kíváncsian kérdezte, hogy:

- Mi is volt azzal a nagy tőkkel?

In de ogen van de mens

És erre a fiu azt felelte rá, hogy:

- A bátyám abban szokott járni vadászni!

- Na és? - kíváncsian kérdezte tovább a királykisasszony. Lőtt-e már benne valamit?

Erre a szegénylegény azt felelte, hogy:

- A mult hetekben lőtt egy szarvast és a nyakába találalt egy aranyozott szalagot, melyre az volt ráírva, hogy a királykisasszony apja együtt volt az én apámmal kanászbojtár valaha!

Erre a királykisasszony azt felelte, hogy:

- Ez már lehetetlen, nem igaz!

Igy lett aztán a királykisasszony a szegénylegény felesége, mivel olyat hazudott, amit ő maga sem hitt el.

És a szegénylegény is így lett boldog.

17.

HAMU JANKÓ

Egyszer vót, hol nem vót, vót egyszer egy király. Annak a királynak vót egyetlen egy jánya. A jánya felnőtt és mikor tizennyóc éves lett, azt mondta az apja a jányának:

- Jányom, tizennyóc éves vagy, ideje vóna férhe menni. Kérnek hercegek, grófok, a nagykalapu tótok.

Azt mondja a jány:

- Én nem megyek férhe senkihe sem. Csak olyanhoz, aki engem szóbelileg letorkol.

A király kidoboltatta hét ország ellen, hogy ahhoz adja a jányát, aki háromszori szóból letorkolja a jányát. Aki megpróbálja, oszt nem sikerül, annak a fejét karóba

huzatja. Jöttek a hercegek, grófok, nagykalapu tótok, válogatott cigánylegények, de senki sem tudta letorkolni a szépséges királykisasszonyt.

Vót egy öregasszony, annak vót három fia. Kettő felnőtt volt már a harmadik pedig egy tizennégy éves selejtes fiu, aki mindig a hamuban, porban játszott. Az anyja meg a bátyjai elnevezték Hamu Jankónak. Egyszer azt mondja a két fiu az anyjának:

- Édesanyám, süssön hamuba sült pogácsát, elmegyünk a királykisasszonyt letorkolni!

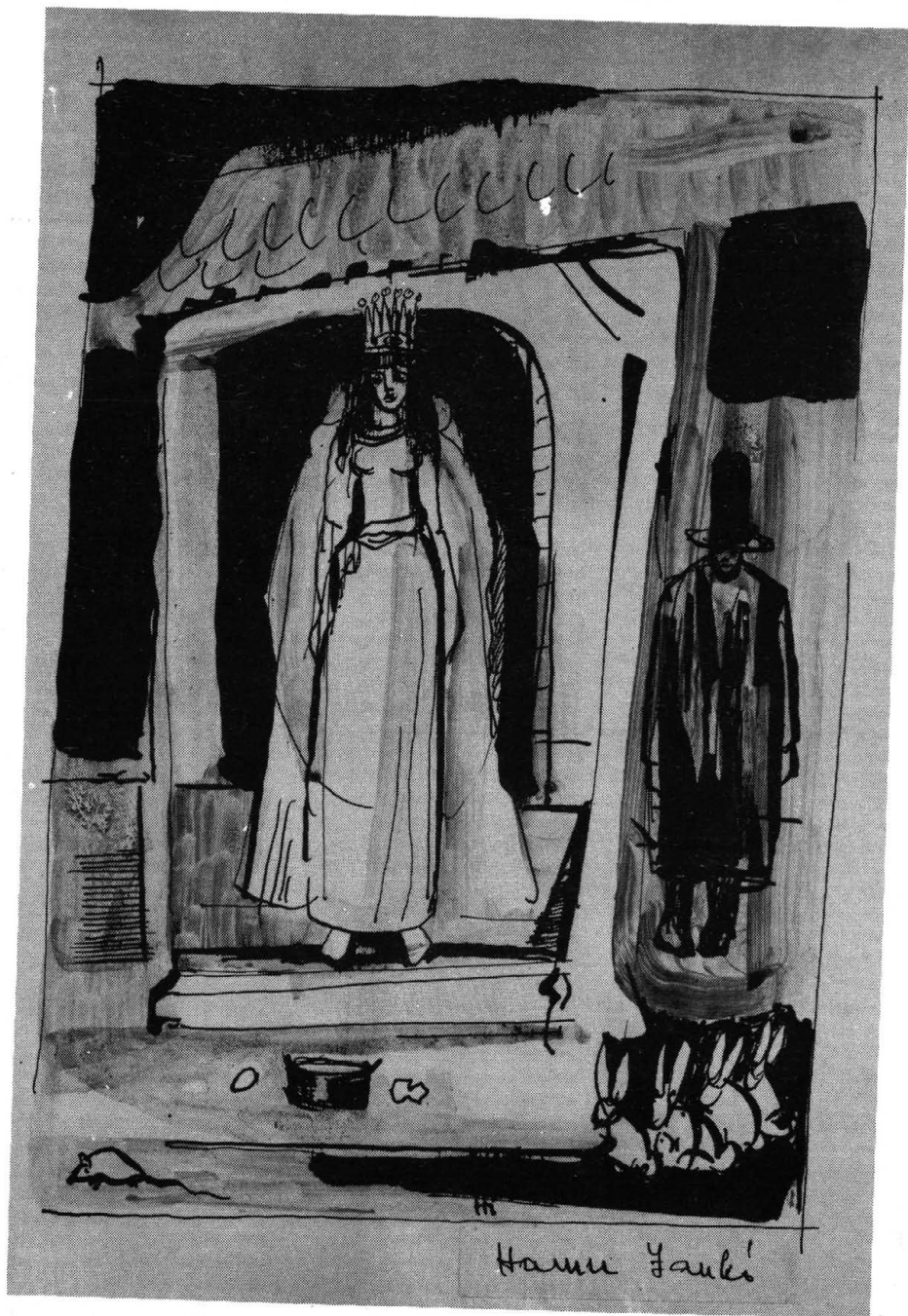
A kis Hamu Jankó hallotta, hogy mit beszélnek a bátyjai, éppen hamuban ült. Amig sült a pogácsa, Hamu Jankó kilopott két darabot és zsebrevágta. Elindult a két bátyja a királykisasszonyt letorkolni. Jankó utánuk ment lebe. Mennek mendegélnek, hát egyszer meglátják, hogy Hamu Jankó utánuk megy. Hozzákezdtek szidni.

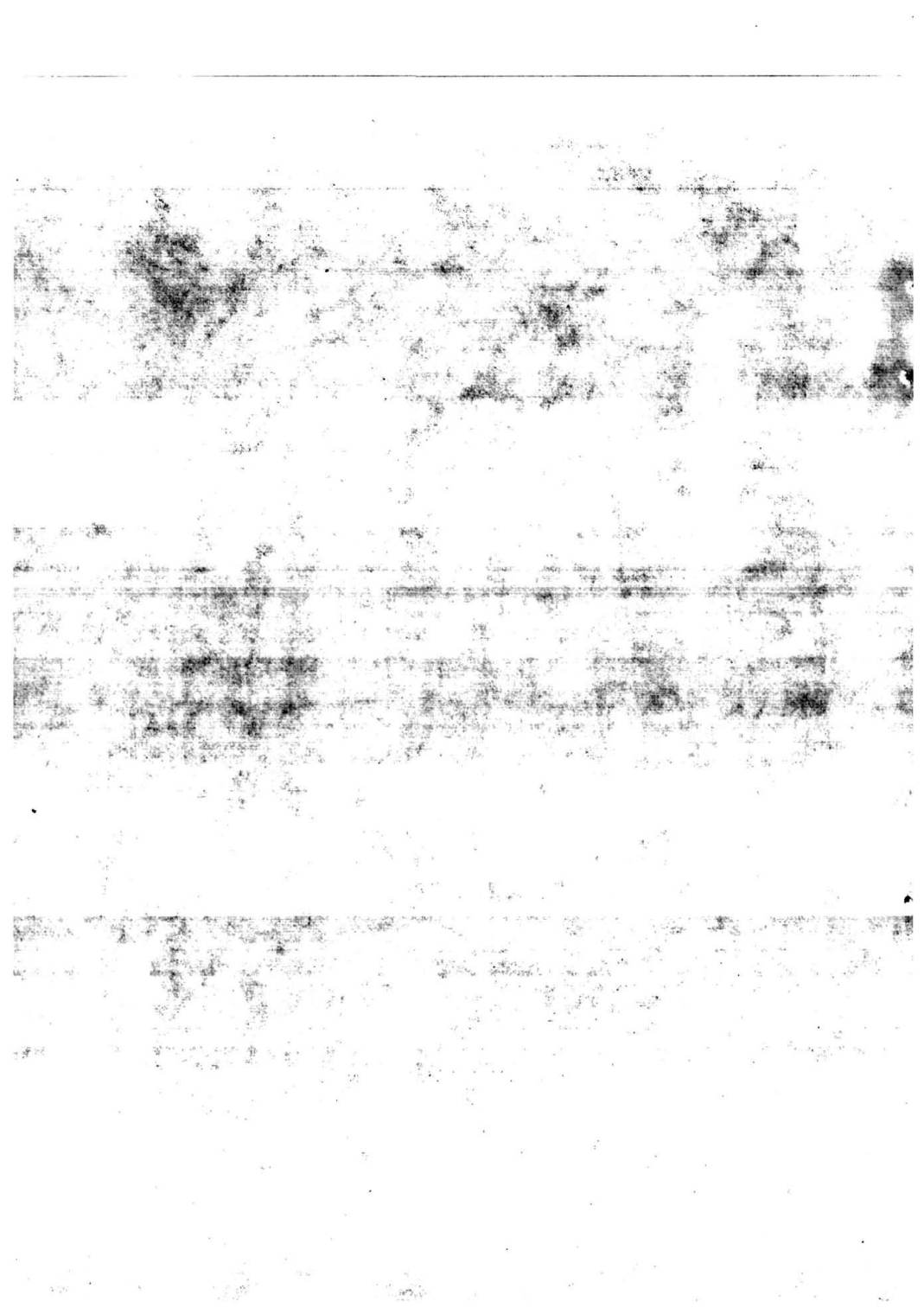
- Haszontalan, eredj vissza! Leveszed a fejünket.

Mentek, mendegéltek. Azt hitték, hogy elhagyják Hamu Jankót. Estefeled a falu végefele érnek. Jankó félt, hogy elhagyják és nem fogja látni, hogy merre mennek a bátyjai. Meglelt az árokban egy tojást a faluvégen. Kibál a két bátyjának és mutatja.

- Gyertek vissza, bátyáim. Várjatok csak, ni mit leletem, nektek adom!

Visszanéz a két bátya és a nap rásüt a tojásra és az szép fényes. Azt hitték, hogy valami arany, hát szaladnak visszafelé a Hamu Jankóhoz. Nézik, hát látják, hogy egy tojás. Jól elverték Jankót és bedobták az árokba és ők elindultak a királyi várhoz. Hamu Jankó felkelt és utánuk indult, a tojást pedig zsebrevágta. A bátyjai megint el akarták hagyni. Hamu Jankó azonban tanált egy darab meszet az országuton. Kibált a bátyjainak, hogy jöjjenek vissza.

- Most mit leltem, nektek adom!

Vissza is ment a két bátyja, hát amikor látják, hogy csak egy darab mész, megint összeverték. A meszet pedig elhajintották. Elindultak. Hamu Jankó pedig felvette a darab meszet és elindult utánok. Mennek mendegélnek. A királyi várhoz nem messze Hamu Jankó megtanált az országúton egy kis ócska fazikat. Feltartja jó magasra és kiabálja, hogy mit lelt, villogtatja a kezébe. A két bátyja pedig azt hitte, hogy egy pénzes szelence, így hát szaladtak vissza. Egymás ellen kiabálták, hogy:

- Az enyém, az enyém!

Hát, amikor visszaértek, látják, hogy nem pénzes szelence, hanem csak egy ócska fazék. Megint jól összeverték Jankót és otthagyták. Hamu Jankó felkelt és felvette a kis fazikat. Beletette a bakójába. Utánament a bátyjainak. Azok elérték a királyi palotát. Bemegy az idősebb fiu:

- Jó napot, felséges király atyám. Grácia fejemnek.

- Grácia, patvar fiam! Mi bajod?

- Ugy hallottam, hogy felséges királyom annak adja a jányát feleségül, aki három szóra letorkolja.

- Annak adom fiam - mondja. - De ugy gondolkozz, ha nem tudod letorkolni három szóra, karóba huzatom a fejedet! Már eddig kilencvenhétnek van karóba huzva a feje. Te leszel a kilencvennyolcadik!

Kint állt a király és a királykisasszony a gangon, a szegénylegény meg az udvaron. Szóltott kettőt hármat a fiu és a karóba huzták a fejét. Ment a középső fiu, ugyanugy járt, mint a bátyja. Neki is karóba huzták a fejét.

Ezt mind látta Hamu Jankó. Megrázkódott. Kirázta a hamut magából és megindult a király elibe. Kacagták, éljeneztek, hogy még ilyen fiatal ember nem vót és ez akar-

ja letorkolni a királykisasszonyt? Felment a gang elibe. Nézte a királykisasszonyt. A királykisasszony meg őt. A várakozók nem győzték várni, hogy mi lesz belőle. Egyszer Hamu Jankó megszólal a nagy nézésre:

- De szép piros a királykisasszony!

Azt mondja erre a királykisasszony:

- Tűz ég ám bennem!

Azt mondja erre Jankó:

- No, ha tűz ég benne, akkor főzzön hát meg láng nélkül és hamu nélkül egy tojást!

Azt mondja a királykisasszony:

- Olyat még nem láttam, pedig sokfelé bejártam, hogy láng nélkül és parázs nélkül valaki tojást főzött vóna. De ha te meg tudod tenni, akkor a feleséged leszek!

- Ne hamarkodja el a dolgot, feleséges királykisasszony!

- Semmi hamarkodás. Vagy megteszed, vagy nem teszed, mert ha sokáig dévankozol, hát karóba kerül a fejed!

Mit vót mit tenni, Jankó elővette bakójából a kis ócska fazikat és beletette a darab meszet és vizet öntött rá és mikor a mézs elkezdett forrni, a tojást beledobta és az ott szépen meg is főtt. Utána Jankó meghámozta a tojást és a királykisasszony odavolt az álmélkodástól. El is kérte a tojást, ott nyomban elfogyasztotta és azt mondta:

- No, még ilyen tojást nem ettem, pedig száz gyöngytyukom van.

Akkor **asztán** megéjeneztek Hamu Jankót. A király hozzáadta a jányát. Állt a nagy lakodalom. A király csináltatott magának egy állványt, amiről programolt és kiprogramolta, hogy:

- Hamu Jankó, még egészen nem a tiéd a királykisass-

szony! Még hátra van valami. Van még száz darab nyulam, és azt meg kell őrizni baj nélkül egy esztendeig. Ha hijsa lesz, akkor nem lesz a jány a tied!

Másnap reggel kiolvasott neki száz darab nyulat. Megmondta, hogy:

- Bocsásd ki az aranykaszálóra, jól terelgesd, hogy jólakjon, és hijsa ne legyen!

Megindult Hamu Jankó az aranykaszálóra. Mikor az utról betért a kaszálóra, a nyulak ahányan voltak, annyifelle szaladtak. Sirt a szegény fiu, hogy eltűntek a nyulak. Hova legyen, mit csináljon? Elment a kuthoz, lefeküdt a kutágos árnyékába és elaludt. Uzsonna idő felé aztán felkelt, hozzá kezdett falatozni. Egy kis lyukból kibujt egy kiséger.

- Te kisfiu, adjál nekem egy kis pogácsát! Jó tett helyébe jót várj!

Jankó odaadta a pogácsa felét. Az egér behuzta a lyukba. Az éhes kis egérkének hét kis fia vót. Hát esztendeje, hogy nem ettek. Jön az egér a lyukon kifelé.

- No kisfiu, amiért megsegítettél és fiaimat nem hagytad éhenhalni, adok neked egy kis sipot. Ha bajba leszel, belefújsz és akkor minden jóra fordul.

A kisfiu megköszönte, a kis egér pedig eltűnt. Hamu Jankó elkezdett gondolkozni. Mit érhet ez a kis sip? Az ő baját nem tudja helyrehozni. De azért mégis belefújt a sipba. Hát abban a pillanatban előtte vót a száz darab nyul. Hozzáfogott és hazaterelte. Estére megindította hazafelé.

A király látja a jányával már messziről a gazgról, hogy Hamu Jankó hajtja a száz darab nyulat hazafelé. Mit vót mit tenni, a királykisasszony felvett egy acélszatyrot, egy zseb aranyat és lóhátra ült és szaladt Hamu Jankó elé.

- Sok szép nyulaid vannak, Hamu Jankó!
- Van annak, aki a királykisasszonyt el akarja venni.
- Adjál egyet! Jól megfizetek érte.
- Hogy adnék én! Nem adhatok, mert ha egy nyul hiányzik, akkor karóba huzzák a fejemet.

Negyon rimánkodott Hamu Jankónak, de azt mondta:

- Adok egy nyulat, de nem pénzért. Adj egy csókot.

Kénytelen volt a királykisasszony Jankót megcsókolni. Hamu Jankó tudta, hogy a királykisasszony úgy beszélt vele, mintha nem tudná, hogy kivel beszél. Adott neki egy nyulat. A lány fogta és beletette a szatyorba és szaladt haza lóháton. Vitte nagy örömmel az apja elé.

- Van nyul, apa! Van nyul - mondta nagy örömmel.

Hamu Jankó meglátta, hogy megy a gang felé. Belefujt a sipba. A nyul egyet ugrott, a szatyor szétszakadt és a nyul visszaszaladt a többihez. Hajtja Jankó hazafele a királyi udvarba. Megy a király elé. Mondja a király neki:

- Megvannak-e a nyulak, fiam? Jól laktak-e? Nincs hiány? Megolvashatjuk?

- Meg, felséges király atyám, még háromszor is.

Olvaasa a király kétszer, háromszor, csak megvannak a nyulak.

- Eredj fiam vacsorázni, majd én bezárom a nyulakat!

Behajtotta a király a nyulakat, hát katonának változott az egész. Bikacsekkkel, csihé-puhé jól megverte a katonákat.

- Hát ti nem az én parancsomat fogadtátok, hanem a Hamu Jankóét?

- Felséges király atyánk! - mondták a katonák. - Ha felséged tud egyet, Hamu Jankó tud kettőt!

Másnap reggel szintén kihajtott száz darab nyulat, de ezekkel is ugyanugy járt, mint az elsőekkel. Elszaladtak

mind. Estére azonban megrújta a sipot, és a nyulak mind viasszaszaladtak és nyugodtan terelgette hazafelé. A királykisasszony ujjent felült egy lóra és elibe ment. Adig kunyerált, megint kapott egy nyulat. De csak egy kapta a nyulat, hogy kétszer meg kellett csókolni a fiut érte. De úgy beszélt vele, mintha nem a királykisasszony lett volna. Szaladt a nyullal hazafelé a király jánya. Mire felért a gangra, akkorra Hamu Jankó megint belefujt a sipba és a nyul szétrugta a szatyort és viasszaszaladt. Tereli Hamu Jankó a nyulakat a várba. Elébe megy az öreg király:

- No fiam, megvannak-e a nyulak? Jól laktak-e? Megolvastad-e?

- Meg, felséges király atyám. Még háromszor is.

Olvasa a király kétszer, háromszor, mind megvannak a nyulak.

- Eredj fiam vacsorázni, majd én beterelem a nyulakat!

A király előveszi a korbácsot, és úti vágja a nyulakat. Szidja őket, amiért Hamu Jankónak fogadtak szót és nem neki.

- Ha felséges királyatyánk tud kettőt, akkor Hamu Jankó tud hármat!

A harmadik nap reggel megint kihajt száz darab nyulat. Ezekkel is úgy járt Jankó. Mire kiért, már egy sem vót belőle. Lefeküdt és nyugodtan várt. Uzsonnakor belefujt a sipba és a száz darab nyul egyszerre megjelent. Terelgette hazafele. A király a gangról látta, hogy már megint megvannak a nyulak. Parancsot adott a lovásznak, hogy azonnal nyergelje fel a szürke hátilovát. Lefelé ment Hamu Jankó elibe. Úgy tett, mintha nem a király volna.

- Sok szép nyulad van, fiam!

- Van annak, aki meg nem issza, nagyságos uram - mondta Jankó.

- Nagyon szeretem ezt a nyulakat, fiam. Adjál el egyet belőle! Annyit fizetek, amennyit kérsz érte.

- Nem adok én nyulat.

- Miért nem, fiam?

- Mert ez a felséges király atyámé.

- Fiam, attól adhatol egy nyulat. Nem tudja meg a király.

- Hát adok a nagyságos urnak egy nyulat. Ha nagyságos ur anyaszült meztelen meghengergődzik ebben a családos árokban!

Mit volt mit tenni a királynak, hát meghengergődött. Így aztán kapott egy nyulat. Vágtatott vele hazafelé. Mikor a gangra felért, Hamu Jankó belefujt a sipba, szétrugta a nyul a szatyrot és visszaszaladt. Hajt a fiu hazafele a királyi várba. Elibe megy a király és mondja:

- No fiam, megvannak-e a nyulak?

- Meg hát, hála istennek - azt felelte Jankó.

- Megolvashatom?

- Meg, még háromszor is.

Olvassa a király, kétszer, háromszor és megvannak a nyulak.

- No fiam - mondja a király, - eredj vacsorázni, majd én behajtom a nyulakat!

Megváltoztak a nyulak katonáknak és a király jól megkorbácsolta őket.

- Gazemberek! Jankóhoz huztok, nem énhozzám!

Azt mondja a hadnagy:

- Ha felséges királyom tud kettőt, akkor Hamu Jankó tud hármat!

Akkor a király bement a kastélyba, megfogta a kezét a két fiatalnak.

- Ti holtig egymásé vagytok!

Nagy lakodalmat csaptak. Állt a nagy lakodalom. Hét nap, hét éjjel tartott.

Ekkor a király egyet gondolt és felment vissza a magaslati állványra és kihirdette az egész mulatságos nép előtt, hogy még mindig nem Hamu Jankóé a királykisasszony. Azt mondta, hogy:

- Itt van három magyar zsák, aki ezt tele hazudja, azé lesz a királykisasszony!

Hazudtak jobbra, balra, de senki sem tudta telehazudni. Már a királykisasszonyon és Hamu Jankón vót a sor. És megindította a királykisasszony, hogy hazudja tele. Ő sem tudott egy betűt sem hazudni bele. Azt mondja a király:

- No fiam, terajtd a sor! Hazudd tele a zsákok!

Megkezdte Hamu Jankó elejétől utójáig szépen ezt a mesét elfele mondani. Sehogyse teltek a zsákok. Mikor odaért a mesében a nyul őrzéséhez:

- És a királykisasszony lement a lóhátról és azt mondta, hogy "adjál el egy nyulat" és erre a fiu azt felelte, hogy "adok, ha a királykisasszony megcsókol".

- Hát fiam, teli egy zsák!

Tudta a király, hogy úgy volt, csak szégyellte.

- Másnap reggel újra kihajtott és ujfent jött a királyleány és megint kért egy nyulat. És én azt mondtam hogy "adok egy nyulat, ha a királykisasszony két csókot ad".

- Hát fiam, teli egy zsák megint.

- Harmadik nap megint kihajtottam a nyulakat. Megint elibem jön egy fehér lovas. Nagyságos urnak mutatta magát. De én megismertem, hogy a felséges király atyám, de nem árultam el, hogy mindent tudok. Adtam neki egy nyulat, de

csak úgy adtam, ha a nagyságos ur anyaszült meztelen meghengergődzik a csilántba.

- Hát fiam, teli van a harmadik zsák is - mondta a király. - Gyertek katonáim, fogjátok és vigyétek, mert ez roppant nagy hazugság és nehéz hallgatni.

Tudta a király, hogy úgy vót, csak szégyelte a vendégektől, hogy így járt. Így aztán mán a király sem kötődött. Belátta, hogy ugysem ér semmit, pedig abban meszterkedett, hogy ne kerüljenek össze a fiatalok. De mégis összekerültek. Csinálhatott mindent, a fiatalokat nem lehetett többet elvenni egymástól.

Még most is élnek, ha meg nem haltak.

18.

A SZEGÉNY LÁNY SZERENCSEJE

Élt egyszer az egyik faluban két testvér. Az egyik nagygazda vót, a másik meg nagyon szegény ember. A gazdagnak nem vót egy gyermeke sem. A szegényembernek meg annyi vót, mint a rostán a lyuk, még eggyel több. A gazdag embernek vót husz fejőstehene. A huszadik tehenet minden nap csapófával állitgatták a legelőn, olyan rossz vót. Azt mondja a gazdag embernek a felesége:

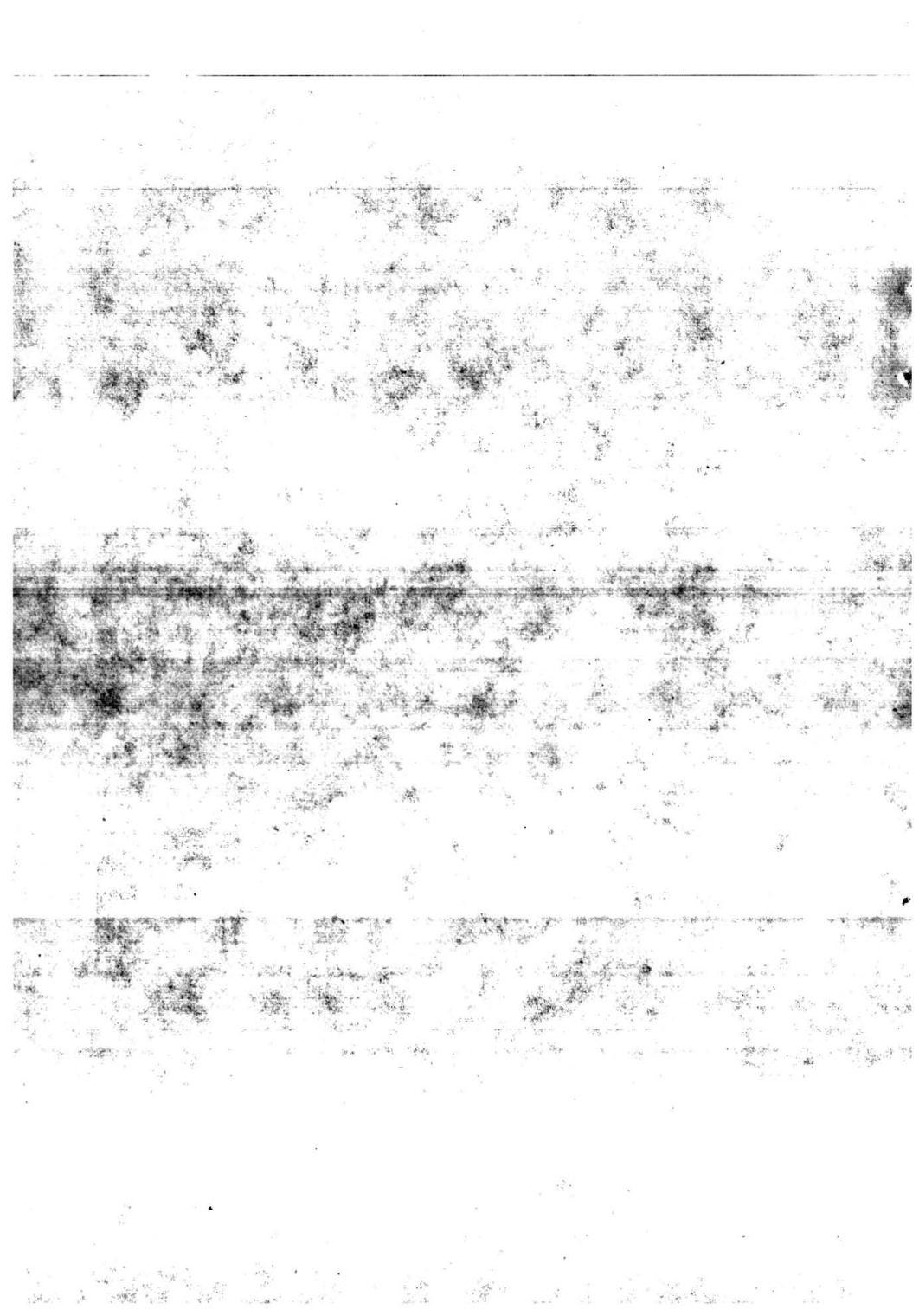
- Hallod hé, ezt a rossz tehenet add oda a bátyádnak, van annak sok aprósága, legalább megeszik!

A szegényember, mivel hogy szegény vót, a temető sarkánál, a falu végén lakott. Egyszer a gazdag ember hivatta a bátyját. Mikor az elment, azt mondta neki:

- Na bátyám, eridj ki a legelőre, ott az a rossz tehenén, vidd haza, legalább megeszitek!

1. Oepin leau mesupije

Amikor a szegényember hazavitte a tehenet, a sok gyermek mindenféle vitte a tehenet, úgy etették. Így aztán a tehén felzsundult. Egy hónap múlva nem rocska, hanem dézsza kellett alá, annyi tejet adott. A szegényembernek vót egy tizenhatéves jánya. Azt mondja az anyja a kisjárnak:

- Eridj az ángyodhoz, kérdezd meg tőle, lesz-e elég teje az ünnepre? Ha nem lesz elég, min tudunk adni!

Az ángyó nagyon megharagudott és este mikor az anyja hazament, azt mondta neki:

- Ha a tehenet vissza nem hozod a bátyjától, hát baj lesz belőle!

El is ment a bátyjához:

- Bátyám, add vissza a tehenemet, mert ángyod azt mondta, hogy vigyem vissza!

A gyermek elkezdett sirni, hogy mi lesz már velük, nekik már nem lesz tehenük. A két testvér összeszólalkozott. Megtagadta a szegényember a kérést. Ő ugyan nem adja vissza a tehenet. A két ember bíróságra ment. A bíróság sem tudott felettük itélkezni.

A király elé került az ügy. A király felbivatta mind a két embert maga elé. Fel is mentek. A király akkor három kérdést intézett hozzájuk. Aki megfejti, azé lesz a kis tehén. Az első kérdés az volt: mi a legfutósabb a világon? A második meg az, hogy mi a legzsírosabb a világon? A harmadik pedig, hogy mi a legpuhább a világon? Ezzel elbocsájtotta a király őket. Három nap gondolkodási időt adott nekik.

Hazament a két ember. Előbb a gazdag ember ért haza. Kérdi a felesége tőle:

- No, mi van a kis tehénnel?

Azt mondja a gazdag ember:

- Három kérdést adott a király, aki megfejti, azé a tehén!

Nagyon dühösen azt kérdi a felesége:

- Mi az?

Mondja azután az ember:

- Azt kérdezte a király, hogy mi a legfutósabb a világon?

Erre az asszony nagyon mérges lett, mondta az urának:

- Nem tudtad azt mondani a királynak, hogy van nekünk egy kis pulikutyánk, annál futósabb nincs a világon? Hát a másik kérdés?

- Azt kérdezte a király, hogy mi a legzsirosabb a világon?

Erre még dühösebb lett az asszony:

- Ilyen-olyan foganása az embernek! Hát nem tudtad te azt mondani, hogy mink tizenkét disznót ölünk, annak araszos szalonnája van, annál zsírosabb nincsen a világon?

Kérdi aztán az asszony a harmadik feladatot:

- A harmadik feladat meg:

- Mi a legpuhább a világon?

Azt mondja az asszony az urának:

- Nekem van tizenkét pehelypárnám, annál puhább nincsen a világon.

Azt mondja az ember:

- Harmadnap visszamegyünk, akkor kell a kérdésekre megfelelni.

A szegényember is hazament. Kérdezik a gyermekei, hogy mi van a kis tehénnel? Mondja a szegényember, hogy három kérdésre kell megfelelni. Három napi a gondolkozási idő. A nagyjány azt kérdezi az apjától, hogy:

- Mi az?

Mondja az apja neki:

- Mi a legfutósabb a világon?

Azt mondja erre a lány:

- Jaj, jaj, édesapám, kenyerének már a javarészét megette, mégsem tudta megmondani a királynak, hogy a gondolatnál futósabb nincs a világon? Mert ha Pestre gondolunk, az azonnal ott van. Hát a másik kérdés?

- Az meg az, hogy, mi a legzsírosabb a világon?

- Nem tudta édesapám megmondani, hogy a földnél zsírosabb nincsen a világon, mert az minden zsírosat, soványat magába szed? És a harmadik kérdés?

- Az, hogy mi a legpuhább a világon?

Nem tudta édesapám megmondani, hogy akármilyen pihe dunna párnára fekszik is az ember és az arca alá teszi a kezét, annál puhább nincsen.

Letelt a három nap. A két ember felment a királyhoz. Jelentkeztek a kérdés megfejtésével. Előbb a gazdag ember ment be. Kérdi a király:

- Mi a legfutósabb?

- Van egy pulikutyám, minden nap háromszor futja be a legelőt. Annál futósabb nincsen a világon.

- Az is meglehet, te gazdag ember. Na aztán - kérdi a király tőle - mi a legzsírosabb a világon?

Mondja neki a gazdag ember:

- Tizenkét disznót öltem, annak araszos szalonnája van, annál zsírosabb nincs a világon!

- No és a harmadik?

- A feleségemnek van egy hely dunnája, meg tizenkét párnája, annál puhább nincsen a világon!

- Elmehetsz! - mondta a király. - Küldd be a szegényembert!

Bemegy a szegényember. Kérdi tőle a király:

- No, mi a legfutósabb a világon?

Azt mondja a szegényember, hogy:

- A gondolatnál futósabb nincsen!

- No és mi a legzsirosabb a világon?

- A fődnél nincs zsirosabb, mert az minden zsirosat, minden soványat magába szed!

Erre a király egyet gondolt, hogy ez az ember tud valamit.

- No aztán - kérdi tovább - mi a legpuhább a világon?

- Ha az ember lefekszik és a tenyerét az arca alá teszi, annál puhább nincsen a világon.

- No, most hívd be a gazdag embert!

Azt mondja a király a gazdag embernek:

- Nem feleltél meg jól a három kérdésre, tehát a szegény emberé a kis tehén. Elmehetsz!

A szegényembertől pedig azt kérdi a király:

- Ki tanított meg téged, te szegényember?

Hát a szegényember nem kertelt. Megmondta, hogy van neki otthon egy tizenhatéves jánya, az tanította meg. Erre a király kihuzta a fiókját és kivett belőle egy aranyfej szöszöt. Azt mondta a szegényembernek:

- Vidd ezt a jányodnak haza és mondd meg neki, hogy ezt a fej szöszöt fonja meg, szője meg és varrja meg nekem egy ingnek, meg egy gatyának. Mert ha nem, akkor a jányod nem lesz a tiéd!

Persze a szegényember kifordult, elment haza nagy pityeregve. Kérdi a jánya:

- Hát minek sir, édesapám?

- Hát hogyne sírnék, a kis tehén a mienk.

Odanyújtotta a jányának az aranyfej szöszöt és mondta neki:

- A király azt üzenté, hogy ezt az aranyfej szöszét neked meg kell fonní és megszöni! És a királynak inget és egy gatyát varrni belőle!

A jány ahogy állt a tüzhely mellett, felvett a spóróról egy darab forgácsot és azt mondta az apjának:

- Ezt a forgácsot vigye el a királynak apám és mondja meg neki, hogy ebből a forgácsból csináltasson esztavát, csüllöt, orsót, vetélöt, guzsalyt, motólát és akkor megteszem a király kívánságát!

Erre a szegényember visszafordult, elment a királyhoz. Vitte a forgácsot is. Letette a király íróasztalára és megmondta a királynak, hogy mit üzent a jánya:

- Ebből a forgácsból csináltasson neki esztavát, csüllöt, orsót, vetélöt, meg guzsalyt. akkor teljesíti a kívánságát!

Nagyon tetszett a felelet a királynak és a lány maga elé rendelte és mondta neki, hogy:

- Egy feltétellel elveszlek feleségül: senkinek nem adhatsz tanácsot!

Azután megesküdtek. Telt az idő, mult az idő, mán egy évet eltöltöttek együtt. Jött egy nagy vihar és két koldust elért az erdőben. Vót nekik egy számárjok, meg egy talyigájok. Az egyiké vót a számár, a másiké vót a talyiga. A számár terhes vót és aztán abban a nagy időben megellett. De nem tudták, hogy kié legyen a kisszámár. Addig osztotak a koldusok, mig megegyeztek abban, hogy felmennek a királyi udvarba és a királytól kérnek tanácsot. El is mentek a királyi udvarba. A király éppen déli álmát aludta. A felesége vót kint az udvaron. Azt kérdi a királyné a koldusoktól, hogy:

- Mi az óhajok?

Erre elmondta az egyik koldus, a számár gazdája, hogy

az éjszaka a nagy idő elfogta őket és az ő számára megellett és a cimborájának a talyigája alá ment a kisszamar a rossz idő elől. Mondja erre a talyigás, hogy azt bizony az ő talyigája ellette, a cimborá elmehe! Erre a királyné tudott vóna felelni a koldusnak, de nem felelt, hanem azt mondta, hogy várják meg a királyt, mert elment a tengerpartra, van ott egy hold buza vetve, rákapott a sült potyka, elment a király lőni a potykát, hogy ne egye le a buzát. Erre a király megjelent, rajta fogta a feleségét a tanácsadáson. Hogy az ő parancsát megszegte. Csengettek ebédhez. Oszt mikor megebédeltek, azt mondta a király a feleségének, hogy amit szeret a világon, mindent elvihet, de az ő parancsát megszegte, tovább nem lakhat vele.

A királyné kérte az urát, hogy estig maradhasson. Este a királyné elrendelte a vacsorát, az inasnak megparancsolta, hogy a király poharába álomport töltsön!

Amikor megvacsoráltak, a király megitta a borát, rögtön el is aludt. Akkor a királyné a királyt az inasával levetkőztette egy ingre gatyára, hajadonfőn, mezitláb. A királyné az inast kiküldte a kocsishoz, hogy fogjon be az üveghintóba négy lovat és álljon a kastély elibe. A királyné a királyt felölelte, kivitte a hintóba. Mellé ült és mondta a kocsisnak:

- Hajts az apám házához!

Mikor odaértek, bement a királyné az apja házába. A szülei meglepődtek. Azt mondta a királyné:

- Nincs semmi baj, csak hozzanak egy kis tallót be és tegyék a ház földjére!

Ő megigazította, de nem takarta le semmivel. Kiment, a királyt felölelte és bevitte, rátette a tallóra. És akkor nem engedte betakarni a királyt. Mellé feküdt ruhástul. És amikor hajnalban felébredt a király, fázott. Nyult

a takaró után, egy csomó talló akadt a kezébe. S akkor azt kérdezte:

- Hol vagyok?

A felesége azt mondta neki:

- Csitt, csitt! Itt vagy az apám házánál.

Akkor a király felült és azt kérdezte, hogy:

- Hát hogy kerültem én ide?

Azt mondja neki a felesége:

- Én hoztalak ide. Nekem nem kell a birodalmad, a királyságod. Azt mondtad, hogy amit szeretek, azt hozhatom el. Tehát én téged szeretlek, téged hoztalak el!

Erre a királynak annyira megtetszett a felesége ötletessége, hogy még hétszerte jobban beleszeretett. Máig is együtt élnek, ha meg nem haltak. S ettől kezdve hallgatott ő is a felesége tanácsaira.

19.

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A HUSZÁROK

Mátyás király idejében tizenkét évet szolgáltak a katonák. Mátyás király igen meg volt a huszárokkal elégedve. Csak egy bántotta, az nem fért sehogy a fejébe, hogy mire isznak azok abból a négy hatosból, hogy mindég részegek. Már annyira gyötörte ez a dolog, hogy a szárnysegéd tisztjeit összehívta és kérdezte:

- Nem tudjátok, hogy mire isznak ezek a huszárok, hogy mindég részegek?

Többszöri felszólítás után is csak azt mondták a szárnysegédek, hogy ők nem tudják. Eccoli ő elgondolta magába: - Na, én megtudom ezt! - Felöltözött huszárnak rang

nélkül és négy hatost a zsebébe vágott. Gondolta:

- Kimegyek mán, megnézem, mit lehet ebből csinálni?

Ahogy megyen végigfele a városon, benéz a ződleveles kocsmába, ott iszik négy öreg huszár.

- Na, - azt mondja - ide mán betérek! - És mikor bement, mindegyik huszárnak leszalutált és köszönt:

- Jó estét kívánok, öreg huszárapám!

- Szerbusz öcsém, az apád görbe uristenit! Mikor vonultál be?

- Hát én, öregapám, egy hete.

- Jaj fiam, az apád hétszentségit, sose telik ki!

- Nem baj fiam - megkente egy öreg huszár a bajuszát. - Én mán a tizenkettediket reszelem. A tiéd sose telik ki.

- Hát mit csináljak apám, ha így hozta a sors?

- Nem baj fiam, ne sz..j be. Kitelik az eccer - biztatta egy másik huszár. - Nem baj fiam, majd csak lesz valahogy, az anyád hét szencségit. Kérj egy negyedét!

- Megbocsát apám, nekem pénzem nincs.

- Kus kölyök, most vót zsódfizetés.

- Hát apám, mi lesz velem, ha pucolószert kell venni, pénzem meg nem lesz?

- Kus fiam! Ha bajod lesz, jöjj hozzám!

Mit tehetett Mátyás király, kért egy negyedét. Az egy hatos oda van. Azt mondja a másik huszár:

- Hát az anyád csillagát, nekem nem kérsz egy negyedét?

Megint kért ennek is, mán két hatos oda van.

Szól neki a harmadik:

- Öcsém, hát nekem nem kérsz?

- Apám, hagyják meg mán ezt a két hatost nekem!

- Kus az anyád istenit. Azt a görbe órod leharapom!

Nem vót mit tenni, kikérte a harmadik negyedét is. Mán csak egy hatos vót a zsebébe Mátyás királynak. Feleli a negyedik:

- Öcsém, hát csak éngem kosarozol még. Kérjél, mert ha nem kérsz, nem jössz velünk haza!

- Nem bánom apám, mán nekem az az egy hatos kell, szükséges.

Akkor, akinek elsőbbit kért, oda felel:

- Hát az anyád nem adott egy kis pénzt, mikor bevonnultál?

- Szegény a szüleim, öregapám.

- Kus, kérjél egy negyedét! Apád az neked az is.

Mit tehetett Mátyás király, kért még egy negyedét. És oda a négy hatos, Mátyás király még egy szivart se szítt el.

- Na öcsém, hát ne hazudozz itt nekünk, keress csak még egy kis hazai pénzt!

- Apám, ha felakasztanak mincs egy k rajcáron se.

- Na, te is vagy egy pujkaóru katona!

- Na hát induljunk fiuk! - mondja egy közüllök.

Azt mondja a legidősebb:

- Mivel ennek a kölyöknek nincs pénze, Svarg or adjon még egy negyedét! Lénung fizetéskor megadom.

- Nem lehet emberek! Katonának hitel nincs, eccar. Másszor pedig kilenc óra, lefujták a takarodót.

- Kus zsidó, az anyád boher istenit, adj egy negyedét! Itt a kardbicskám, ha hitel nincs hónap, este érte jövök, addig tartsd meg!

A huszár kihuzta, a zsidó meg a kernerájon /kármentő/ behuzta és kiadta neki a negyedét. Ezzel megitták és jó éjszakát köszöntek.

Erre Mátyás király gondolkozik. Hát ezért részegek

ezen, hogy még a kardbicskát is beisszák! Ezzel kijöttek a kocsmából. Abba az időbe a kocsmárosnak nem vót raktárja. Csak egy földverem. Azon vót egy juk. Amikor ők kijöttek, a zsidó leötötte a lámpát, megkeni egy huszár a nagy bajuszt:

- Halljátok, ez a tetves zsidó lefeküdt!

- Le ám, - mondja a másik.

- Na - azt mondja, - te Jóska gyerek, megvan még ez a lük ezen a vermen?

- Megkeressük ebadtát!

Odamennek, meg is lelték a jukat. Azt mondja egy közülük:

- Na, ki megy le?

- Lemegy ez a kölyök, az anyja hétszencségít!

- Hát apám, mán ezt ne tegyék velem!

- Kus bundás - azzal megfogták, oszt lelökték a junction, akár akart, akár se.

- Aggyál ki köjök pájinkát, kenyért és cafoládét, mert mi enni akarunk!

Mátyás király kiszógálta őket a máséból. És annyira berugtak, hogy Mátyás királyt ott hagyták a verembe. Kezdetű Mátyás király gondolkozni, hogy mi lesz most üvele? Addig tapogatódzott, míg egy üres hordót tanált. Arra ráállt és úgy kimászott. És akkor utánok ment az öreg huszároknak. És várta, hogy mi lesz a főváltán, hát mán tíz óra, nem kilenc. Amikor odaértek, rákiált az egyik öreg huszár a posztra:

- Félre kölyök, mert levágla!

- Hát öregem, mán tíz óra!

- Kus, ne járjon a szád! - Erre bementek a kaszárnnyába.

Mátyás király is bement velek. Az öreg huszárok le

se vetkeztek, úgy ahogy vótak, belevágták magokat az ágyba. Mátyás királynak lelöktek egy pokrócot a padlóra:

- Na, feküdj le, te bunkó!

Erre Mátyás király irtó dühös lett:

- Na megálljatok, mer hónap kitolok veletek - gondolta magába - vén kutyák!

És mikor elaludtak az italtól mind a négyen, ennek amék leghuncutabb vót, lenyirta a félbajuszát, azzal ü elment. Eccer a sok italtul vizekeltett vóna, kiment a vécére. Mi az első a huszárnak, a bajuszt keni meg! Érti, hogy félódalrul tuskós. Erre veszi a zsabtükrét, gyufát gyut, hát egy nagyot káromkodott, hogy fél bajusza van. Erre gondolkozott. Mi lesz velem? Mostmán szabadulni kéne, hogy menjek haza félbajusszal? Felment a cimerbe, /szobába/kinyitotta a kufert és kivett egy ollót és az összes Öregszázadnak a félbajuszát lenyirta. Reggel megy az inspekciós, rájuk kiált, hogy:

- Auf!

Mikor felugráltak, csak lássák egymást, hogy mindnek félbajusza van. Erre mind megrabosodott és agyba-főbe vették egymást. Egymást okolták. Amék huncutabb vót, arra fogták, de egyik se vállalta, a büns meg csak hallgatott.

Akkornap reggel parancsba jött, hogy Mátyás király maga akar szemlét tartani. Az összes ezred karddal és karabinerrel vonuljon ki! Akkor a Jóskának eszébe jutott hogy igen ám, én az este beittam a kardot, mi lesz most velem? Kezdett szaladgálni, de nem vót senkinek rezerva. Lesz ami lesz, egyet káromkodott, bement a karékgyártóműhelybe:

- Hajjátok, a szencségit neki, az este a kardom beittam. Huzzál mán pajtás lécbül egyet! - és ü ezt bedugta a hüvelyébe.

Mikor oszt kiálltak, Mátyás király ment és az ezredes jelentette, hogy az ezred készen áll. Akkor Mátyás király rájuk nézett, elfordította a fejét és majd meg pukkad a nevetéstől.

- Mi ez? Hát én egynek vágtam le és mindnek fél bajusza van? - Gondolta -, ezt az én kópém tette, aki a verembe dugott! - Mátyás király gondolta magába - ha ez a huszár ezt nem tudja kiigazolni, hát szigorúan megbüntetem! De várom, hogy mi lesz a fakarddal!

Mátyás király aztán elibéék fordul. Mérgesen kiáltja:

- Őrmester! Az egyesből vezettesse fel azt az elíteltet! És levinni a sirgödörhöz, mert lefejeztetem!

Erre Mátyás király odalép az öreg huszárhoz, - aki - nek fakardja vót -. Azt mondja neki:

- Na fiam, mivel te vagy a legvitézebb huszárom, ezt te fejezed le!

Erre az öreg huszár megsápadt és így felelt:

- Felséges királyom, még három évet rászógálok, csak vonja vissza a szavát, én sose vótam vérengző!

Erre Mátyás király azt felelte:

- A parancsot végre hajtani!

- Az egész ezred rekszfront masírem cugmars, le a sirgödörhöz!

Mikor megállt az egész ezred, akkor Mátyás király odalépett a Jóska öreg huszárho':

- Na fiam, az ítéletet hajtsd végre!

Gondolkozik a Jóska huszár: a hétszencségit, hisz levágnám, mint a gyalogbékát, de nincs mivel! Ekkor haptákba vágta magát a király előtt és így felelt:

- Felséges királyom, ha mán mindenáron nekem kell lefejezni, kérnék egy pár percet, hogy fohászkodjak a mennyei atyához!

- Ezt megadom, fiam - felelte Mátyás király.

Erre haptákba vágta magát és aszerint megmarkolta a fakardnak a markolatát, amiről ő azt gondolja, hogy Mátyás király erről nem tud semmit, hogy neki fakardja van. És akkor ránéz az égre és így fohászkodik!

- Teremtő Uristen! Tekints le erre a szegény huszárra, változtasd fává a kardját, hogy le ne vágja szegény kenyeres pajtásának a nyakát! - akkor kirántotta a hüvelyéből.

- Tessék, felséges királyom, az isten meghallgatta az imámat!

Erre azt felelte Mátyás király:

- Ember vagy, fiam! Látom, hogy egy huszárral kitolni nem lehet!

Ezzel Mátyás király megengedett a huszároknak.

20.

A MEDVE ÉS AZ EMBER

Egyszer a medve és az ember szövetkeztek, hogy együtt fognak dolgozni. Ahogy eljött a tavasz, közösen szántották fel a földet. És elhatározták, hogy répát fognak termelni. Abban állapodtak meg, hogy a répának a felső része lesz a medvéé, az alsó része pedig az emberé. Egész nyáron nagy lendülettel folyt a munka. Mikor eljött az ősz, azt mondja a szegényember:

- No medve komám, kiáshatjuk a répát a földből!

- Jó lesz - dörmögte a medve.

Azzal nekiláttak a munkának. Ásták, hányták a répát kifele. Az emberről is, a medvéről is csurgott a víz. Mi-

kor már mind egy darabig kiásták, azt mondja a medve:

- Gyerünk felezn!

- Menjünk - mondta az ember.

- Mék az enyém, komám? - kérdezte a medve.

- Az ott a felső része - mutatott a levélcsomóra az ember.

A medve nem szólt semmit. Nem is szólhatott, mert így vót a megegyezés. Azzal hozzáláttak és az ember hazahordta a répacsomót. A medve pedig nekifogott nagy busan, hazaölelte a répalevelet.

- Na - gondolta a medve -, jövőre majd másképpen lesz! Nem fog az ember becsapni, hanem én fogom őt kijátsszani.

Eljött a vetés ideje. Megint felszántották a földet. Mikor vetni akarják, azt mondja a medve:

- Hát ide hallgass, ember komám! Én csak úgy megyek bele a közös munkába, hogy az idén a tied legyen a felső része a terménynek, az enyém pedig az alsó része!

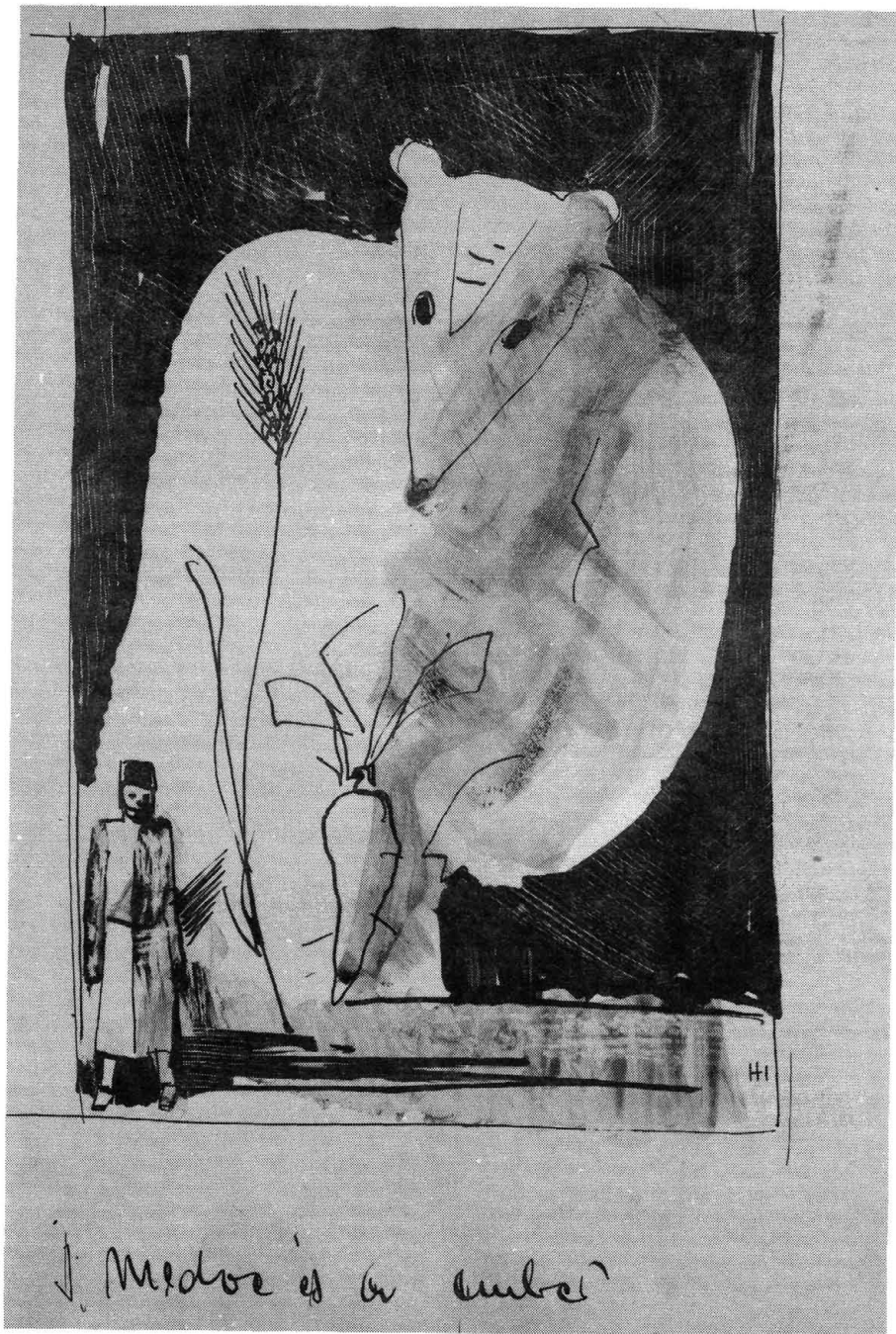
- Itt a kezem nem disznóláb - mondta az ember.- Gazfickó, aki megmánsit!

Azzal elvetették a buzát, mert a medve azt mondta, hogy azt vessenek. Örült a medve, hogy most ő csapja be az embert. Mikor eljött az aratás ideje, együtt learatták a termést. Azt mondja a medve:

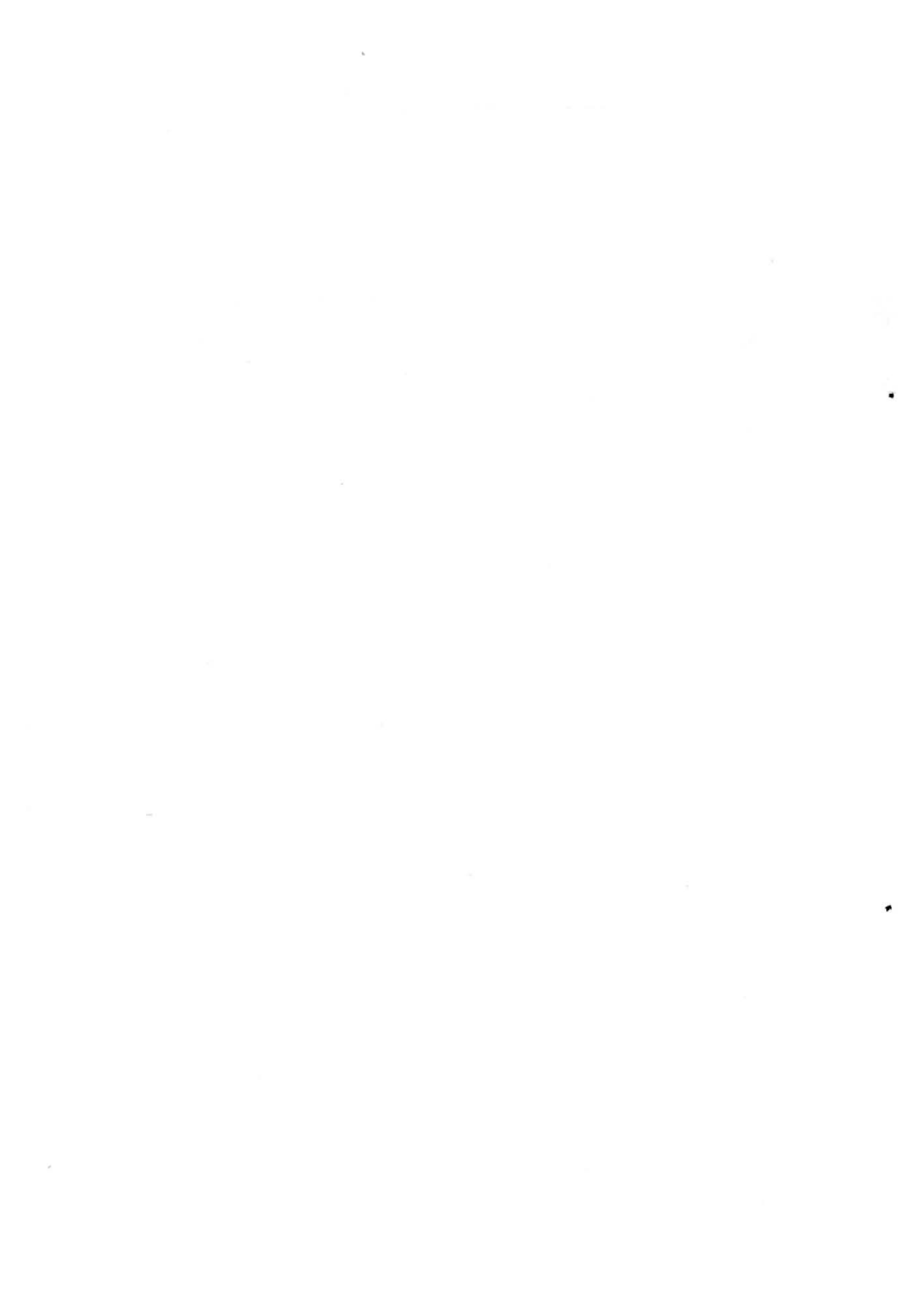
- Felezzünk, komám!

- Lehet, komám! - biztatta az ember.

Azzal külön rakták a szalmát is, meg a szemet is. A medve majd szörnyethalt, mikor meglátta, hogy neki csak a szalma jutott, az embernek pedig a tiszta szem. De nem tehetett semmit, mert így állapodtak meg. Azt azonban kijelentette, hogy többet, míg a világ világ lesz, az emberrel közösen nem gazdálkodik, mert az embernek olyan éles esze van mint a borotva.

↓ Medor is a cuber

A SZEGÉNY HALÁSZ SÁRFALA

Élt egyszer egy szegény özvegyasszony, de nagyon jó-módban részesült. Hát szeretett volna sokáig élni. Egyszer csak a Halál betoppatott hozzá.

- No, hónap elviszlek!

- De a szegényasszony rimázkodott neki, hogy ne bántsa, majd hónap! A Halál meg is fogadta a szavát, elment, gondolta, majd visszajön hónap. A szegényasszony pedig ki-irta a kapufélfára, hogy: "Majd hónap!"

- Elment a Halál másnap, hát látja kiirva, hogy "majd hónap". Akkor fogta a krétáját és utána írta: "viszlek el!"

Hónap szintén megy a Halál, azt mondja az asszonynak:

- Készülj, mert itt van a hónap és viszlek!

Azt feleli erre az asszony:

- Nézd meg a kapufélfát, mi van arra írva? Akkor gyere be, ha nem lesz ott, hogy "majd hónap", mert azt te írtad!

Erre a Halál megnézte az írást, csakugyan az állt ott, hogy: "majd hónap". De a Halál nem nyugodott. Járt, járt még sok ideig. Egyszer megunta a mászkálást és letörülte az írást, könnyörtelenül az ajtóra ment.

- Eressz be asszony! Megyek érted!

Erre az asszony azt felelte, hogy:

- Nem engedlek biz én, nézd meg a kapufélfát, mi van arra írva!

Feleli a Halál:

- Biz' ott már nincs semmi, mert én letörültem. En-

gedj be, mert ha nem, bebujok a kulcsjukon!

- És úgy is tett. Amíg a Halál bujt befele, az asszony hirtelen egy nagyszáju üveget tartott oda a kulcsjukhoz. Még meg sem gondolhatta a dolgot a Halál, üvegben tanálta magát. Az asszony pedig gyorsan bedugta az üveg száját. A Halál végül rimánkodásra fogta, hogy engedje ki. Az asszony azt felelte:

- Hogy bocsátanálak mán ki, talán azért, hogy rögtön elvigyél?

Fogta, kivitte a Tiszára a bedugott üveget, beledobta. Ott libegett a víz tetején. Persze a Halál nem vót nehéz, nem merült el az üveg. Ott egy szegény halász kifogta az üveget, és mindjárt hang hallatszott az üres üvegben. Az öreg halász szörnyen megijedt, hogy ő itt senkit nem lát és mégis szólnak hozzá, hogy:

- Engedj ki!

- Megint megszólalt a Halál az üvegből:

- Engedj ki!

- Mi vagy te, hogy az üvegben vagy és engedjelek ki?

- Én vagyok a Halál!

Erre a vén halász még jobban megijedt, fogta az üveget, hogy visszahajítja a vízbe. A Halál megszólalt:

- Ne dobj vissza, engedj ki! Téged nem bántalak!

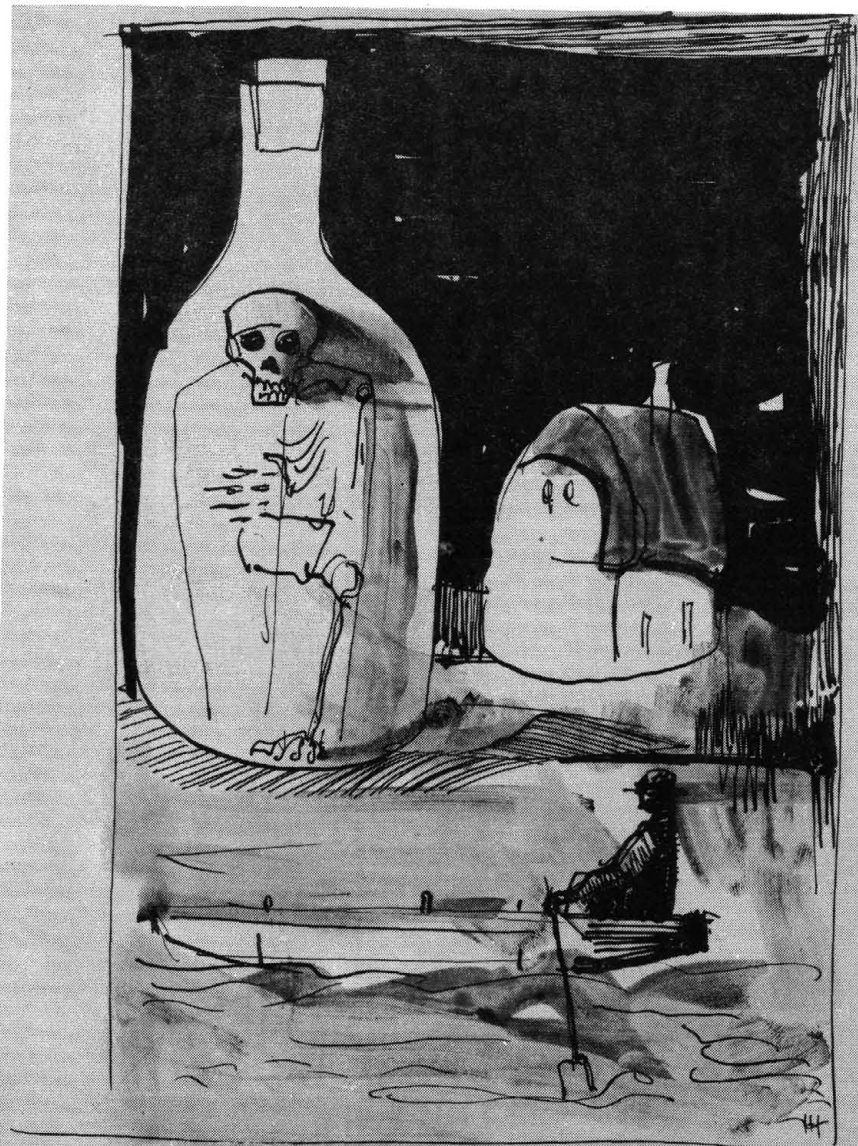
Azt mondja erre a halász:

- Kiengedlek, de mondd meg nekem, hogy meddig nem bántol?

- Addig nem bántalak, míg a te sárfalad össze nem omlik!

Erre az ember kibocsájtotta a Halált. A Halál szagos széllel kiugrott:

- Köszönöm, hogy kibocsájtottál! Elhetsz nyugodton, míg a sárfalad össze nem omlik, addig nem bántalak.

1. Dilek, halan sâfala

Erre a halász szinte megfiatalodott, gondolata szerint, mert ő azt gondolta:

- Mig az én sárfalam össze nem omlik, addig nem bán-
tol? Akkor én vigyázni fogok rá, hogy össze ne omljon.
Mindig vigyázni fogok rá, hogy még csak repedés se legyen
rejtá!

Mig az ember ezen töprengett, a Halálnak első útja
az öregasszonyhoz vezetett, aki őt bezárta az üvegbe. Azt
mondja az asszonynak, mikor odaért:

- Azonnal készülj, mert viszlek!

Az asszony megijedt:

- **Ne bánts** már, még legalább egy pár napot hagyjál!

A Halál hirtelen mérgében nyakon csapta és azonnal
meghalt.

- Így kutya! Engem többet nem csapol be!

A halász meg minden nap nézte a házat. Nincsen-e va-
lami repedés, vagy doblás a falon? Vagy a tető nem cso-
rog-e? Nehogy valami csepp karcolás is látszódjon a fa-
lon! Közbe telt az idő, a szegény halász félkarja megfáj-
dult. Azon töprengett, hogy már csak jobban ne fájna, hogy
meg tudná renoválni a sárfalát. De majd közben a lába is
megfájdult.

- Még már sánta is leszek!

Lassan járni is alig tudott, karja is nagyon fájt,
mind a kettő. Egyik szemére meg is vakult, a másikra is
csak nagyon kicsit látott. Most már csakugyan azon töpren-
gett, hogy:

- Már nemcsak menni, de még csinálni sem tudok sem-
mit. De még látni se látok nagyon!

Azért mindig csak nézte, hogy a sárfala nem omlik,
nem roskad-e valahol. Közben a gyomra is elgyengült. Enni
is alig tudott, de még mindig a falat nézte. Még könnyen

beszélt, mert még a sárfal egészséges volt.

Egyszer, ahogy tanakodott magában, észrevétlenül hozzá is betoppant a Halál. Persze egy kissé megijedt, mert a Halál ezt mondta neki:

- Készülj, mert roskad a sárfalad!

- Hogy mondhatasz már ilyet? Mielőtt még ide nem jöttem, akkor jöttem be vagy három perccel előtte. Körülnéztem, kívül-belül semmi baja sincs a sárfalnak.

Azt mondja erre a Halál:

- Hát, ez nem a te sárfalad, a kezed és a lábad? Na és a tested? Ugye, már megsántultál, elnyomorodtál? A karodat sem bírod! Szemedre megvakultál! Még a gyomrod is megfájdult, fogad már nincsenek. Gyere komám most már velem!

El is vitte, azóta együtt halásznak.

22.

A BOLOND ASSZONY

Egyszer vót, hol nem vót, vót egyszer egy bolond asszony. Az ura fát vágni járt az erdőre. Mikor kikapta a fizetését, hazavitte, odaadta a feleségének és azt mondta:

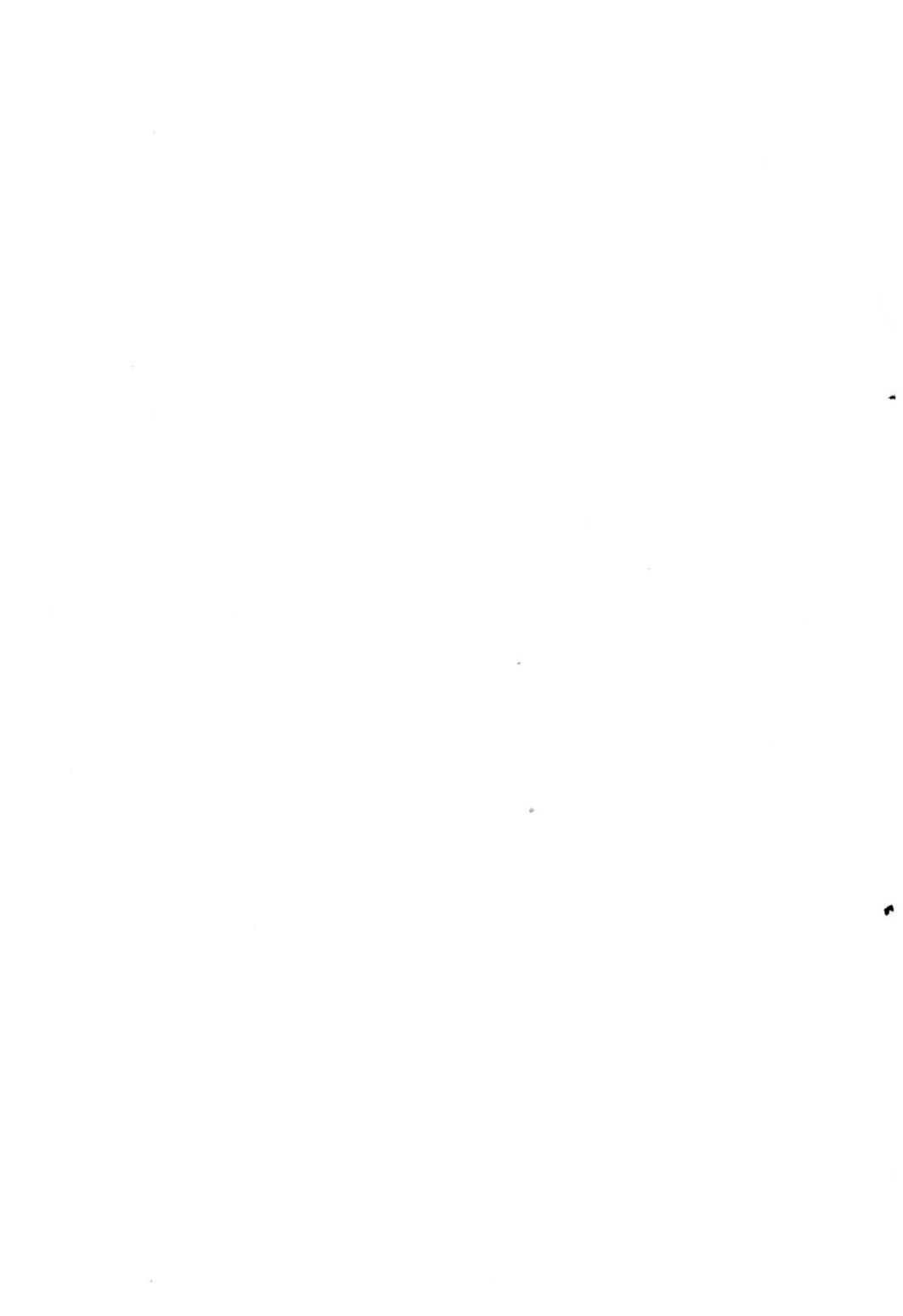
- Vidd fel feleségem a padlásra! Tedd a kémény mellé a tűkbe!

Az asszony úgy tett, ahogy az ura mondta.

Egy idő múlva odament egy edényes a faluba és csuprokat, fazekokat árult. Az asszonyok mind mentek vásárolni. Mit gondolt, mit nem a bolond asszony, felment a padlásra és kiszedte a tűkből a pénzt, a kötőjébe tette. O-

A bold and anxious

dament az edényes emberhez, csörgette a pénzt a kötőjében, aztán megkérdezte:

- Bácsi! Tökmagért nem adna azokból az edényekből egyet?

- Adnék - felelt az ember -, ha van belőle sok.

- Van - mondta az asszony és a pénzt beleöntötte az edényes kötőjébe.

- Adok én ezért hatot is hallja, öt csuprot, meg egy szilkét.

Az asszony fogta magát, hazavitte a csuprokat és hogy jobban lássák, felakasztotta a sövénykaróba. De szilkének nem volt hely a többi között.

- Adjatok helyet nénéteknek - mondta, de azok nem mozdultak. - Nem adtok helyet? Na, mindjárt csinálók én!

Azzal fogta a szilkét és leverte vele a csuprokat úgy, hogy azok mind rapittyára törtek. Lehullottak a csapárdarabok a földre. Jön haza este az ember, aztán megkérdezi:

- Mi ez? Honnan ez a sok edény?

- Vettem tökmagért!

- Tökmagért?

- Igen. Lehoztam a padról a tökmagot, ami ott vót a tükbe.

- Óh, te bolond asszony! Most odaadtad a pénzt.

- Hát az lehet.

Fogta magát az ember, mérgibe elzavarta az asszonyt. Másnap újra elment fát vágni. Az asszony pedig hazament. Beállt az istállóba és hozzáfogott keservesen sirni. Ahogy ott sirdogál, látja, hogy a tehenek kérődznek. Azt hitte a bolond asszony, hogy a két tehen őt csufolja, ahogy ott járt a szájok.

- Mit csufolkodtok! Nincs elég bajom? Elkérgetett az

uram a háztul, még ti is kicsufoltok?

Felkapta a fejszét, azzal összeapritotta a két tehenet. Hazamegy az ura és mondja neki:

- Mit csináltál megint, te bolond asszony? Mi itt ez a sok hus megint?

- Összevagdaltam a tehenedet. Nem elég, hogy te jól megvertél, ők még kicsufoltak.

- Hát látom, te szedte-vette bolond, csak nem tudok veled megélni. Mán ha ilyen kárt tettél, tölts vele legalább egy kis káposztát! A többi hust pedig szedd össze és add oda a szomszédoknak. Én pedig megyek és hónap levágom a többi fát.

El is ment a szegényember fát vágni. Az asszony pedig fogta a hust és minden fej káposztára tett egy darabot. Hazajött az ember este, hát hallja, hogy a kertben nagy csörömpölés, morgás, kutyaugatás, macskanyávogás van. Elmegy a kiskerthez, hát látja, hogy a kutyák a káposztákat mind kirugták a töviből. Bemegy a házba, mindja a feleséginek:

- Mit csináltál már megint, te bolond asszony? Hát a káposztát úgy töltötted, hogy minden fű káposztára tettél egy darab hust a kiskertbe? Ugy látom, hogy mán csakugyan nem lehet veled megélni. Eridj a dógodra, hagyd el a házamat!

Az asszony fogta magát, elment. Este vót, behuzódott a méhesbe. Ott meg beleült egy méhkasba. A zsiványok este mentek mézet lopni. Éppen azt tanálták felvenni, amelyikben a bolond asszony gugyorgott, mert az vót a legnehezebb. Mikor hazaérnek a zsiványok, látják, hogy egy asszony ül a kosárban. Megijedt a két zsivány, hogy elárulja őket. Azt mondták neki, hogy kenje be a fejét mézzel, és bujjon egy párnába. Az asszony úgy is cselekedett és

csupa tallu lett a feje. Aztán elment haza és benézett az ablakon. Hát, uram teremtőm, ahogy sütött a hóvilág, meglátta magát az ablakban! Nem ismert magára. Elkezdett magában beszélgetni:

- Nem én vagyok én? Hát nem ismerem magam?

Beszól az ablakon:

- Te, Jancsi te! Itthon van a feleséged?

- Igen itthon - szólt ki az ember.

- Hát nem én vagyok én?

Aztán fogta magát a bolond asszony, elment a szomszéd kertbe. Felült a répacsomóra. Kiment a szomszédasszony, meglátta, hogy ott ül a répacsomón valami ördögfőle csuda alak. Beszaladt az urához:

- Gyere, jó ember, mert valami csuda ördög ül a répacsomó tetején.

Az ember kiment és ahogy meglátta azt mondta:

- Uram teremtőm! Csakugyan az ördög az, te asszony. Szaladj a paphoz! Mond neki, hogy jöjjön azonnal és imádkozzon, hogy elmenjen onnan az ördög!

De mivel a tisztelendő ur sánta volt, nem tudott jönni. Kénytelenek vótak saroglyára tenni és úgy hozni. Meglátta a bolond asszony, hogy hozzák a saroglyát. Azt gondolta, hogy valami zsványok bárányt lopnak. Elkezdett torkaszakadtából kiabálni:

- Hozzátok, hozzátok! Nagyon szeretem a farkát a káposztába!

Megijedt a tisztelendő ur, hogy mi lesz vele. Lengrott a saroglyáról, úgy szaladt, hogy még most is szalad, ha meg nem állt.

A bolond asszony ezen olyat kacagott, hogy egy ülő helyében négyfele repedt.

AZ IGAZSÁG

Egyszer vót, hol nem vót, vót a világon egy juhász. Annak vót egy szamara. A juhász közel lakott egy tanyához. Azon a tanyán a cselédek nagyon megdolgoztatták. Kora hajnaltól késő estig kellett nekik dolgozni.

Egyszer, amint ősszel a répát hordták hazafele a nagy sárban, látták, hogy a juhász csődörszamarát a botjával üti-veri. Amint közelebb értek hozzá, megkérdezték tőle;

- Miért bántja kelmed azt a szamarat?

- Hát csak azért bántom - felelt a juhász, - mert most az egyszer nem akar igazságot tenni. Mert úgy tudjátok meg, hogy ennek a szamárnak a neve: Igazság. Akié ez a szamár, annak mindig igazsága van!

Ekkor a béresek összenéztek és rimáinkodtak juhásznak, hogy adja el nekik. Hadd legyen nekik is igazságuk. A juhász úgy szinlelte előbb, mintha gondolkozna. De aztán alkuba állt velük és száz forintban megegyeztek.

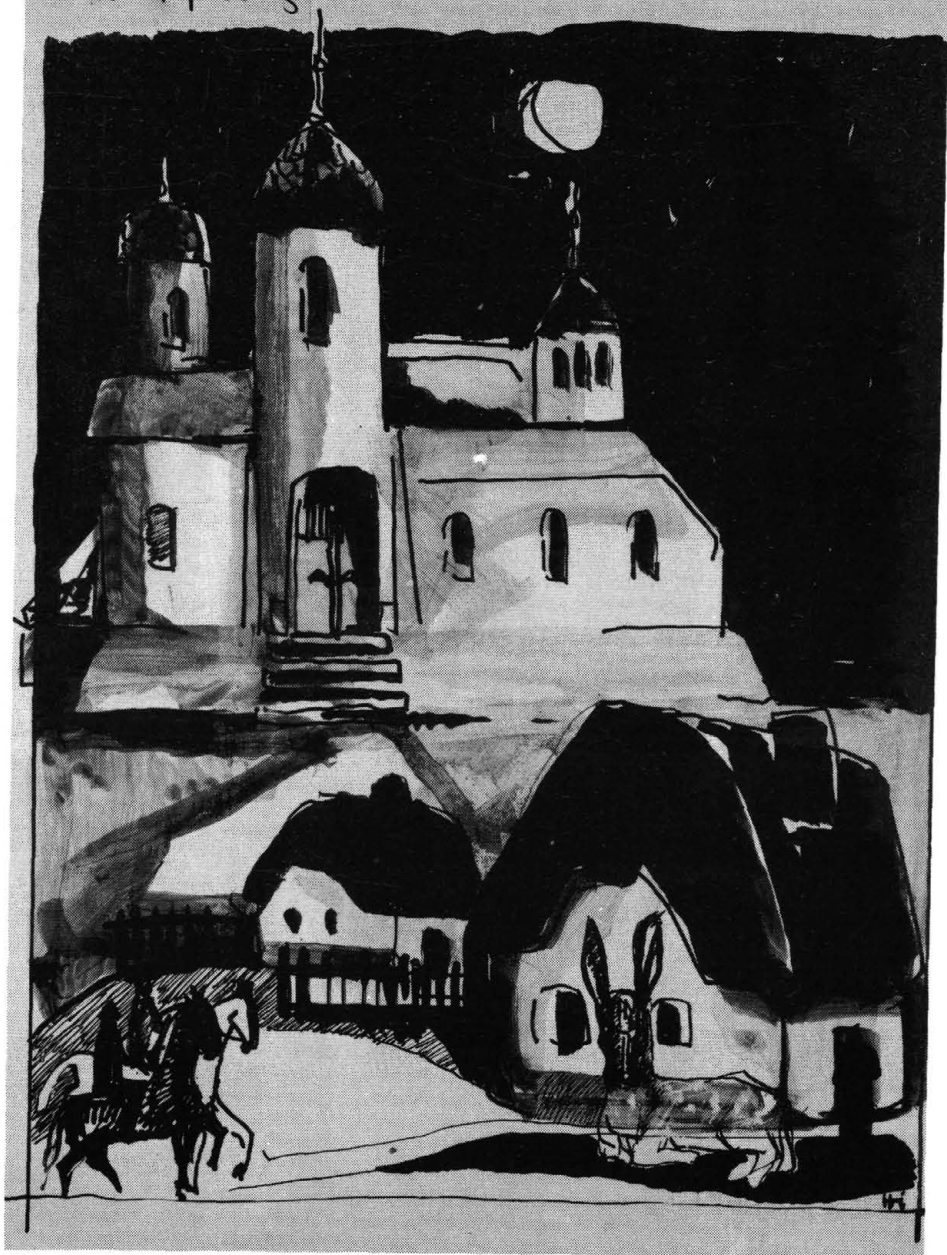
A béresek nagy örömmel vitték haza a szamarat és otthon a pitvarba helyezték el, jól elrejtették. Este már csak úgy immel-ámmal végezték a munkájukat. Még az ispánnak se köszöntek. Hanem az igazi csoda csak hajnalban történt, amikor hiába verték a vasat a cselédek felkeltésére, azok bizony nem siettek a felkeléssel, mert tudták, hogy nekik Igazságuk van. Az ispán várt egy ideig. Majd odanyargalt lóháton a cselédházak elé és bekiaabált az ablakon:

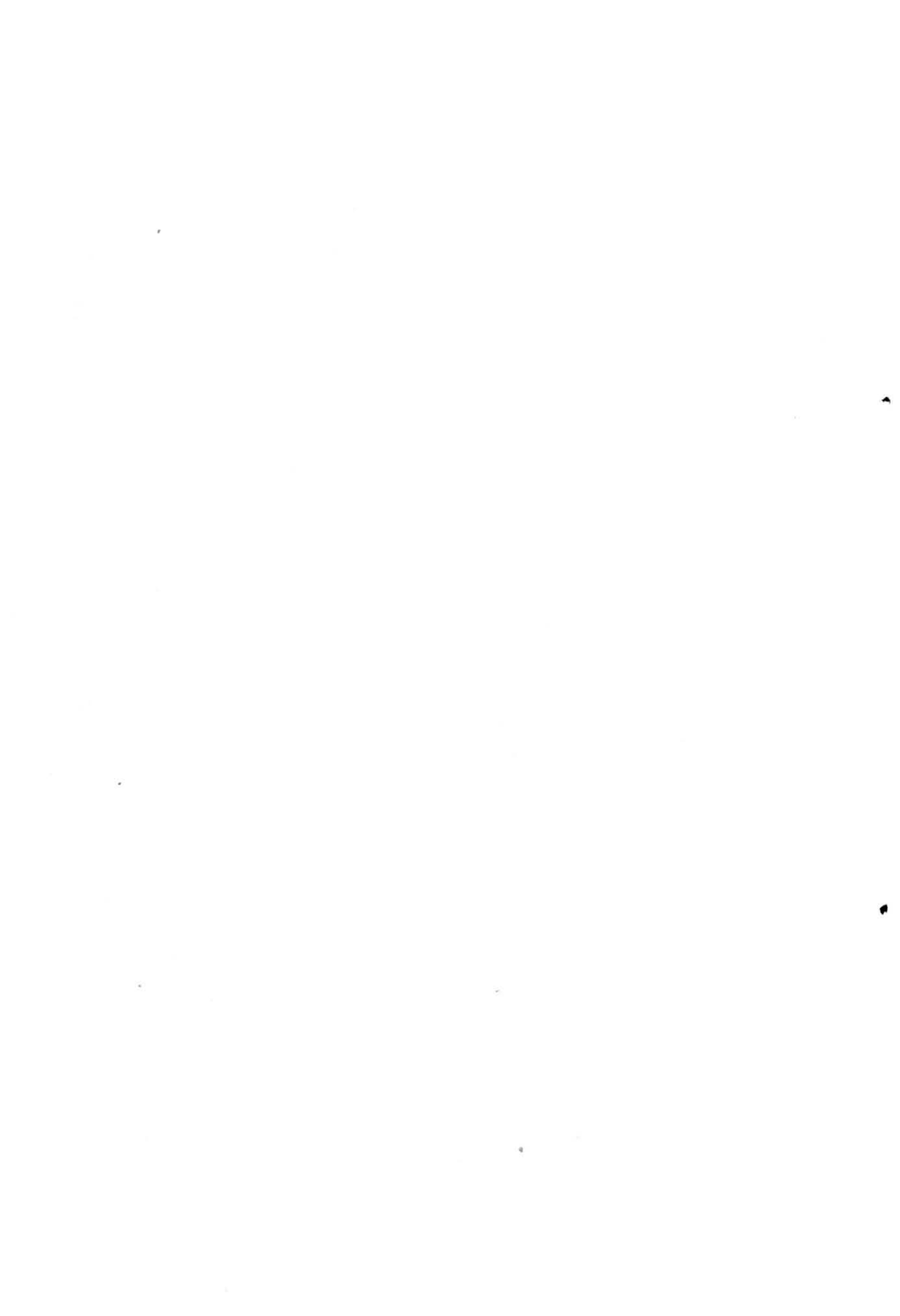
- Azonnal keljenek fel, és menjenek etetni!

A béresek nevelték az ispánt és azt felelték:

- Bizony nem megyünk ki, mert nekünk Igazságunk van.

1
Hr igardes

- Majd lesz nektek mindjárt igazságotok! Ha ki nem jösztek azonnal, hát elcsapatlak benneteket!- és elkezdte rugdosni az ajtót.

A béresek erre kinyitották és kiengedték az Igazságot, ami orditva ugrott arra a lóra, amin az ispán ült. Az pedig a sötétben nem tudta, hogy mi lehet, hanyatthomlok menekült a nagyságos urhoz, a kastélyba. A nagyságos urat álmából riasztotta fel az ispán:

- Keljen fel, nagyságos ur, mert baj van! Mert igazságuk van a béreseknek.

A nagyságos ur olyat ordított, hogy az ispán majd kiugrott az ajtón. De ahogy ijedt ábrázatára nézett, azonnal tudta, hogy itt valami nagy baj van. Ezért aztán felkelt és küldte az ispánt a saját hátszobáért. Most már együtt lovagoltak le a cselédek házához. Amikor odaértek, az ispán már csak hátrafelé húzódott.

A cselédek ekkorra már megint bevitték a számarat és az ajtót is bezárták. Most már a nagyságos ur kezdett kiabálni, hogy keljenek fel azonnal és kezdjenek a munkához!

Ekkor a béresek újból kinyitották az ajtót és kibocsátották a számarat. A számar megint orditva vetette magát a két hátszobára.

Mivel még sötét volt és nem látták, hogy mi az, ijedtükben egymásnak ugrottak, egymást legázolva szaladtak el a kastély felé és még most is szaladnak, ha meg nem haltak. Ugy megijedtek a szegények igazságától.

A SZABÓLEGÉNY SZERENCSEJE

Vót egyszer egy szabólegény, járt kelt a világban. Ahogy ment egyszer egy faluban, eljött az ebéd ideje. Persze nagyon megéhezett. Bement egy vendéglőbe. Kért magának **aludttejet**, mert nem sok pénze vót. Ahogy töltötték a tányérjába, egy kicsi az asztalra csorgott a tányéron körül. Amikor megebédelt, a tányért elvitték. Ő ott ült még az üres asztal mellett. Ahogy ott ült, sok légy szállott rá az asztalon maradt aludttej cseppekre. Ő meg fogta a tarisznyáját, rácsapott vele a **legyekre**. **Megszámolta**, éppen száz maradt megdöglöve. Fogott mindjárt egy fatáblát, és ráírta: "Százat egy csapásra." Azzal felkötötte a hátára és elment.

Ment, ment a falvakban, városokon végig, egyszer a királyi palota elibe ért. Ahogy a palota előtt haladt, a királykisasszony épp az ablakban ült. Meglátta, hogy a fiu hátán tábla van, és azon írás: "Százat egy csapásra". A zonnal tudatta az anyjával. A király maga állította meg a vitézt. Odahívta magához, és azt mondta a király:

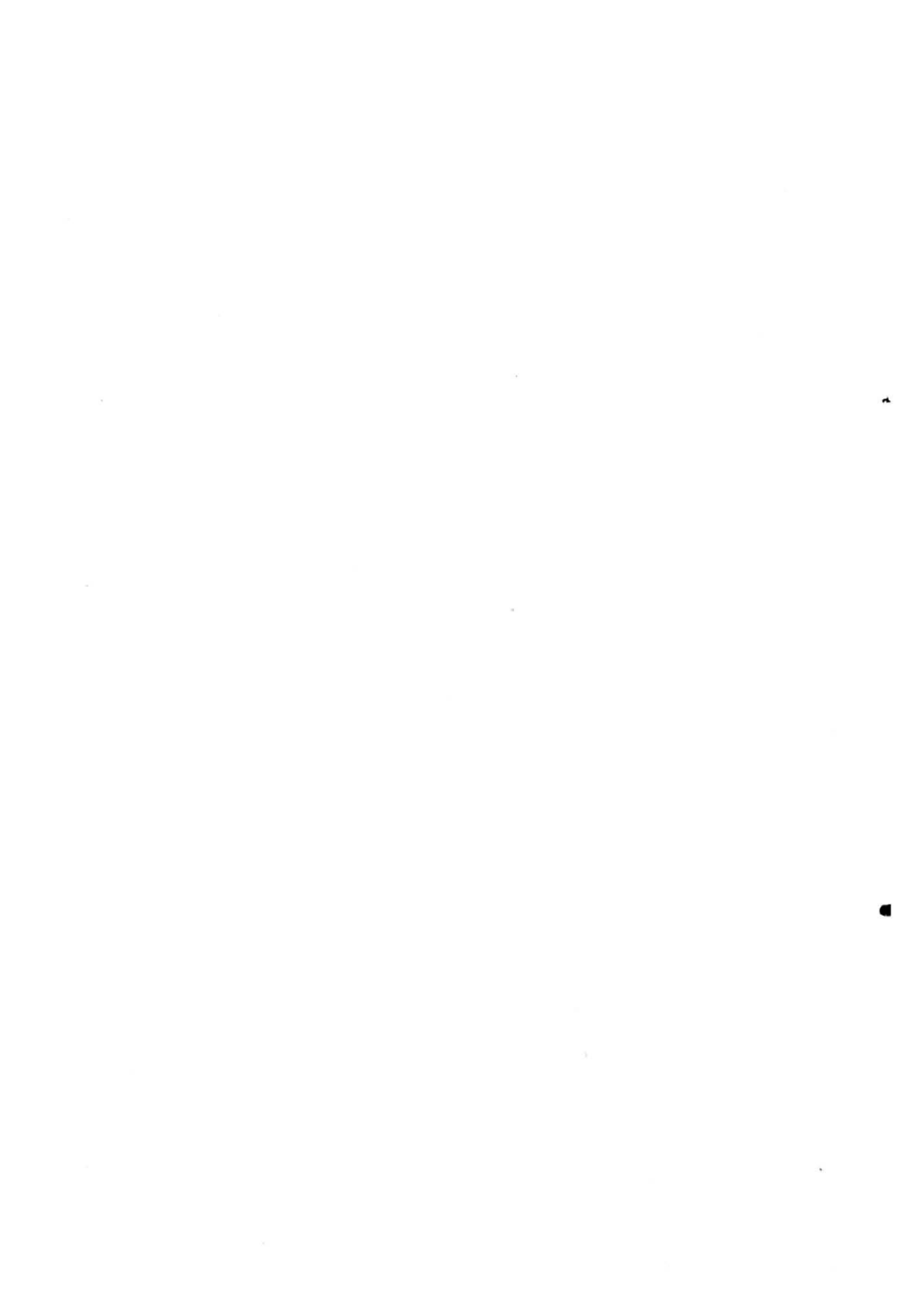
- Fordulj csak meg!

Megnézte a hátán a táblát. Csakugyan az volt ráírva: "Százat egy csapásra." Mindjárt felhívatta az udvarába, papot hívatott és a szent helyen összeszedta a jányával. Nagy mulatság vót, vót enni-innivaló bőven, még az árva-gyermek anyja is táncra kerekedett.

Elmult a mulatság, eljött az este. Lefeküdtek és közbe a fiatal vitész álmába mondta mindig: "Tűt, cérnát, gom-bolyagot!" Ez így ment sokáig. Éltek békességben. Egyszer a jány azt mondja az apjának:

A Chabolemy Sessuicje

- Felséges királyapám! Az én uram mindig azt mondja álmában: "Tű, cérna, gombolyég."

Azt mondja a király:

- Ne bánts, lányom, lehet az még szabólegény is!

Igy aztán telt-múlt az idő. Egyszer hadat üzentek a királynak. A király erre persze azt mondja:

- Már vőm van, a királységomat átadtam neki, hát menjen ő harcba!

Vállalkozott is szívesen a veje, hogy megy a harcba, mint új király. Kihozták neki a királyi lovát, felkantározva aranyos kantárral és hajtószárral. Mikor az új király meglátta, megijedt.

- Nekem nem kell-mondta.

Az öreg királyban meghűlt a vér is.

- Hát akkor milyen lovat hozzek?

- Majd én megmondom.

Hoztak neki más katonalovakat és nem kellett neki egy sem. Na, majd ő oszt maga ment be az istállóba. Meglátott egy kis szamarat. Ugy gondolta, erről ha leesik sem fog nagyot esni.

Persze a király szégyellte is, restellte is, hogy a veje számárháton vezeti a csapatát a háboruba. Ahogy mentek, egy temetőn kellett keresztülmenni. A temetőn túl, kívül-belül vagy háromszáz méterre vót letáborozva az ellenség. A temető innenső részén megfujták a harci trombitát, a dobot megverték. Persze a számár megijedt, uccu neki, vesd el magad, keresztül mindenem, nem nézett semmit! Az új király persze megijedt, kapaszkodott össze-vissza, hogy le ne essen. Véletlenül egy keresztet megkapott a temetőbe, az pedig kitört, mindjárt vállához szoritotta azzal a tudattal, hogy ő már nem esik le a lóról, mert ő már fogódzik. Ahogy így közeledik az ellenséghez, az el-

lenség vezére, a király meglátja, hogy számárháton megy az ellenség királya. Hátrafordul a katonáihoz:

- Vitézek, katonák! Lerakni a fegyvert, mert Uram Teremtőm maga jön ellenünk!

Igy puskalövés nélkül megnyerte a csatát a fiatal király és elmúlt a háboru, visszatértek győztesen.

Otthon az öreg király már nyugtalankodott. De nagy bánata csakhamar örökre fordult, mikor megtudta, hogy veje számárháton is megnyerte a háborut. Utána nagy lakomát csaptak, három nap, három éjjel szólt a zene, még a cigánygyermek is hányta a cigánykereket örömeiben.

A fiatal pár máig is él, ha meg nem halt.

25.

BOLOND JANKÓ

Egyszer vót, hol nem vót, vót a világon egy szegény-asszony. Annak a szegényasszonnek vót egy fia, akit Jankónak hittak. Jankó mán nagyocska lett, de még mindig csak a porba játszott.

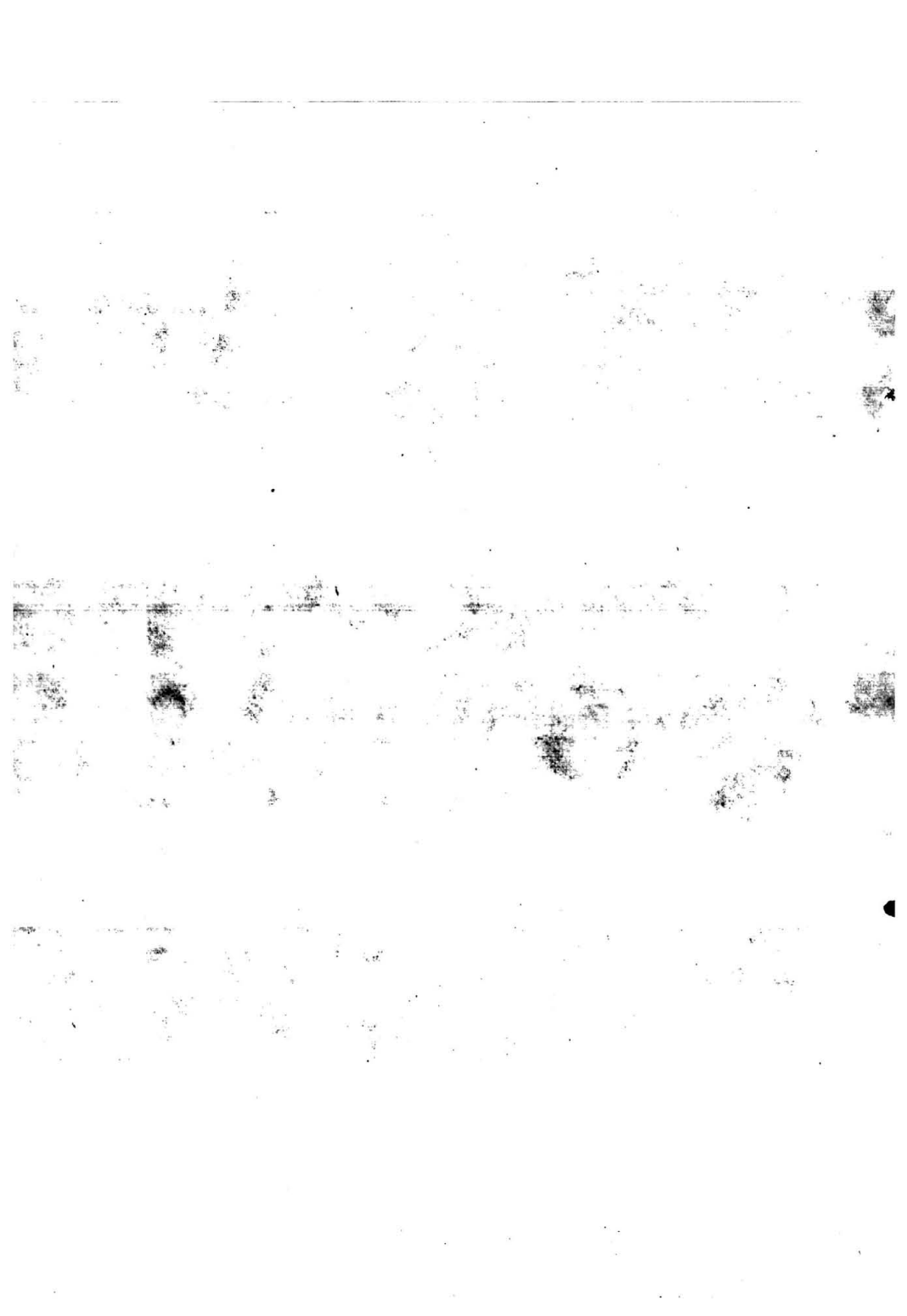
- Hallod, te fiam! Mán nagyocska vagy, elmehetnél valamerre szógálni - mondta az édesanyja Jankónak.

- Jól van, édesanyám, elmegyek, csak készítsen nekem utravalót!

El is ment Jankó és beállt egy varrótüért szógálni három évre. De ott egy esztendő három napbul állott. Mikor kitűtötte az esztendőt, megkapta a varrótüt és vitte hazafele. Ahogy ment, tanálkozott három szekérrel, szalmát vittek. Jankó beledobta a tüt az egyikbe.

Bolond farko

- Álljatok meg, mert egy vasat dobtam a szalmába!

Meg is álltak és széjjelszedték a szalmát mind a három szekérről, de nem tanálták meg a vasat. Így hát Jankót jól megverték.

- Te bolond - mondták neki -, ha egy tű lett vóna is, még azt is megjelentük vóna!

- Hát pedig az vót - mondta Jankó.

Hazement Jankó, kérdi tőle az anyja:

- Mit szolgáltál, fiam?

- Szolgáltam egy varrótűt.

- Hun van?

- Jött három szekér szalmával és beledobtam a tűt és azt mondtam neki, hogy álljanak meg mert én egy darab vasat dobtam bele. Erre megálltak és széjszedték a szalmát, de nem tanálták meg a tűt és erre jó megpüföltek. Azt mondta: "Te bolond, ha egy tűt dobtál vóna, azt is megtanáltuk vóna."

- Jaj fiam, ha máskor elmegy szógalni, dugd a kalapodhoz és hozd haza szépen!

Másodszor is elment szógalni Jankó. Szolgált egy ekevasat. Mikor ment hazafele, a kalapjához dugta. A Tiszán kellett keresztülmenni. Nagyon szomjas vót, Kihajolt a ladikból, hogy igyon és kiesett az ekevas. Odaveszett a vízbe. Hezaér Jankó az anyjához:

- Mit szolgáltál, édes fiam! - kérdezi az anyja.

- Szolgáltam egy ekevasat - felelte Jankó.

- Hun van?

- Kihajoltam a Tiszába vizet inni és kiesett a vízbe.

- Te bolond, te bolond. Egy kötelbe kellett vón kötni és a válladra tenni és hazahozni!

- Ugy teszek máskor, édesanyám!

Elment Jankó harmadszorra is szógálni. Szógált egy bornyut. Mikor hozta haza, a kötelet a nyakába kötötte és a vállára vette. Mire hazsért, megfult. Bemegy az anyjához:

- Na, mit szógáltál, édes fiam?

- Szógáltam egy bornyut!

- Hun van?

- Odekinn van, de megfult, mert a nyakába kötöttem a kötelet és a vállamra vettem. Mire hazahoztam, megfult.

- Te bolond, te bolond! Nem úgy kellett vóna tenned. Meg kellett vóna fogni a kötelet és szépen hazavezetni. És hívni szépen, hogy: "Bocikám bocikám!" Mikor pedig hazahoztad, a jászolhoz kötni és szénát adni neki.

- Na, ugy teszek máskor, édesanyám! - fogadkozott Jankó.

Elment negyedszer is szógálni. Szógált egy jányt. Nyakába tette a kötelet, vezette hazafele és mondta neki:

- Bocikám, bocikám!

Hazavitte, jászolhoz kötötte és szénát tett neki, úgy ahogy az elébb az anyja mondta neki. Bemegy a házba és kérdi az anyja:

- No, mit szógáltál, fiam?

- Szógáltam egy jányt!

- Hun van?

- Bekötöttem az ólba. Szénát tettem elibe!

- Te bolond, te bolond! Eridj csak és oldd ől és fogd meg a kezét, oszt szépen vezesd be és hívjunk papot!

Össze is esküdtek. Csináltak nagy lagzit.

Teltek multak a napok, elkövetkezett a vasárnap.

- Na, menjünk most mán haza vendégségbe!

De Jankó nagyétkü vót és ezért azt mondta a feleség:

- Te Jankó, az apámnál fogunk ebédelni. Ha én a lábadra lépek, akkor hagyd abba az evést!

Ugy is történt. Mikor megérkeztek az ebédhez, leültek. Jankó alig vett egy pár falatot, a macska a lábára lépett és így abbeahagyta az evést. Na közeledett az este.

- Mán hazamenni késő, majd meghálunk az édesapáméknál - mondta Jankó felesége.

Lefeküdtek. Azt mondja Jankó a feleségének:

- Nagyon éhes vagyok!

- Eredj a sutba, oda tette az édesanyám a tőtöttkát - posztát!

Jankó elment a suthoz, de akkor fiolt meg éppen a macska a sutba. Kilenc kölyke vót. Jankó elkezdett kotorászni. Előveszi a kismacskát és azt hitte, hogy tőtöttkát káposzta. Mind a kilenc kismacskát sorba megette. Visszamegy a feleségéhez:

- Milyen káposzta vót az az anyádé? Mikor ettem, mindig azt mondta, hogy "nyif-nyáf".

- Te bolond - mondta a felesége -, biztosan a kismacskákat etted meg, éppen most fiadzott meg.

- Hát az vót - mondta a feleségének. - Hallod, én nagyon szomjas vagyok.

- Eridj, a hátulsó házba a víz, ott van a tál is. Iggyál!

Kimegy Jankó és kotorász. Kezébe akad a rosta. Merit vele vizet. Kimerítette az egész vizet a hordóbul mind egy cseppig. Bemegy a feleségéhez:

- Hallod-e? Nem tudom, hogy milyen tál volt az anyádé, nem tudtam belőle inni.

- Jaj, jóember, eredj ott egy zsákba a hamu, szórd le legalább azt a vizet!

Kimegy Jankó. Megtanálja a liszteszsákot, mind egy

cseppig rászórta a lisztet a vízre. Visszamegy a feleségéhez:

- Milyen hamuja vót az anyádnak - mondja -, mikor rászórtam a vízre, hát azt mondja: "cip-cup".

- Jaj, te bolond, te bolond, biztosan a buzalisztet szórtad rá.

- Hát az vót - mondta Jankó.

- Hanem hallod, keljünk fel, ha mán ilyen szégyent hoztál rám szőkjünk el az éjszaka!

Mikor szöknek kifelé, azt mondja a felesége az urának:

- Hé, huzd be az ajtót!

Akkor Jankó visszafordult és levette az ajtót és a hátára veszi és úgy viszi. Mán mennek egy jó darabon és akkor azt mondja Jankó a feleségének:

- Jaj de nehéz ez az ajtó!

Hátranéz a felesége:

- Te bolond, te csak nem az ajtót hozod?

- Hát azt mondtad, hogy vegyem le.

- Te bolond, te bolond! Azt mondtam csak, hogy huz be! No, mán mindegy, ha levetted, mán csak hozzad!

Hát ahogy mennek mendegélnek, egy erdőbe értek. Mán nagyon elesteledett és nagyon féltek a betyároktól. Azt mondja a felesége:

- Hallod-e hé! Menjünk fel egy fára!

Ahogy felmentek a fára a betyárok éppen az alá a fála mentek. Ott sütöttek egy ökröt. De közben Jankó az ajtót is felhuzta a fára. Egyszer azt mondja a feleségének:

- Hallod, nagyon nehéz ez az ajtó, én leeresztem!

- Jaj, ne ereszd le - mondta a felesége -, mert ott vannak a betyárok. Ha megtudják, hogy itt vagyunk, hát megölnek.

Jankó ekkor azt mondja:

- De mán megyen is.

Leejtette az ajtót és az egy betyárnak a nyakára esett és elharapta a nyelvét és hozzákezdett dadogni:

- Ember lót, kési lót!

Ekkor a többi betyárok elszaladtak. Jankó pedig le-mászott a feleségivel a fáról és jóllaktak a sült ökörből és elmentek haza.

Még most is élnek, ha meg nem haltak.

JEGYZETEK

A mesék jegyzeteiben a mese sorszámát és a mese címét tüntettük fel. Ezt követi a mesemondó neve, a mesemondás helye és ideje. A gyűjtő minden esetben Bodnár Bálint volt, a gyűjtés - két mese kivételével - diktálás után történt, ezért az utóbbi adatokat külön nem jelezzük.

A mesék típusba sorolását Antti Aarne - Stith Thompson: The types of the Folktale, FFC 184. Helsinkí 1961 /rövidítve: AaTh/ című nemzetközi népmesekatalógus szerint végeztük el. Ezenkívül feltüntettük Berze Nagy János: Magyar népmesetipusok I-II. Pécs 1957. című művének /BN/, valamint a Kovács-Ágnes-féle, készülő magyar népmesekatalógus /MNK/ típusjelzéseit is, annál is inkább, mivel e kötet jegyzeteiből a szűkre szabott keretek miatt mellőztük az irodalomra és a változatokra való utalásokat. A tipusszám mellett a típus jelzetét /címét/ adtuk meg. A típuscím nem mindenkor AaTh típusjelzetének pontos fordítása, mivel sok esetben BN és MNK által meghatározott, kifejezőbb típuscímeket vettük át.

Nem volt célunk a nyelvjárási sajátosságok pontos visszaadása, mivel a fonetikus leírás /pl. a kettőshangzók jelzése/ az olvashatóság rovására ment volna. Elsősorban a szöveghűségre, a mese pontos, változtatás nélküli, hiteles leírására törekedtünk.

A jegyzetekben előforduló egyéb rövidítések: fm = földműves, é. = éves, mt = mesetípus.

1. Virág tehén és fiai

Elmondta: Nagy Gyula 46 é. fm, Pátroha 1957.

Típus: A sárkányölő vitéz; AaTh 300, BN 300.

A mese bevezető része, melyben a két fiugyermek születéséről van szó, az AaTh 301A /Fehérlófia/ mt-ból való kölcsönzés. A mesében megtalálhatjuk az AaTh 303-as /az egyforma testvérek/ mt néhány epizódját is.

2. Az obsitos katonák

Elmondta: Lakatos István 42 é. fm, Tiszakanyár 1952.

Tipus: Az elkárhozott királykisasszony; AaTh 307, BN 307 + a Hálás halott; AaTh 507A, BN 507.

A mese két mt-ból tevődik össze. Nem derül ki, hogy a "kis inges fiu", a hálás halott miért ajánlja fel a segítségét. /Más változatokban azért, mert a hős kifizeti a halott adósságait és gondoskodik az eltemettetéséről./ Nem illik ebbe a mesébe az a betoldás, mely szerint ellenség támadta meg az országot.

3. Virág Bandi

Elmondta: Ilku Mihályné 75 é. fm. Tuzsér 1952.

Tipus: A hűtlen anya; AaTh 315, BN 315.

Töredékes változat. Szokatlan, hogy az óriás /más mesékben: betyárvezér/ elpusztításával egyidejűleg megölik a hűtlen anyát is. A mese végéhez illesztett lakodalmi epizód az AaTh 300-as mt befejező részével mutat rokonságot.

4. Az égigérő fa

Elmondta: Szabácsi Lajos 68 é. fm. Ajak 1962. január. Magnetofonos gyűjtés. Lejegyezte: Erdész Sándor.

Tipus: Az égigérő fa; AaTh 317⁺+468, BN 530I^{*}.

5. Bandi

Elmondta: Ilku Mihályné 75 é. fm, Tuzsér 1952.

Tipus: A varázsló és tanítványai; AaTh 325, BN 325.

Különös itt a negatív hős neve: "Ej Haj", más változatokban a varázsló egy ördög.

6. A kényes királyfi

Elmondta: Dicső István 79 é. fm, Ujkenéz 1952.

Tipus: A három narancs; AaTh 408, BN 408.

7. A bátor királyfi

Elmondta: Petrik Sándor 53 é. csatornaőr, Döge 1953.

Tipus: A király vitéz pajtása; AaTh 463A⁺, BN 320⁺.

A mese kissé töredékes, hiányos. A mesélő nem mondja meg, hogy miért sir a király egyik szeme /mert rövidesen ellenség támadja meg őket/ és miért nevet a másik /mert a legkisebb fiában bizhat./ E mt magyar változataiban többnyire arról van szó, hogy a királyfinak az apja vitéz pajtását kell megkeresnie. Ezt a mesét a büvös kard mesemotívum és a katonákat szövő boszorkány meseepizód alapján soroltuk ehhez a mt-hez.

8. Faragó Riska

Elmondta: Csele János 42 é. fm, Döge 1953.

Tipus: Tündérszép Ilona; AaTh 468, MNK 468⁺

A bevezető rész "a méhmagzatnak eligért tündér"/BN 409⁺⁺.

MNK 404⁺/ mt-hoz, a vége AaTh 408-as mt-hoz tartozik.

9. Jó tett helyébe jót várj!

Elmondta: Gál Ferencné 67 é. fm, Dombrád 1952.

Tipus: A dolgos és a rest lány; AaTh 480, BN 480,

10. A virágos ember

Elmondta: Kabai Dávid 56 é. kondás, Gyulaháza 1952

Tipus: Az aranyszakállu ember; AaTh 502, BN 502.

A mesemondó ezt a mesét érezhetően könyvből tanulta.

11. Szegény Janosi

Elmondta: Kátó István 65 é. kötőrő, Anarcs 1952.

Tipus: A bűvös gyűrű; AaTh 560, BN 560.

Ez a mesevázlat kissé hiányos, hiányzik belőle az a - következő mesében megtalálható - rész, amely arról szól, hogy a királykisasszonyt elrabolják és őt a mesehős az állatok segítségével visszaszerzi.

12. A rozsdás lakat

Elmondta: Géczi Péter 70 é. fm, Komoró 1952.

Tipus: a bűvös gyűrű; AaTh 560, BN 560.

A mesemondó ezt a mesét érezhetően könyvből tanulta.

13. Kilenc

Elmondta: Józsi Károly 46 é. fm, Döge 1952.

Tipus: Erős János; AaTh 650A, BN 650A.

Ez a mt tulajdonképpen egy olyan mesekeret, amelybe egy jó mesemondó más mt-okhoz tartozó epizódokat is beleszőhet. Ebben a népmesében a kezdőepizód AaTh 1153-as mthoz /a bér: annyit vihet, amennyit elbír/, a záróepizódban az Ördögcsobáról szóló rész az AaTh 326-os /Félelemkereső/ és 1159-es /a szegény ember furulyázni tanítja az ördögöt/ mt-okhoz tartozik.

14. Krisztus és Szent Péter

Elmondta: Szabácsi Lajos 68 é. fm, Ajak 1962. január. Magnetofonos gyűjtés. Lejegyezte: Erdész Sándor.

Tipus: Krisztus és a szülő asszony; AaTh 779*, BN 779.IX.*

+ Krisztus és Péter éjszakai szálláson; AaTh 791, BN 768**.

15. Az Ördög és a katona

Elmondta: Oláh Barna teknővájó, Gyulaháza 1952.

Tipus: Az Ördög kilenc kérdése; AaTh 812, BN 813*.

16. Az egyszeri szegénylegény

Elmondta: Kovács Béla 33 é. szabómester, Zsurk 1953.

Típus: A nagyotmondó legény; AaTh 852, BN 852.

17. Hamu Jankó

Elmondta: Samu Pál 57 é. fm, Döge 1953.

Típus: A szót szóra mondó legény; AaTh 853, BN 853 + A nyulpásztor; AaTh 570, BN 570.

A második rész rokonságot mutat Benedek Elek "A király nyulai" c. meséjével.

18. A szegény lány szerencséje

Elmondta: Látrán Mihály 70 é. fm, Tiszakanyár 1952.

Típus: Az okos parasztlány; AaTh 875, BN 875.

19. Mátyás király és a huszárok

Elmondta: Szeregyi Péter 67 é. fm, Kisvárdá 1956 dec.

Típus: Mátyás király katonája /a fává lett kard/; MNK 919 XIV, BN 1615⁺⁺.

A Mátyás királyról szóló történeteket a MNK a 919-es mt, BN a 922-es mt redakcióiként tartja számon.

20. A medve és az ember

Elmondta: Szabó Miklós 33 é. fm, Nyírlövő 1952.

Típus: A termény megfelelése; AaTh 1030, MNK 1030.

E mt változataiban általában az ostoba ördög és a szegény ember szerepel.

21. A szegény halász sárfala

Elmondta: Józsi Károly 47 é. fm, Döge 1952.

Típus: A halál és a vénasszony; AaTh 1188, BN 334*.

A mesébe beékelődik az AaTh 331-es /a halál a palackban/

jelzetű meseepizód. A befejező rész közel áll AaTh 332-es /a halálkoma/ mt-hoz.

22. A bolond asszony

Elmondta: Vass Károlyné 53 é. fm, Nyírlövő 1952.

Típus: A parasztasszony azt hiszi, hogy a kérődző tehén őt utánozza; AaTh 1211, BN 1211, MNK 1211 + Hus a káposztán; AaTh 1386, BN 1386 + A magát meg nem ismerő asszony; AaTh 1383, BN 1383 + A sánta pap; AaTh 1791, BN 1791.

A mesélő több "rátótiádát" /falucsufolót/ kapcsolt össze. Irodalom: Kovács Ágnes: A rátótiádák típusmutatója /A magyar népmesekatalógus füzetek 3./, Bp. 1966.

23. Az igazság

Elmondta: Szabó Miklós 31 é. fm, Nyírlövő 1952.

Típus: Az adótól mentesítő számár; AaTh 1605*, BN 1283* + 1605.

24. A szabólegény szerencséje

Elmondta: Józsi Károly 47 é. fm, Döge 1953.

Típus: A vitéz szőcs, AaTh 1640, BN 1640.

25. Bolond Jankó

Elmondta: Jánvári Imre 61 é. fm, Döge 1951.

Típus: Bolond Mihók; BN 1684* + Ilók és Mihók; BN 1685 + Rablók a fa alatt; AaTh 1653A, BN 1653A.

E mese forrása érezhetően Arany László "Bolond Jankó" c. meséje volt.

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM KIADVÁNYAI

1. Csallány Dezső: Jósa András irodalmi munkássága. Bp. 1958. p.116 12.- Ft
2. Jósa András régészeti és múzeumi vonatkozású hírlapi cikkei 1889-1900. Bp. 1958. p.184 14.- Ft
- 3a. Telepy Katalin: Benczúr. Nyíregyháza 1963. p.72 + 172 kép /elfogyott/
- 3b. Jósa András régészeti és múzeumi vonatkozású hírlapi cikkei 1901-1907. Bp. 1968. p.225 16.- Ft
4. Csallány Dezső: Népvándorlás- honfoglaláskori bizánci régészeti kapcsolataink. Nyíregyháza 1965. p.22 /elfogyott/
5. Honismereti kutatások Szabolcs-Szatmárban I. Néprajz. Nyíregyháza 1975. p.132 12.- Ft
6. Honismereti kutatások Szabolcs-Szatmárban II Babus Jolán: Néprajzi tanulmányok a beregi Tiszahátról. Nyíregyháza 1976. p.163 15.- Ft
7. Honismereti kutatások Szabolcs - Szatmárban III. Helytörténet. Nyíregyháza 1976. p.104 12.- Ft
8. Néprajzi kutatások Nyírlugoson I. Népi építkezés. Nyíregyháza 1977. p.145 20.- Ft
9. Nyíregyházi szlovák nyelvjárási és néprajzi emlékek. Nyíregyháza 1977. p.171 15.- Ft
10. Honismereti kutatások Szabolcs-Szatmárban IV Néprajz. Nyíregyháza 1977. p.145 15.- Ft
11. Honismereti kutatások Szabolcs-Szatmárban V. Gombás András: Lapok Tiszavasvári történetéből I. Búdszentmihály története. Nyíregyháza 1978. p.128 13.- Ft
12. Honismereti kutatások Szabolcs-Szatmárban VI Páll István: Szabolcs-Szatmár megye néprajzi bibliográfiája. Nyíregyháza 1978. p.155 14,50 Ft
13. Jósa András régészeti és múzeumi vonatkozású hírlapi cikkei 1908-1918. Nyíregyháza 1978. p.269 30.- Ft
14. Honismereti kutatások Szabolcs - Szatmárban VII. Ipari üzemtörténet. Nyíregyháza 1979. p.228 22,50 Ft
15. Néprajzi kutatások Nyírlugoson II. Gazdálkodás. Nyíregyháza 1979. p.172 17.- Ft
16. Honismereti kutatások Szabolcs - Szatmárban VIII. Humyadi József: Lapok Tiszavasvári történetéből II. Tiszabúd története. Nyíregyháza 1980. p.157 15,50 Ft
17. Bodnár Bálint: Kisvárdai környéki népmesék. Huszár István illusztrációival. Nyíregyháza 1980. p.174 18,50 Ft

